

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019
NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

Výroční zpráva za rok 2019
Národní památkový ústav

Vydal Národní památkový ústav, Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1
www.npu.cz

Redakce: Karolina Krejčířková
Grafická úprava a sazba: Barbora Augustová, www.virtualworld.cz
Tisk: H.R.G. spol. s r. o., Svitavská 1203, 570 01 Litomyšl

Praha 2020

Neprodejně
ISBN 978-80-7480-146-4

Obsah

Úvod generální ředitelky	7		
Gallasové a Clam-Gallasové. Noblesa severních Čech	10	Přehledová část	
Třicet let památkové péče	12	O Národním památkovém ústavu	96
Patrimonium pro futuro	14	Hospodaření	103
Výjimečné dny a události návštěvnické sezony	16	Finanční prostředky NPÚ alokované na záchranné archeologické výzkumy	110
Nové a nově upravené interiérové instalace	20	Projekty financované z evropských zdrojů	112
Obnovy památek	24	Obnovy památek z programu SMVS	114
Mezinárodní spolupráce	36	Podpora pro památky UNESCO	115
Vzdělávání a dobrovolnická činnost	40	Dotační programy ministerstva kultury	116
Publikační činnost	42	Vědecko-výzkumná činnost	117
Vědecko-výzkumná činnost	44	Souhrnné přehledy	123
Další události v roce 2019	46		
Jednotlivá pracoviště	51		
Generální ředitelství	54		
Územní odborné pracoviště v Praze	56		
Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	58		
Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	60		
Územní odborné pracoviště v Plzni	62		
Územní odborné pracoviště v Lokti	64		
Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	66		
Územní odborné pracoviště v Liberci	68		
Územní odborné pracoviště v Josefově	70		
Územní odborné pracoviště v Pardubicích	72		
Územní odborné pracoviště v Telči	74		
Územní odborné pracoviště v Brně	76		
Územní odborné pracoviště v Olomouci	79		
Územní odborné pracoviště v Kroměříži	81		
Územní odborné pracoviště v Ostravě	84		
Územní památková správa v Praze	87		
Územní památková správa v Českých Budějovicích	89		
Územní památková správa na Sychrově	91		
Územní památková správa v Kroměříži	93		

Úvod generální ředitelky

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

máme za sebou další rok úspěšné činnosti Národního památkového ústavu. Výsledky hospodaření a souhrn těch nejvýznamnějších událostí uplynulého roku 2019 naleznete v předkládané výroční zprávě. Ve svém úvodním slově nemohu zmínit všechny aktivity naší instituce, dovolte proto mi upozornit alespoň na některé.

I v loňském roce se nám podařilo navázat na úspěchy předcházejících let, a to ve všech oblastech naší činnosti – ať už se jedná o památky, které spravujeme a zpřístupňujeme široké veřejnosti, vědu a výzkum či naplňování odborné péče o kulturní dědictví naší země. Opět se potvrdilo, že NPÚ umí s přidělenými finančními prostředky hospodařit skutečně efektivně, daří se příkladně obnovovat památkové objekty, zkvalitňovat služby pro návštěvníky i zvyšovat úroveň odměňování náročné práce našich zaměstnanců.

Na památkové objekty v naší správě přišlo v loňském roce více než 5 milionů návštěvníků. Nám však nejde pouze o kvantitativní ukazatele, ale i o to, jak jsou lidé s návštěvou památek spokojeni. Proto nás velice potěšila analytická studie společnosti KPMG Česká republika, která zkoumala občanskou zkušenost s veřejnými institucemi a v níž se NPÚ umístil na

prvním místě. Je to pro nás cenná zpětná vazba, která potvrzuje, že svou práci děláme dobře, ale také závazek do budoucna. Jsme si vědomi toho, že očekávání společnosti budou i v budoucnu veliká a že nelze v našem úsilí polevit, a proto se i nadále budeme zabývat možnostmi, jak návštěvníkům zážitků z prohlídky památek ještě více zpříjemnit a umocnit. Vedle nesporných úspěchů máme totiž stále velké rezervy ve formách prezentace především pro mladou generaci a ve srozumitelném prezentování názorů a postojů odborné památkové péče směrem k širší veřejnosti.

Těší nás také, že meziročně opět vzrostly výnosy z prodeje služeb a pronájmu. Za rok 2019 činily celkové výnosy 620 milionů korun. Díky tomu můžeme vkládat mnohem více prostředků do obnovy a údržby našich památek zpřístupněných veřejnosti, ale i rozvíjet informační systémy památkové péče a posilovat tak povědomí o kulturním dědictví ve společnosti. Národní památkový ústav je rovněž velmi úspěšný v čerpání evropských prostředků, díky kterým můžeme realizovat i náročné projekty obnovy. V loňském roce jsme slavnostně zahájili hned tři projekty financované z evropských fondů, konkrétně z Integrovaného regionálního operačního

programu – obnovu Selského dvora u Matoušů v Plzni a zámku ve Vimperku a Uherčicích. Úspěšně pokračovala také revitalizace vrchnostenské zahrady na hradě Pernštejn i zámku a zahrady ve Slatiňanech a připravila se celá řada dalších investičních akcí, jejichž zahájení předpokládáme hned v úvodu roku 2020. Unikátní soubor státních památek jsme rozšířili o novou akvizici – zámek Janovice u Rýmařova, který jsme v polovině uplynulého roku převzali do správy od Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Jednou z nejvýznamnějších událostí pro památkovou péči byl v roce 2019 bezesporu hned dvojnásobný úspěch České republiky v proměněných nominacích na prestižní Seznam světového dědictví UNESCO při červnovém zasedání výboru světového dědictví v ázerbájdžánském Baku. Novými světovými památkami se tak stala krajina pro chov koní v Kladrubech a hornický region

Krušnohoří. Na přípravě nominační dokumentace, která probíhala řadu let, se aktivně podílel i Národní památkový ústav.

V listopadu jsme si připomněli 30 let od sametové revoluce. V rámci oslav připravil Národní památkový ústav hned dvě výstavy, které si kladly za cíl představit vývoj a úspěchy české památkové péče po roce 1989. Výstava Dědictví pout zbavené skrže 30 významných památkových obnov realizovaných za posledních 30 let připomněla obrovské úsilí vlastníků památek, měst, státu i zástupců památkové péče, kteří stojí za současným stavem památkového fondu. Výstava 30 let památkové péče po pádu železné opony prostřednictvím vybraných témat podala nejucelenější obraz o české památkové péči po roce 1989 a poukázala na nesmírný progres, který památková péče za poslední tři desetiletí let udělala. Oslavy vyvrcholily mezinárodní konferencí Památková péče v 21. století a slavnostním večerem ve Španělském sále Pražského hradu, kde byly oceněny nejzdařilejší obnovy realizované v posledních třech desetiletích a nejvýznamnější osobnosti polistopadové památkové péče.

Tradičně jsme byli úspěšní v získávání finančních prostředků z různých výzkumných programů v oblasti kultury a památkové péče. V loňském roce byly přijaty další projekty k financování v rámci programu ministerstva kultury Národní a kulturní identita a úspěšně pokračoval i výzkum z Institucionální podpory na dlouhodobý rozvoj výzkumné organizace. Výstupy projektů jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách, mají podobu odborných monografií, metodik, databází a památkových postupů, které napomáhají ke sjednocení přístupů památkové péče na území celé republiky.

Česká památková péče zaznamenala úspěch i v zahraničí. Získané zkušenosti jsme měli možnost předávat našim kolegům v Iráku, kde jsme na podzim loňského roku za pomoci ministerstva zahraničních věcí a ministerstva kultury zrealizovali vzdělávací program financovaný z vládního programu asistence v Sýrii a Iráku. Naši odborníci během několikátýdenního kurzu proškolili irácké specialisty, kteří budou následně dohlížet na obnovu válkou poškozených památek v Mosulu. Těší mě, že tato spolupráce nejenže přispěje k obnově kulturního dědictví tohoto historického města, ale rovněž potvrzuje vysokou úroveň, kterou naše památková péče má. Podobné formy zahraniční spolupráce chceme v budoucnu nadále rozvíjet.

Dalo by se ještě mnoho napsat o činnosti naší instituce v uplynulém roce, ale to není cílem tohoto úvodu, jelikož daleko podrobněji se o všech našich aktivitách dočtete na následujících stranách předkládané výroční zprávy. Ráda však využívám této příležitosti k tomu, abych poděkovala všem, kteří přispívají k zachování a ochraně našeho kulturního dědictví. Ať už se jedná o návštěvníky památek, kteří koupí vstupenky přispívají k jejich provozu a údržbě, o vlastníky, kteří svou péčí a úsilím pomáhají udržovat památky v dobré kondici, či o zaměstnance NPÚ, kteří odvádějí na všech postech vysoce kvalitní práci, ač musí mnohdy čelit nespravedlivé kritice společnosti, která ne vždy vnímá veřejný zájem na ochranu kulturního dědictví jako prioritu. Vám všem patří poděkování a respekt.

V úctě

Ing. arch. Naďa Goryczková
generální ředitelka
Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav realizuje již devět let projekt Po stopách šlechtických rodů, jehož prostřednictvím veřejnosti představuje v širším kontextu vybrané rody, které působily na území Českého království/Rakouska-Uherska. Rok 2019 se nesl ve znamení Gallasů a Clam-Gallasů, jejichž doménou byly hlavně severní Čechy.

Do projektu se zapojilo celkem 22 institucí. Hlavními partnery se stal Liberecký kraj a Lesy České republiky, z odborných institucí se připojila Technická univerzita v Liberci, Krajská vědecká knihovna v Liberci, Oblastní galerie Liberec a Ústav dějin umění Akademie věd ČR, v. v. i. Patronát nad rokem převzal Nadační fond Clam-Gallas – Stiftungsfonds, založený v roce 2015 potomky Clam-Gallasů.

Stěžejními objekty byly hrad a zámek Frýdlant, hrad Grabštejn a zámek Lemberk, které nabídly řadu akcí v průběhu celé sezony, a to včetně nově pojaté Hradozámecké noci, respektive Hradozámeckého dne. Dopoledne patřilo gastronomii na Lemberku, odpoledne rodinám s dětmi na Frýdlantě a vyvrcholením byl večer a noc na Grabštejně. Do roku Clam-Gallasů se zapojily také zámky Opočno, Sychrov, Krásný Dvůr a Libochovice.

Proběhly desítky akcí – přednášky, tematické prohlídky, noční a speciální prohlídky, výstavy, koncerty, cykloprohlídky po bývalých panstvích, dny otevřených dveří a další. Byly vydány také tři publikace. Projekt přinesl historicky nejvyšší návštěvnost hradu Grabštejn, velkému zájmu se těšil i hrad a zámek Frýdlant.

Výstava Spravedlnost bez bázně

13. 12. 2019 – 1. 3. 2020

Více jak třisetleté působení Gallasů a Clam-Gallasů v Čechách, osudy představitelů těchto rodů a jejich kulturní a společenský vliv na oblast (nejen) severních Čech představila výstava v Oblastní galerii v Liberci.

Mezi téměř třemi stovkami vystavených exponátů zaujímala přední místo vzácná gotická socha Hejnické madony ze 14. století či umělecky velmi cenné portréty od Karla Škréty a Petra Brandla. Výstava s podtitulem **Gallasové a Clam-Gallasové v Čechách** představila také 3D model slavnostního kočáru hraběte Jana Václava Gallase, vytvořený na základě dobových skic, a haptické modely hradu a zámku Frýdlant, hradu Grabštejn a zámku Lemberk.

Výročí 30 let od sametové revoluce, která vedla k pádu komunistického režimu v Československu, si v roce 2019 připomínal také Národní památkový ústav. Desítky let zanedbávané kulturní dědictví patřilo k nejsmutnějším odkazům této doby, současně však představovalo velkou výzvu pro mladou demokracii. Dvě stěžejní výstavy, které Národní památkový ústav k této příležitosti připravil, se ohlížely za uplynulými lety a snažily se zhodnotit, jak se tuto výzvu podařilo naplnit.

Výstava **Dědictví pout zbavené:** **30 památkových obnov za 30 let demokracie**

16. 11. – 8. 12. 2019

Výstava ve Vodárenské věži v Praze na Letné představila 30 vybraných památkových obnov realizovaných po roce 1989, které zastupovaly 30 různých památkových typů a problémů. Výstavu doplnila stejnojmenná publikace.

Knihu spolu s výstavou připravil autorský kolektiv složený převážně z „památkových garantů“, tedy lidí pohybujících se v běžné praxi a terénu. Vzniklo tak unikátní svědectví o tom, co dnešní praktická památková péče považuje za své úspěchy, které má smysl si ke 30. výročí sametového převratu připomenout.

Výstava **30 let památkové péče po pádu železné opony**

19. 11. – 31. 12. 2019

Výstava uchopila ve 22 tématech a na více než 800 fotografií proměny památkového fondu a péče o něj v demokratických společenských podmínkách.

Výstava byla slavnostně zahájena 19. listopadu v pražské Národní technické knihovně. Součástí expozice bylo promítání tří filmových dokumentů, věnovaných jihočeským památkám v letech 1989 a 2019 a stavu zámku Děčín po odchodu sovětské armády. Vystaveny byly i dvě sochy s pohnutými osudy, které svými příběhy alegoricky ztělesňovaly současný stav památkové péče. Podrobnější informace lze nalézt na webu ÚOP v Českých Budějovicích (www.npu.cz/cs/uop-ceske-budejovice/vystavy/2019_30-let-PP).

Patrimonium pro futuro

2019

Cenou Patrimonium pro futuro vyzdvihuje Národní památkový ústav již od roku 2014 pozitivní příklady v oblasti památkové péče. Chce tak mimo jiné povzbudit vlastníky kulturních památek v jejich úsilí, poskytovat jim odbornou a metodickou pomoc a širokou veřejnost podporovat v přesvědčení, že investice do památek mají smysl.

Ocenění:

Obnova památky, restaurování

Petr Všečetka a statutární město Zlín za obnovu Památníku Tomáše Bati ve Zlíně

Objev, nález roku

Římskokatolická farnost Těrlicko, Romana Balcarová a Lenka Helfertová za objev a restaurování malby Madony z Těrlicka

Prezentace hodnot

Spolek Historie v terénu – Litvínovsko za vytvoření prezentací historických zajímavostí za pomoci videí z terénu i počítačové animace

Záchrana památky

Město Úpice za záchranu Dřevěnky v Úpici

Osobnost památkové péče

Andrej Šumbera za celoživotní dílo, péči o movité kulturní dědictví ze sbírek hradů, zámků a muzeí, jmenovitě pak za záchranu románské zlatnické památky, relikviáře sv. Maura

Zvláštní ocenění

Městská část Praha 7 za celkovou obnovu vodárenské věže na Letné

Obec Štědrá za obnovu zámku Štědrá

Město Jaroměř za obnovu mostu Dr. Miroslava Tyrše v Jaroměři

Vítězným počinem on-line hlasování veřejnosti Památky děkují! se stalo restaurování mariánského sloupu v Poličce.

V roce 2019 proběhlo slavnostní vyhlášení 2. října na státním zámku Lemberk.

V roce 2019 připravil Národní památkový ústav celou řadu doprovodných programů a akcí, které potěšily malé i velké návštěvníky. Tradičním vyvrcholením sezony byl jubilejní, již 10. ročník Hradozámecké noci. Na závěr roku bylo možné vychutnat si kouzelnou atmosféru Vánoc na řadě památek a připomenout si české zvyky a tradice.

HRADO ZÁMECKÁ NOC

Každým rokem se na jednu noc otevírají desítky památek s cílem zpestřit poslední prázdninové dny rodinám s dětmi a připravit zajímavý doprovodný program. V roce 2019 akce proběhla 31. srpna – 1. září.

V rámci velkolepého rozloučení s létem si návštěvníci odnesli nezapomenutelné zážitky z kulturních představení, ohnivých show a netradičních prohlídkových okruhů. Hlavním objektem byl zvolen hrad Grabštejn. V minulosti patřil rodině Clam-Gallasů, které byl v roce 2019 věnován cyklus Po stopách šlechtických rodů. Do Hradozámecké noci se zapojilo 96 památkových objektů z celé České republiky, z toho 66 památek ve správě NPÚ a tento jedinečný zážitek si nenechalo ujít 28 000 návštěvníků.

Nejnavštěvovanější památky

V roce 2019 zavítalo na české památky takřka 5,3 milionu návštěvníků. Nejnavštěvovanějším objektem byl zámek Lednice s 390 000 návštěvníky.

Druhým v pořadí byl tradičně nejnavštěvovanější hrad a zámek Český Krumlov s 386 000 návštěvníky. Velké oblíbené se těšily i další objekty: Hluboká nad Vltavou s 293 000 návštěvníky, srovnatelnou návštěvnost s 212 000 měl zámek ve Valticích a Karlštejn, Kroměříž navštívilo 178 000 osob a přes 100 000 jich tradičně zavítalo na Konopiště, Trosky, Křivoklát, Bouzov, Sychrov a Buchlovice.

Večerní prohlídka na zámku Konopiště

V roce 2019 otevřela správa zámku Konopiště novou večerní trasu, která připomněla tři slavné Rudolfy z rodu habsburského.

Prohlídky byly připraveny u příležitosti 130. výročí tragédie v Mayerlingu – sebevraždy rakouského korunního prince a následníka trůnu Rudolfa. Kromě této osobnosti připomněly Rudolfa I., který sehrál roli v událostech, jež daly vzniknout Konopišti. Třetím panovníkem byl Rudolf II., který je znám především pro své umělecké sbírky nedozírné hodnoty nebo jako mecenáš alchymie. Trasa byla zčásti tvořena místnostmi, kam se běžně nechodí. Současně byly vystaveny dosud neprezentované artefakty z depozitářů zámku Konopiště.

20 let zámku Litomyšl na Seznamu UNESCO

V roce 2019 si litomyšlský zámek připomínal 20. výročí zapsání zámekového areálu na Seznam světového dědictví UNESCO.

Zámek byl zařazen mezi památky se statusem světového dědictví dne 4. 12. 1999 jako příklad vzácné ukázky úpravy italského renesančního paláce pro podmínky zaalpských zemí. Výročí připomenula květinová výstava, výstava renesančního odívání Vivat Grácie a tematicky pojatá Hradozámec-ká noc. 7. září byly ve městě Litomyšl zahájeny Dny evropského dědictví. Výročí a s ním spojené akce přilákaly do zámku v Litomyšli rekordních 53 292 návštěvníků.

Stěhování souboru barokních soch z kláštera Kladruby na zámek Valeč

Logisticky a technicky náročný přesun čekal na přelomu roku 28 barokních soch z dílny Matyáše Bernarda Brauna.

Po čtyři desetiletí byly sochy deponovány v ambitové chodbě kladrubského kláštera, kam se dostaly po ničivém požáru zámku Valeč, pro který byly v 1. polovině 18. století vytvořeny. V souvislosti s přípravou nové prohlídkové trasy v interiérech kláštera bylo nutné sochy vystěhovat. Převoz objemných pískovcových děl, která měří od 195 do 300 centimetrů a váží několik tun, proběhl za dohledu restaurátorského týmu pod vedením akademického sochaře a restaurátora Martina Širokého a vyšel celkem na 900 240 Kč.

Vzácná sbírka grafik Francisca Goyi na zámku v Hradci nad Moravicí

Jedinečnou kolekci 80 grafických listů s názvem Rozmary (španělsky Caprichos) mohli návštěvníci zhlédnout od 26. dubna do konce září 2019 ve Velké galerii Bílého zámku v Hradci nad Moravicí.

Výstava představila unikátní soubor satirických výjevů, řadící se mezi vrcholná díla španělského umělce. Sbíрку pro zámek získal kníže Felix Maria Lichnovský z Voštic s největší pravděpodobností přímo ve Španělsku. Zámek představil nejvýznamnější soubor své grafické sbírky zatím pouze dvakrát, a to v roce 1965 a 1996. Nyní jej doprovodil o „Explicación de los Caprichos de Goya escrita por su propia mano“, tj. vysvětlení Goyových Rozmarů napsané jeho vlastní rukou.

photo©DANALKA.com 2019

KLÍČ
K PAMÁTKÁM

Národní památkový ústav se prostřednictvím programu Klíč k památkám snaží otevřít brány do světa památek a motivovat návštěvníky k většímu zájmu o památky a historii České republiky. Zároveň je stejnojmenná mobilní aplikace užitečným pomocníkem pro všechny návštěvníky českých hradů, zámků, klášterů a jiných památek, které jsou ve správě Národního památkového ústavu. Díky věrnostnímu programu je vstup na šestou památku zdarma, v roce 2019 nasbíralo body 13 162 návštěvníků. Součástí Klíče k památkám je i slevový program Klíč pro školy.

Návštěvníci hradů, zámků a dalších památek ve správě Národního památkového ústavu se každoročně mohou setkat s novými či nově upravenými prohlídkovými okruhy. Také v roce 2019 byla připravena řada novinek, jejichž výběr zde uvádíme.

Nová expozice na zámku Jindřichův Hradec

V sobotu 11. května byla na zámku Jindřichův Hradec otevřena stálá expozice, která navázala na loňskou úspěšnou výstavu přibližující rod posledních majitelů zámku a jeho pestré aktivity.

Expozice nazvaná Černínové. Diplomaté, cestovatelé, sběratelé zaujímá tři rozlehlé sály včetně vstupní chodby, která seznamuje s pohnutou historií rodu sídlícího na zámku od roku 1693 do roku 1945. Každý ze sálů se věnuje jedné z činností – diplomacii, cestovatelství a sběratelství. Podařilo se zde shromáždit největší počet obrazů z původní sbírky Humprechta Jana Černína za několik posledních desetiletí. Mezi díly vynikají obrazy Karla Škréty nebo italských mistrů 17. století.

Reprezentační a soukromé prostory na zámku Stekník

Na zámku Stekník byl zahájen provoz návštěvnického okruhu, který představuje salony obývané rodinou Gerolda Déteindra, posledního majitele zámku, ve 20.–30. letech 20. století.

Návštěvníci nahlédnou do velkého reprezentativního sálu, novogotické jídelny, pánského kuřáckého pokoje, dámského salonku nebo sala terreny. Prohlídkový okruh vznikl v rámci II. etapy obnovy interiérů financované z programu ministerstva kultury v letech 2016–2019. Díky obnově se podařilo zpřístupnit více než polovinu interiérů západního zámeckého křídla. Velkým překvapením bylo odkrytí pozdně barokní výmalby v hlavním sále v prvním patře se signaturou Kryštofa Seckela, k jehož nejznámějším dílům patří architektonické veduty pro Španělský sál Pražského hradu.

Dlouhodobá výstava na zámku Jaroměřice nad Rokytnou

Zbraně z období třicetileté války, veduty a portréty od proslulých mistrů, barokní nábytek i osobní předměty šlechticů, které před zraky návštěvníků doposud ukrývaly depozitáře, byly od začátku května k vidění na nové výstavě Od pole válečného po objetí múz.

Výstava na zámku Jaroměřice nad Rokytnou vyprávěla o nejvýznamnějších majitelích zámku, rodu Questenberků. Největší pozornost byla věnována poslednímu mužskému příslušníku rodu, Janu Adamovi z Questenberka, jehož intenzivní zájem o hudbu vytvořil z Jaroměřic jedno z předních center barokní hudby a divadla své doby. Zámeckou kapelu i zaniklé zámecké divadlo připomněla replika barokního jeviště s kulisami a trojrozměrné návrhy barokních kostýmů.

Zákupy odtajnilly provozní zázemí

Zcela poprvé bylo pro veřejnost zpřístupněno historické provozní zázemí zámku Zákupy. Návštěvníci nahlédli do kuchyně, ledárny a prádelny, oceňovány byly také prohlídky rozsáhlého zámeckého sklepení.

Pro návštěvníky zámek chystá i další novinky. V roce 2019 bylo dokončeno restaurování stropu s malbami od Josefa Navrátila v předposlední místnosti II. prohlídkové trasy, na něž naváže rekonstrukce původní výmalby stěn. Tento obnovený prostor bude v roce 2020 instalován jako manželská ložnice arcivévodkyně Alžběty (dcery korunního prince Rudolfa) a jejího manžela Otty Windisch-Graetze, kteří spolu v roce 1904 zákupský zámek obývali.

Rozšíření expozice na Kuksu

Na Kuksu si návštěvníci v roce 2019 mohli prohlédnout více než 200 nových exponátů. Připraveny byly i další novinky.

K nově vystaveným exponátům se řadí například řeholní hábit milosrdných bratří, cestovní sluneční hodiny či zvon ze zaniklé hospitalní zvonice. Do prohlídkového okruhu byly zařazeny i kompletně nově zařízené prostory – například původní ložnice hospitalních chovanců a dovybavená knihovna. Otevřena byla také místnost před barokní lékárnou, která je koncipována jako přípravná, a vrátila se tak ke svému původnímu účelu. Kromě toho byly prostory doplněny velkým množstvím nových obrazů, rytin a dobových fotografií.

Nová prohlídková trasa na zámku Raduň

Na zámku Raduň byl 13. července slavnostně otevřen nový prohlídkový okruh Modernizace a technické zázemí, který návštěvníkům umožňuje nahlédnout do fungování a provozu budovy.

Trasa představující modernizaci raduňské rezidence ukazuje nejen obytné prostory, které byly vytvořeny po přestavbě zámku na začátku 20. století, ale také technické zázemí objektu. Vede do prostor mansard, na půdu i do suterénu, z něž byl dům vytápěn, zásobován vodou a také se v něm dochovalo původní elektrické vedení. Vytvoření okruhu umožnily předchozí stavební úpravy, které zahrnovaly zbudování průchodu mezi jižní věží a suterénem a osvětleného schodiště do nejnižší části věže a sklepních prostor.

Kulturní památky z mnoha různých období představují jedno z největších bohatství České republiky. Národní památkový ústav každý rok vykonává dohled u celé řady obnov kulturních památek či sám obnovuje památky, které mu byly svěřeny do správy. Na následujících stranách představujeme výběr z obnov památek realizovaných v roce 2019.

Státní opera v Praze
/hlavní město Praha

Neorenesanční budova byla postavena v letech 1886–1887 podle návrhu Ferdinanda Fellnera a Hermanna Helmera a dodnes zůstává nejlepším operním divadlem v Praze. V roce 2019 byla dokončena její celková obnova.

Náročná rekonstrukce probíhala od roku 2017 a týkala se všech prostor pro veřejnost i celého zázemí a technologického vybavení. Byla restaurována veškerá umělecká a uměleckořemeslná výbava. Součástí zásahů byla i stylově umírněná nástavba nového technologického podlaží v prstenci po obvodu provazištní věže, jejíž nepřiměřené proporce – dané intervencemi z let 1967 až 1973 – tak byly vhodně upraveny. Na hlavní průčelí byly osazeny kopie kdysi odstraněných bust Friedricha Schillera, Johanna Wolfganga Goetha a Wolfganga Amadea Mozarta a provedena byla nová opona podle dobové fotografické dokumentace.

Škola architektury AVU

v Praze /hlavní město Praha

V roce 2019 proběhla citlivá rekonstrukce školní budovy vystavěné podle návrhu Jana Kotěry a Josefa Gočára. Byla provedena s maximálním respektem k památkovým hodnotám objektu, který od své výstavby v letech 1922–1924 prodělal jen málo změn.

Práce se zaměřily nejen na modernizaci učeben, ale také obnovu maximálně autentické podoby exteriérů i interiérů. Obnova opírající se o restaurátorské průzkumy a archivní prameny tak zahrnovala např. velmi zdařilé restaurování fasád v původním provedení šlechtěnými omítkami a umělym kamenem. V interiéru byly pod novou povrchovou úpravou zachovány a zakonzervovány historické vrstvy omítek, zachovány zůstaly i historické keramické obklady na stěnách a pochozí dlažba, repasováno bylo původní interiérové zařízení, okna, dveře, svítidla apod.

Objekty Poslanecké sněmovny na Malé Straně

v Praze /hlavní město Praha

V roce 2019 byla dokončena obnova fasád objektů Poslanecké sněmovny, vycházející z detailních restaurátorských i laboratorních průzkumů. Domy se díky ní představily bez nevhodných doplňků z předchozích oprav.

Obnova zahrnovala domy čp. 10–16 v Tomášské a čp. 9 Thunovské ulici a týkala se jejich fasád včetně loubí, vikýřů a atik. Necitlivé zásahy z 90. let minulého století byly odborně sejmuty, nevhodné nátěrové hmoty byly nahrazeny novými technologiemi na bázi vápenných systémů. Štukové prvky byly očištěny a necitlivé doplňky nahrazeny novými, tvarově vhodnými. Proběhla barevná korekce členění fasád jednotlivých domů, soklové partie byly odsoleny pomocí obětovaných omítek.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi

/Středočeský kraj

Celková obnova areálu kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi, která probíhala po dobu dvou let, zahrnuje mimo vlastní kostel také opravu přilehlých ambitů, teras i bývalé kaple sv. Benedikta.

Značná pozornost byla věnována restaurování uměleckých děl v interiéru kostela. Jednalo se nejen o štukovou výzdobu a nástěnné malby, ale také o mobiliář včetně varhan a hlavního oltáře se sochami Matyáše Bernarda Brauna. Mimo to byla v patře severní věže instalována expozice Staroboleslavského pokladu a trvale vystaveno je také Palladium země české. Obnovený areál je otevřen veřejnosti, jako zázemí návštěvníkům slouží nově zřízené infocentrum.

Královský palác na hradě Točnick

/Středočeský kraj

Od roku 1996 usilovala správa hradu Točnick o zpřístupnění prostor pod krovem Královského paláce ve 4. a 5. podlaží. Díky dokončené rekonstrukci se unikátní prostor v roce 2019 otevřel veřejnosti.

V rámci obnovy proběhla mimo jiné generální rekonstrukce krovy a střechy, revitalizace prostor a bylo vybudováno nové vnitřní i venkovní schodiště, ale také ochozové lávky s vyhlídkou do okolí. Veškeré trámy do krovy byly dopraveny pomocí kolového otočného šlapacího jeřábu. Na základě vyobrazení v Bibli Václava IV. jej sestrojili Petr Růžička a Ing. Vít Mlázovský, jeho stavbu podpořila Československá obchodní banka, a. s. Nově zpřístupněné prostory poskytnou také zázemí pro kulturní aktivity a výstavy.

Solnice v Českých Budějovicích

/Jihočeský kraj

Uvnitř stavby se stupňovitým štítem zdobeným střílnami z let 1529–1531 se nacházejí tři úrovně mohutné trémové konstrukce a unikátní goticko-renesanční hambalkový krov. Při náročné rehabilitaci hrazené z privátních prostředků byla zachována celistvost jejího unikátního interiéru.

Budova, která historicky sloužila jako sklad obilí, soli a městská zbrojnice, je nově využita pro výstavní účely a k provozu rozsáhlé restaurace, přičemž technologické zázemí jí poskytl nedaleký objekt, který není kulturní památkou. Ojedinelé řešení propojuje budovy 70 m dlouhým podzemním produktovodem. Vysoce odborná oprava vnitřní dřevěné konstrukce pohledově zachovává původní materiál a jeho autenticky opracovaný povrch. Obnovená solnice se stala vítězem soutěže Památka roku 2019 v kategorii větších obnov.

Věž Jakobínka

v Rožmberku nad Vltavou
/ Jihočeský kraj

Ojedinělý stavební experiment obnovy věže Jakobínka, který započal v září 2013, dospěl v polovině prosince 2019 ke zdárnému konci. Obnovená věž bude v roce 2020 zpřístupněna veřejnosti.

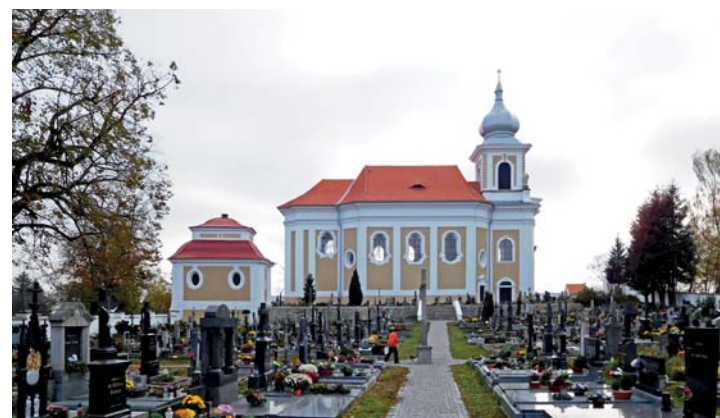
Celková obnova zahrnovala restaurování pláště věže a zděné helmice, která byla nově pokryta šindelem a její vrcholek osazen plechovou makovicí. V posledním patře věže byl vybudován dřevěný ochoz. V jednotlivých podlažích byly doplněny podlahy, zrestaurována středověká schodiště a interiéry osazeny dobovými replikami dveří, oken a mříží. V interiéru vznikla nová expozice, která mapuje nejenom historii věže samotné, ale i průběh její stavební obnovy. Obohatí ji interaktivní model věže s lešením i otočným jeřábem, který byl při rekonstrukci využit.

Kostel sv. Jana Křtitele

v Paštikách / Jihočeský kraj

Pozdní architektonické dílo Kiliána Ignáce Dientzenhofera, vystavěné v letech 1747–1753, dlouhodobě chátralo. Jeho obnova byla provedena v rámci projektu IROP.

Práce se soustředily na generální opravu krovu, výměnu střešní krytiny, klempířských prvků a obnovu fasády dle průzkumem potvrzeného původního stavu. Byly restaurovány okenní výplně v olověném uložení. V interiéru se podařilo opravit omítky a provést výmalbu s respektem k její historické zrnitosti a barevnosti. Po předcházejícím restaurátorském zásahu se zkompletoval mobiliář. Obnovou zachovávající tradiční technologie prošla též ohradní zeď areálu se vstupními branami.

Socha sv. Jana Nepomuckého

v Černošíně / Plzeňský kraj

Barokní socha světce z roku 1732 stojí na černošínském náměstí nedaleko kostela sv. Jiří. Dílo od dosud neznámého kvalitního sochaře se v roce 2019 dočkalo potřebné obnovy.

Socha byla před restaurátorským zásahem v havarijním stavu. Kámen se rozpadal, mladší doplňky byly dožilé a masivně odpadávaly, chyběla značná část modelace, mj. biret a světčova kovová svatozář. Sochu bylo nutné demontovat a restaurátorské práce provádět v ateliéru. Příkladné restaurování BcA. Petrem Círlem bylo oceněno v soutěži Památka Plzeňského kraje v kategorii Sochy a drobná architektura.

Selský dvůr U Matoušů

v Plzni-Bolevci / Plzeňský kraj

Ve středu 28. srpna byla zahájena obnova selského dvora U Matoušů, který je od roku 2007 národní kulturní památkou. Z 85 % bude podpořena z prostředků EU v rámci programu IROP a vyžádá si téměř 43,5 milionů korun.

U objektu, který je ve správě NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, byla zahájena oprava chlévů a stájí, kde bylo objeveno malované vročení 1833 vztahující se k výstavbě objektu. Ve východní části stodoly s nově budovanou přístavbou vznikne provozní zázemí dvora. Kromě stavební obnovy celého objektu a zřízení nové expozice je do roku 2020 počítáno s vytvořením moderního návštěvnického centra a výstavních prostor.

Fasády zámku v Jílovém

u Děčína/Ústecký kraj

Exteriér zámku v Jílovém u Děčína získal svou současnou modernistickou podobu při úpravách ve 30. letech 20. století, kdy se sem přestěhovala rodina děčínských Thunů. V roce 2019 prošly zámecké fasády citlivou obnovou.

V 17. století byl zámek renesančně přestavěn a při úpravách ve 30. letech zůstaly renesanční hmoty a části kamenických prvků ponechány. Při obnově v roce 2019 tak bylo nutné zachovat renesanční omítky, které tvořily jádro pro hrubou, plošně odpadávající omítku z meziválečné etapy. Během obnovy byla nahrazena trasovo-vápennou směsí s křemenným kamenivem a plátkovou slídou. Povrch pohledové omítky byl plošně škrábán hladítkem s ocelovými pilkami. Bylo tak zachováno materiálové složení i vzhled.

Zámek Doksy

/Liberecký kraj

V roce 2019 byla dokončena prozatím nejrozsáhlejší stavební etapa obnovy zámku Doksy. Souběžně s postupnou obnovou krovů a střešního pláště zde probíhala v letech 2018 a 2019 komplexní obnova interiérů v části jižního a východního křídla.

V upravených prostorech vzniklo infocentrum, kanceláře kulturního centra či knihovna. Zároveň byly připraveny místnosti pro budoucí prohlídkový okruh. Práce zahrnovaly např. obnovu omítek, oken, restaurování parketových podlah, rozsáhlého souboru historických dveří nebo dřevěných obkladů stěn. Prostory, dříve užívané jako učiliště, byly významně rehabilitovány. Díky příkladné přípravě a intenzivní dokumentaci probíhajících prací byly nashromážděny zásadní poznatky ke stavebně-historickému vyhodnocení dosud opomíjené stavby.

Vodní dílo Les Království

/Královéhradecký kraj

Při příležitosti 100. výročí dokončení stavby vodního díla Les Království na řece Labi byla 28. září 2019 slavnostně ukončena třiletá obnova areálu. Některé z obnovených objektů byly zpřístupněny veřejnosti.

Rekonstrukce byla provedena s respektem k historickému architektonickému i materiálovému řešení a dbala na zachování všech autentických částí. Byly restaurovány truhlářské, kamenné i hrázděné prvky a podlahy, došlo k výměně glazované prejzové krytiny na průjezdných branách umístěných na hrázi přehrady. Celkovou obnovou prošel domek hrázného s dominujícími prvky zděného cimbuří, v němž našla své místo expozice informující o historii vodního díla, zpřístupněna je i věž domku s výhledem na celé vodní dílo.

Muzeum východních Čech

v Hradci Králové/Královéhradecký kraj

Muzejní budova byla postavena v letech 1909–1912 podle návrhu Jana Kotěry. V letech 2018–2019 proběhla rozsáhlá obnova tohoto objektu, považovaného za jeden z mezníků české moderní architektury.

Obnova zahrnovala stavební, technické i restaurátorské práce. Obnovena byla kompletně fasáda objektu, včetně restaurování unikátních keramických soch nad vchodem. V interiéru se prováděly důležité sanační práce, obnova truhlářských prvků, restaurování vitráží, původních výmaleb i výzdoby kopule s mozaikami; pro veřejnost byla zpřístupněna nová vyhlídka ze střechy budovy. Objektu se podařilo značně navrátit původní podobu z doby výstavby, kterou v minulosti vinou nevhodně koncipovaných obnov částečně ztratil.

Kaplička v Zadním Arnoštově

/Pardubický kraj

V drobné kapličce při silnici do Jevíčka byly při restaurátorském průzkumu objeveny figurální nástěnné malby. V roce 2019 proběhlo jejich restaurování.

Barevná vrstva byla fixována, očištěna, místy uvolněnou omítku restaurátorka injektovala, na výjevech byla provedena barevná retuš. Na zdech se objevuje zobrazení Krista u kůlu, Panny Marie a Svaté Rodiny, které na klenbě zastřešují andílci na oblacích. Původní malba je dobře zachována, včetně nápisu se jménem donátora (Josef Anton Marches) a datací vzniku kaple i maleb do roku 1768. Místy se dochovaly pozůstatky mladší výmalby, s největší pravděpodobností z 19. století. Kaplička se stala krajským vítězem malé kategorie soutěže Památka roku 2019.

Zámek Slatiňany

/Pardubický kraj

Ve Slatiňanech pokračovala obnova zámeckého areálu, realizovaná v rámci projektu IROP. Jde o největší investici do této národní kulturní památky za posledních 120 let.

V průběhu roku 2019 byly dokončeny práce na fasádách, na jižní průčelí se po desítkách let vrátily gotizující vikýře a u západní části zámku byl vztyčen 34 metrů dlouhý balkon s rohovou lodžii, který byl odstraněn v 50. letech 20. století. V interiéru prošla restaurováním výmalba Johanna Kaspara Fibicha z konce 18. století evokující květinovou tapetu a podlahy v části přizemí. Rozsáhlé práce probíhaly také v zámecké zahradě a parku. Opravy se zde dočkalo mj. unikátní dětské hospodářství – roubené domečky z roku 1860, které aristokratičtí majitelé využívali ke vzdělávání svých potomků. Dokončení projektu je plánováno na jaro 2020.

Fasády opatství a Trčkova

hradu v areálu premonstrátského

klášteřa v Želivě /Kraj Vysočina

V rámci projektu Rehabilitace fasád klášteřa premonstrátů v Želivě se pozornost v roce 2019 zaměřila na fasády opatství a Trčkova hradu, které se dočkaly rozsáhlé obnovy.

Fasády obou budov byly v 50. letech 20. století značně poznamenány zásahy při úpravě klášteřa na psychiatrickou léčebnu. Současná obnova jim navrátila podobu od architekta B. Dvořáka, kterou získaly po požáru v roce 1907. U opatství došlo mj. k osazení nových dřevěných výplní arkád, okeních a dveřních výplní a obnově ploch vnějšího pláště, zahrnující kromě uměleckořemeslných prvků štukové výzdoby i díla sochařská – vysoký reliéf. U Trčkova hradu byla restaurována sgrafitová výzdoba a nástěnné malby v nikách jižní a východní stěny. Původní plochy renesančních sgrafit byly zapojeny do rekonstruované podoby fasády.

Sanktuárium v kostele sv. Mikuláše

ve Znojmě /Jihomoravský kraj

Pozdně gotické věžové sanktuárium patří k nejkvalitnějším příkladům monumentální interiérové kamenosochařské práce určené pro sakrální interiér. V roce 2019 proběhlo komplexní restaurování díla, kterému předcházela rozsáhlý průzkum a dokumentace.

Architektura dosahující výšky 7,5 m je rovněž vzácným dokladem výtvarného zpracování kovu s malbou. Práce na kamených částech sestávaly především z odstranění druhotných nátěrů, odsolení a lokálního zpevnění spodní části. U mřížek schránky sanktuária bylo stěžejní čištění barevné vrstvy a zlacení spolu s lokálním přichycením šupinovitě odloučených ploch. Závěrem proběhla minimalistická retuš akvarelovými barvami na lokálních tmelech a v místech rušivých defektů a konzervace.

Kaple sv. Anny v Olomouci

/Olomoucký kraj

Dva roky trvala obnova kaple, respektive kostela sv. Anny, která je součástí národní kulturní památky Olomoucký hrad. Závěrem roku 2019 byly práce úspěšně dokončeny.

Starší drobnější stavba, která má svého gotického předchůdce, sloužila jako místo volby olomouckých biskupů a arcibiskupů. Její současné řešení vychází z výrazné přestavby na počátku 17. století a ze stavebních úprav v polovině 80. let 19. století. Současná obnova se dotkla především interiérů objektu, kdy mimo základní stavební obnovu, zaměřenou zejména na snížení vlhkosti zděných konstrukcí, náhradu poškozených povrchů, restaurování a repasování uměleckých, uměleckořemeslných a řemeslných prvků, došlo i k doplnění mobiliáře o soudobé prvky.

Kachlová kamna na hradu

Šternberk /Olomoucký kraj

Součástí mobiliárního fondu hradu Šternberk je soubor kachlových kamen z 16.–20. století, která byla na hrad dovezena v letech 1886–1920 během jeho velké rekonstrukce. V březnu 2019 začalo restaurování tohoto souboru.

Do konce roku byla zrestaurována čtvera kamna. Všechna byla očištěna, chybějící části byly doplněny, popř. vymodelovány a následně odlity v přípravných formách. Staré spárování bylo odstraněno a nahrazeno novým. Restaurátorka dále zatmelila praskliny a provedla barevnou retuš doplněných částí. Kovové prvky byly očištěny, zbaveny koroze a konzervovány. V roce 2019 zároveň započala obnova vybraných objektů hradního areálu, probíhající v rámci programu IROP.

Lázeňská kolonáda s halou Vincentka v Luhačovicích

/Zlínský kraj

Centrem lázeňského dění v Luhačovicích je Lázeňská kolonáda s halou pramene Vincentky od architekta Oskara Poříšky. Kompletní obnova v letech 2018–2019 navrátila stavby k původní vzdušnosti, světlosti a propojení s přírodou.

Funkcionalistický soubor nahradil v letech 1947–1951 historizující kolonádu z konce 19. století. Současné úpravy přistupovaly s maximální zodpovědností k restaurátorské i stavební obnově dochovaných materiálů, povrchových úprav a barevného řešení. Sanačními zásahy prošly hlavní nosné prvky, které byly mnohdy v havarijním stavu, poškozené původní mozaikové dlažby byly nahrazeny replikou, bylo navraceno členění i subtilnost hlavní prosklené stěny haly Vincentka. Atria a ochoz ve 2. nadzemním podlaží haly byly zpřístupněny.

Dům čp. 17 v Příboře

/Moravskoslezský kraj

Měšťanský dům se nachází na území městské památkové rezervace Příbor. V roce 2019 byla dokončena celková obnova objektu, jež byla přizpůsobována aktuálním nálezům.

Dům situovaný v řadové zástavbě ústící do prostoru náměstí je součástí památkově chráněného areálu a domu čp. 38. Celková obnova objektu byla spojena s restaurátorskými pracemi, které se zaměřily na dřevěný malovaný strop v přízemí, odhalený během stavebních prací. Restaurována byla i hodnotná výzdoba s celoplošnou secco šablonovou výmalbou z poloviny 19. století dekorující všechny čtyři stěny místnosti, okenní špalety i strop. Dům bude majiteli využíván jako penzion.

Mezinárodní spolupráce tvoří nedílnou součást činnosti Národního památkového ústavu. Zahrnuje širokou škálu aktivit, od vědecko-výzkumných projektů či agendy související se světovým dědictvím UNESCO přes pořádání výstav, konferencí, workshopů a účast na nich po spolupráci se zahraničními dobrovolnickými sdruženími. Na následujících stranách přinášíme výběr aktivit v roce 2019.

Konference Památková péče v 21. století

V prosinci uspořádal Národní památkový ústav mezinárodní konferenci, jejímž ústředním tématem byla budoucnost, směřování a výzvy, kterým současná památková péče čelí. Konference proběhla pod záštitou ministerstva kultury a Magistrátu hlavního města Prahy.

Konferenci zahájila 10. prosince v Brožíkově sále na Staroměstské radnici v Praze generální ředitelka NPÚ Naďa Goryczková. Poté následoval dopolední blok, který byl věnován zahraniční zkušenosti a ohlednutím za českou památkovou péči v minulých letech. Příspěvky přednesli generální ředitelka Pamiátkového úradu SR Katarína Kosová, Thomas Drachenberg z Brandenburského zemského úřadu pro památkovou péči, Tamás Fejérvy z ICOMOS Maďarsko a Marek Świdrak z Polska. Závěrem promluvil Richard Biegel z Ústavu pro dějiny umění FF UK, jenž zhodnotil českou památkovou péči jako

úspěšný obor, který dokázal ochránit naše kulturní dědictví i v nelehkých dobách v průběhu 20. století. Vyzval zejména ke komunikaci s veřejností, bez jejíhož pochopení nebude moci památková péče nadále úspěšně pokračovat ve své činnosti.

Odpolední část byla věnována budoucnosti, směřování a výzvám české památkové péče. Blok zahájil náměstek ministra kultury Vlastislav Ouroda, který varoval před důsledky připravované rekodifikace veřejného stavebního práva. Mezi dalšími přednášejícími byli Petr Hlaváček, 1. náměstek primátora Prahy, František Chupík, ředitel NPÚ, ÚOP v Olomouci, profesorka Univerzity v Massachusetts Elizabeth Brabec či Paul Mahrin-

ger ze Spolkového památkového úřadu v Rakousku. Zazněly příspěvky na aktuální témata, jako je rozvoj města či klimatické změny.

Následující den byly pro účastníky konference připraveny tematické exkurze do Národního muzea, na Pražský hrad či Trojský zámek a do bubenečské čistírny odpadních vod.

Vzdělávací program v Erbílu

V Iráckém institutu pro restaurování památkového dědictví (IICAH) v Erbílu byl 15. září slavnostně zahájen vzdělávací program pro irácké památkáře organizovaný Národním památkovým ústavem.

Několikatýdenní kurz byl určen pracovníkům, kteří budou dohlížet na obnovu válkou poškozených památek v nedalekém Mosulu. Zaměřil se tak na oblast dokumentace, restaurování a obnovy památkového fondu. Školiteli byli odborníci z NPÚ, Akademie věd ČR, Fakulty restaurování Univerzity Pardubice, Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a restaurátorské firmy Gema Art International. Projekt byl realizován v rámci vládního programu podpory české účasti při stabilizaci a rekonstrukci Iráku.

Nově zapsané statky na Seznam světového dědictví

Dne 6. července 2019 byl Seznam světového dědictví UNESCO rozšířen o další dva české kulturní statky, na jejichž přípravě se Národní památkový ústav odborně a metodicky podílel.

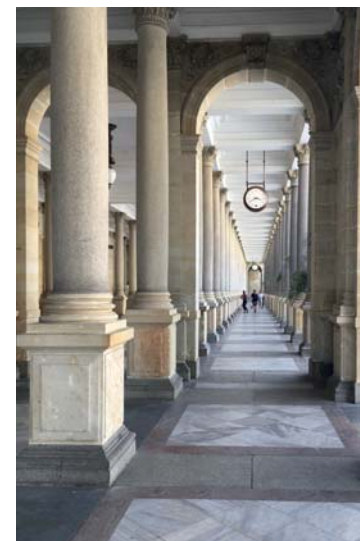
Národním projektem je **Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních a kočárových koní v Kladrubech nad Labem**, jejíž hlavní součástí je kladrubský hřebčín, národní kulturní památka. Vůbec prvním přeshraničním statkem ČR je sasko-česká série **Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří**, obsahující v ČR krajinné a městské památkové zóny a významné solitérní kulturní památky. Celkem se jedná o 17 lokalit na saské a 5 na české straně Krušných hor, které jsou dokladem více než osmi století těžby nejrůznějších kovů.

Lokality připravované pro zápis na Seznam světového dědictví

Během roku 2019 probíhala příprava dalších dvou významných lokalit, které se ucházejí o zápis mezi památky se statusem světového dědictví.

V lednu byla Centru světového dědictví v Paříži předložena mezinárodní nominace **Slavné lázně Evropy**, kterou Česká republika koordinuje a v níž je zastoupena trojicí západočeských měst (Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Mariánské Lázně). V polovině roku bylo zahájeno expertní hodnocení nominace, na jehož programu i průběhu NPÚ aktivně participoval. U druhé z nominací, nazvané **Žatec – město chmele**, NPÚ významně napomohl průběhu zahraniční poradní mise, která projednala optimální koncepci nominace. V obou případech bude proces dále pokračovat v roce 2020.

Projekt Paczków a Javorník. Dvě města, jedna historie

Díky rozvíjející se příhraniční spolupráci u severních hranic České republiky, v podhůří Rychlebských hor, byla v letech 2018–2019 obnovena náměstí dvou pozoruhodných slezských měst.

Na české straně se jednalo o náměstí v Javorníku, jehož podoba se za posledního půl století výrazně proměnila. Pozůstatky historické kamenné dlažby byly nenásilně zapojeny do nově řešeného prostoru. Dominantou náměstí je farní kostel, nově opravená radnice, budova bývalého soudu a zrestaurovaný mariánský sloup. Náměstí lemují měštanské domy, z nichž mnohé prošly nedávnou obnovou fasád. Obnova proběhla s podporou programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko (prioritní osa 2), řízeného ministerstvem pro místní rozvoj.

Scola Telcz

Telčské pracoviště NPÚ se každoročně zapojuje do příprav a realizace mezinárodního workshopu Scola Telcz. V roce 2019 se jeho účastníci zaměřili na možné úpravy prostoru v samotném centru města.

Během setkání pracovali na návrzích nové podoby a využití společného zahradního prostoru bývalé jezuitské koleje, který dnes náleží k objektu Univerzitního centra Telč Masarykovy univerzity a objektu Stavební fakulty ČVUT. Scola Telcz je multidisciplinární škola šesti vzdělávacích a výzkumných institucí zabývajících se problematikou uchování kulturního dědictví a památkovou péčí. Jejich dlouhodobá kooperace byla prohloubena podepsáním memoranda o spolupráci.

Národní památkový ústav se dlouhodobě věnuje široké škále vzdělávacích aktivit – ať jsou to akce pro nejmenší publikum, přednášky či kurzy pro širokou i odbornou veřejnost, nebo výuka na vysokých školách. Ve stínu nezůstává ani dobrovolnická činnost, která nabízí rozmanité možnosti vyzkoušet si práci v nevšedním prostředí historických památek.

(Ne)tušené souvislosti

Devátým rokem pokračoval vzdělávací a popularizační projekt technologické laboratoře určený pro širokou veřejnost.

Zájemci z řad odborné i laické veřejnosti měli možnost nahlédnout do světa tradičních materiálů a řemesel na letní škole památkové technologie, která se konala již třetím rokem v malebném zámku Uherčice. Na letní školu pak navázaly podzimní dílny omítání v pražské Invalidovně, určené pro studenty Fakulty architektury ČVUT a rekvalifikačního kurzu památkové péče NPÚ. Frekventanti dílny si vyzkoušeli základy práce s vápennými materiály, přípravu vápenné malty a omítání, a získali tak cenné praktické zkušenosti. Aktivitu projektu je možné dále sledovat na webu <https://netusene-souvislosti.npu.cz>.

Letní škola památkové edukace ve Vimperku

Ve dnech 21.–24. srpna 2019 se v prostorech zámku Vimperk uskutečnil IV. ročník Letní školy památkové edukace, určené učitelům a pracovníkům památkové péče či muzeí a galerií.

Pro účastníky tvůrčího setkání byly připraveny exkurze, přednášky a tvůrčí dílny, které se zaměřovaly na rozmanité metody interpretace kulturního dědictví. Akcentováno bylo umění vyprávět příběhy, tzv. storytelling. Pořadatelem a garantem setkání byl Národní památkový ústav, odbor edukace a dalšího vzdělávání při GnŘ a správa státního zámku Vimperk.

Kurz řemeslné obnovy historických staveb

Dvouletý kurz památkové péče s dlouholetou tradicí zaměřený na teorii, dějiny a aktuální otázky české památkové péče je průběžně inovován. Od roku 2017 tak probíhá nový praktický kurz pro veřejnost, v roce 2019 věnovaný dřevu v památkové péči.

Jednotlivé řemeslné dílny probíhaly přímo v místě stavební obnovy a všichni účastníci si mohli řemeslo vyzkoušet vlastníma rukama. Seznámili se s diagnostikou dřevěných prvků a konstrukcí v historických stavbách, tradičními povrchovými úpravami a nátěrem dřeva, ale i se vzorovou truhlářskou repasí špaletových oken nebo tradiční tesařinou a stolařinou.

HOTEL
INTERCONTINENTAL
PRAHA

PUBLIKACNÍ ČINNOST

Kateřina Houšková a kol.

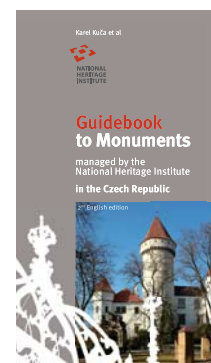
Národní památkový ústav vydává širokou škálu publikací, mezi nimiž jsou zastoupeny odborné monografie a metodiky, katalogy k výstavám i publikace, které přibližují bohatý památkový fond širší veřejnosti. Vydává také řadu časopisů a sborníků. V roce 2019 se s aktuální nabídkou mohli tradičně seznámit návštěvníci Světa knihy v Praze a nově také v Plzni, ale i knižního veletrhu v Pardubicích. Kompletní přehled publikací vydaných v roce 2019 uvádíme na s. 124–125.

Dějiny evropské architektury I.

Václav Mencl

Téměř padesát let po vzniku rukopisu se ke čtenářům dostává první ze čtyř svazků monumentálního díla Václava Mencla. Jde o autorovo poslední, dodnes nepublikované dílo, v němž podal dosud nejobsáhlejší výklad vývoje architektury. První díl pojednává o architektuře nejstarších civilizací v Mezopotámii a v Egyptě, přibližuje umění Kréty, řeckého kmene Dóřů i umění Chetitů a vrcholí v době achaimenovských králů v Persii. Vydáno ve spolupráci s Pamatkovým úradom Slovenskej republiky.

Guidebook to Monuments Managed by the National Heritage Institute in the Czech Republic

Karel Kuča a kol.

Populární průvodce po státních hradech, zámcích a dalších objektech v péči Národního památkového ústavu vychází nově i v anglickém překladu. Kniha seznamuje s historií a zajímavostmi jednotlivých památek a nabízí také základní praktické informace pro potenciální návštěvníky. Jedná se o druhé, upravené anglické vydání, které je doplněno o nové kapitoly a aktualizovanou obrazovou přílohu.

Hotel Intercontinental v Praze. Historie | urbanismus | architektura

Kateřina Houšková a kol.

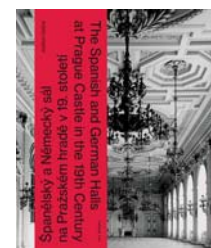
Publikace přibližuje slavný hotel Intercontinental z přelomu 60. a 70. let minulého století, na jehož vzniku se podílel kolektiv autorů pod vedením významného architekta Karla Filsaka. Zabývá se nejen samotným objektem a okolnostmi jeho vzniku, ale nabízí i srovnání se zahraničním vývojem hotelových staveb či přehled domácí hotelové architektury.

Móda v časech kříže a kalicha. Oděvní kultura v českých zemích 14. a 15. století

Alena Nachtmannová

Publikace podává ucelený přehled o vývoji odívání ve 14. a 15. století. Právě v tomto období vznikl stříh kopírující tvary lidské postavy, a začalo se tak rozvíjet krejčovské umění. V centru pozornosti je prostředí šlechty a královského dvora, kde se vytvářely módní a estetické vzory, čtenáři však nahlédnou i do prostředí měšťanů, venkovanů a lidí na okraji společnosti. Výklad doplňuje bohatá obrazová příloha.

Španělský a Německý sál na Pražském hradě v 19. století / The Spanish and German Halls at Prague Castle in the 19th Century

Jindřich Vybíral

Česko-anglická publikace věnovaná Španělskému a Německému sálu v severním traktu Pražského hradu se zaměřuje na modernizaci těchto prostor v letech 1866–1868 podle návrhů prominentních vídeňských architektů Ferdinanda Kirschnera a Heinricha Ferstela. Autor se věnuje i dalším souvislostem, zkoumá např. funkci obou interiérů jako symbolu dynastické tradice a legitimacy. Vydáno ve spolupráci s Vysokou školou uměleckoprůmyslovou v Praze.

Národní památkový ústav jako výzkumná organizace provádí základní a aplikovaný výzkum. Věda a výzkum v památkové péči pokrývají široký rozsah statutárních činností instituce a zahrnují proto mnoho oborů a specializací. Široká odborná i laická veřejnost je s výsledky výzkumných projektů seznamována prostřednictvím odborných publikací, konferencí, výuky, edukativních workshopů a výstav.

V rámci řešení účelových a institucionálních výzkumů vytvořil NPÚ v průběhu roku 2019 celkem 91 výsledků, které budou uplatněny v Rejstříku informací o výsledcích (RIV). Do Národního úložiště šedé literatury (NUŠL) byly vloženy 2 metodiky.

Publikace Středověká opevnění českých měst

Odborná kniha Vladislava Razíma zcela poprvé představuje jedno z nejdůležitějších témat výzkumu historických měst a nemovitých památek obecně.

Kniha byla připravena v rámci institucionálního výzkumu a jeho oblasti zaměřené na nemovité památky. Kromě textové části obsahuje množství plánových, ikonografických a obrazových příloh, z nichž většina nebyla dosud publikována. Svazek vydaný v roce 2019 obsahuje katalog pro oblast Moravy a Slezska, další dva svazky vyjdou v letech 2020–2021.

Článek **Stavba československo- jugoslávského přátelství. Sklářský kombinát Crystalex v Novém Boru**

Každý rok odborníci z NPÚ publikují řadu odborných článků, v nichž seznamují veřejnost s aktuálními výsledky vědecko-výzkumné činnosti. V roce 2019 k nim patřil např. příspěvek Petra Freiwilla, vydaný ve Zprávách památkové péče.

Recenzovaný odborný článek vznikl při řešení výzkumné oblasti zaměřené na výzkum industriálního dědictví. Věnuje se prvnímu závodu na výrobu užitkového skla, který vznikl v Československu po 2. světové válce tzv. na zelené louce. Svou výrobní kapacitou představoval kombinát, vybudovaný mezi lety 1966–1968, největší podnik svého druhu ve střední Evropě.

Archeologický atlas státního zámku Náměšť nad Oslavou

Jednou z oblastí institucionálního výzkumu je Archeologie, která dlouhodobě věnuje pozornost i tvorbě moderních specializovaných map zaměřených na vyhodnocení archeologického potenciálu významných památkových objektů ve správě NPÚ.

V roce 2019 vytvořil Petr Vitula specializovanou mapu zámeckého areálu v Náměšti nad Oslavou, v níž představuje výsledky rozsáhlého archeologického výzkumu z roku 2007. Podrobná mapa odkrytých archeologických situací umožnila zjistit řadu nových poznatků o stavebně-historickém vývoji objektu a také minimalizovat dopady další stavební činnosti na dochované památky. Mapa je dostupná online (http://kryton.smartgis.cz/~smetak/npuolo_daamo_web/) a v Metainformačním systému (MIS) NPÚ.

Po celý rok probíhalo na Národním památkovém ústavu mnoho dalších rozmanitých aktivit. Výběr těch nejzajímavějších přinášíme na následujících stranách.

Převzetí zámku Janovice u Rýmařova Národním památkovým ústavem

Na jaře roku 2019 převzal Národní památkový ústav do své správy zámek Janovice u Rýmařova. O několik dní později, v sobotu 8. června, zde byla slavnostně zahájena improvizovaná návštěvnická sezona.

V rámci slavnostního otevření zámku byla zahájena výstava s názvem Svět „janovických“ Harrachů, která představila rod nejvýznamnějších majitelů Janovic. V prostorách někdejšího hraběcího bytu se návštěvníci díky fotografiím z přelomu 19. a 20. století seznámili s širší rodinou hrabat Alfréda a jeho syna Františka z Harrachu, jejich sídly, životním stylem a také hraběcím personálem. Do konce září navštívilo objekt 873 návštěvníků. Po obnově, kterou NPÚ připravuje, zde vznikne stálá prohlídková trasa.

Mezinárodní den archeologie

Řada pracovišť NPÚ se již tradičně připojila k Mezinárodnímu dni archeologie, který v roce 2019 připadl na sobotu 19. října.

Pro pražské návštěvníky byl připraven program v Celetné 20 a také volný vstup na výstavu o archeologickém výzkumu Klementina. V Pardubicích se tématem dne stala obživa, výroba a směna v různých historických obdobích. V Telči archeologové NPÚ připravili archeologickou procházku městem, olomoucké pracoviště spolu s dalšími institucemi připravilo v litoveském muzeu doprovodný program k výstavě Výpravy za litovelskou archeologií. K oslavě archeologie se připojil i janovický zámek. Odborníci z ÚOP v Ostravě zde prezentovali výsledky archeologického a stavebněhistorického průzkumu tohoto objektu, po přednáškách následovala komentovaná prohlídka zámecké budovy.

Ocenění Opera historica 2019

Ve Španělském sále na Pražském hradě byly 3. října oceněny historické stavby, které během posledních třiceti let prošly vydařenou památkovou obnovou a jsou významným příkladem ochrany a revitalizace architektonického dědictví.

Večer s názvem **Pocta památkové péči** uspořádala společnost Architecture Week. Z objektů ve správě NPÚ získal zámek Kratochvíle cenu odborného kolegia za dlouholetou, vysoce odbornou obnovu zámeckého areálu. Hrad a zámek Český Krumlov se stal laureátem ceny Českého národního komitétu ICOMOS, který ocenil výsledek příkladné mezioborové spolupráce širšího týmu odborníků a vyzdvihl přínos dlouholetého kastelána Pavla Slavka při obnově této památky světového významu. Ocenění Historica Opera získal barokní areál hospitalu Kuks, cenu Opera Historica Libereckého kraje hrad Grabštejn.

Ocenění v soutěži Zlatý mamut

Po řadě kladných ohlasů od čtenářů i archeologů a historiků se kniha **Průvodce pražskou archeologií** dočkala svého prvního oficiálního ocenění. Získala Cenu Karla Absolona za popularizaci archeologie **Zlatý mamut**, vyzdvihující nejlepší popularizační výsledky příslušného kalendářního roku.

Průvodce získal 3. místo v hlavní kategorii v konkurenci 35 dalších přihlášených projektů. Slavnostní vyhlášení cen proběhlo 8. dubna 2019 v Pavilonu Anthropos v Brně-Pisárkách u mamuta, který je kopií původního modelu zhotoveného díky úsilí Karla Absolona roku 1928. Cenu za celý kolektiv autorů převzali vedoucí redaktoři Ivana Boháčová z ARÚ AV ČR a Jaroslav Podliska z pražského územního odborného pracoviště NPÚ.

Zahájení výstavy Krása středověkého a renesančního skla

Jedním z hlavních témat, kterým se v roce 2019 NPÚ věnoval, se stalo Sklo pohledem památkové péče. U této příležitosti byla mj. připravena výstava, jejíž návštěvníci si mohou až do konce roku 2020 prohlédnout nálezy získané z archeologických výzkumů **Opavy za uplynulých šedesát let**.

Vernisáž výstavy se uskutečnila 19. září. K vidění je běžné nápojové sklo i luxusnější nádoby určené vyšším společenským vrstvám, zastoupeny jsou výrobky českých sklářů, ale také nádoby z kvalitního skla, které se do Opavy dovážely z benátských skláren. Expozici provází video přibližující postup výroby replik historického skla. Jednou měsíčně probíhají komentované prohlídky pro veřejnost s jednou z kurátorek. K výstavě byl vydán doprovodný katalog.

O skle v Šárovcově Lhotě

Dne 23. května 2019 proběhl pátý ročník workshopu v cihelně v Šárovcově Lhotě, tentokrát věnovaný sklu, jeho výrobě, vlastnostem, způsobům použití a možnostem oprav.

Během dopoledne téma účastníkům přiblížila řada přednášek, které se zabývaly např. technologií výroby skla, autorskými realizacemi v architektuře nebo restaurování vitráží Muzea východních Čech v Hradci Králové. V odpoledním praktickém bloku předváděla restaurátorská dílna pana Vítězslava Zilvara postup při restaurování vitráží, vyučující ze SUPŠS Železný Brod výrobu skleněných figurek a Věra Vejsová historické techniky zdobení skla. Zájemci si pak pod vedením mistrů předváděná řemesla vyzkoušeli a výrobky si na památku odvezli.

Výstava **Co se skrývá pod podlahou?** Archeologický výzkum Klementina

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze a Národní knihovna ČR uspořádaly v Galerii Klementinum ve dnech 12. září až 10. listopadu 2019 specializovanou výstavu, která doplnila dosud bílé stránky bohaté historie této národní kulturní památky.

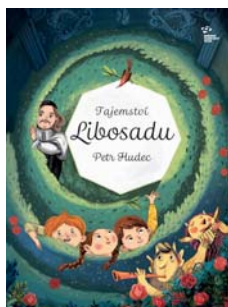
Výstava sestavená z bohatě ilustrovaných panelů a hmotných archeologických nálezů seznámila veřejnost s objevy učiněnými během archeologických výzkumů areálu v letech 1997–2017. K nejpozoruhodnějším se řadí nález pozůstatků zaniklého středověkého dominikánského kláštera sv. Klimenta, ale také několik hřbitovů včetně nejstarších pohřebišť v této části města z 2. poloviny 9. a 1. poloviny 10. století.

Tajemství Libosadu

Národní památkový ústav vydal v roce 2019 knihu Petra Hudce *Tajemství Libosadu*. Poutavý příběh je doplněn působivými a poetickými ilustracemi Elišky Chytkové.

Hlavním hrdinou příběhu je Robert, který je v Kroměříži na prázdninách u prarodičů. Při návštěvě Květné zahrady se díky paměti stromů ocitá v době jejího zbudování. Knižní ilustrace Elišky Chytkové si zájemci mohli prohlédnout také v rámci putovní výstavy, která byla k vidění v letních měsících v kroměřížské Květné zahradě a v listopadu v Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně. Výstavu uspořádalo Metodické centrum zahradní kultury ÚOP v Kroměříži.

Mimořádné cvičení složek integrovaného záchranného systému na zámku Hluboká

Zámek Hluboká se 5. listopadu stal dějištěm cvičení složek integrovaného záchranného systému Jihočeského kraje, Národního památkového ústavu a dalších organizací.

Jednalo se o dosud největší akci tohoto druhu v České republice. Úkolem cvičících složek bylo vyřešit nejenom nález nástražného výbušného systému, ale i evakuaci návštěvníků, během níž došlo k výbuchu a ke zranění zasahujících policistů i dvou desítek civilistů. Cvičení se zúčastnilo přibližně devadesát zasahujících profesionálů, stovka figurantů a tři desítky zásahových vozidel.

Národní památkový ústav tvoří téměř dvě desítky pracovišť nacházejících se na území celé republiky. V předchozí části výroční zprávy jsme čtenáře seznámili s nejzajímavějšími událostmi roku 2019, na všech pracovištích však probíhalo mnoho dalších rozmanitých aktivit – jejich výběr přinášíme na následujících stranách.

Přehled pracovišť Národního památkového ústavu

Generální ředitelství

generální ředitelka: Ing. arch. Naděžda Goryczková
Valdštejnské nám. 162/3, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, e-mail: sekretariat@npu.cz
www.npu.cz/gnr

Územní odborné pracoviště v Praze

ředitel: PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.
Na Perštýně 356/12, 110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111, e-mail: sekretariat.praha@npu.cz
www.npu.cz/uop-praha

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

ředitel: Ing. Jan Žižka
Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3
tel.: 274 008 111, e-mail: sekretariat.sc@npu.cz
www.npu.cz/uop-sc

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

ředitel: Ing. Daniel Šnejd, DiS.
Senovážné náměstí 6, 370 21 České Budějovice
tel.: 387 312 140, e-mail: sekretariat.cb@npu.cz
www.npu.cz/uop-cb

Územní odborné pracoviště v Plzni

ředitel: Mgr. Petr Sokol
Prešovská 171/7, 306 37 Plzeň
tel.: 377 360 911
e-mail: sekretariat.plzen@npu.cz
www.npu.cz/uop-plzen

Územní odborné pracoviště v Lokti

ředitelka: Mgr. Romana Riegerová
Kostelní 81/25, 357 33 Loket
tel.: 352 684 796, e-mail: sekretariat.loket@npu.cz
www.npu.cz/uop-loket

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

ředitel: PhDr. Petr Hrubý
Podmokelská 1/15, 400 07 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800, e-mail: sekretariat.usti@npu.cz
www.npu.cz/uop-ul

Územní odborné pracoviště v Liberci

ředitel: Mgr. Miloš Krčmář
Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec
tel.: 485 222 411, e-mail: sekretariat.liberec@npu.cz
www.npu.cz/uop-liberec

Územní odborné pracoviště v Josefově

ředitel: Ing. Jiří Balský
Okružní 418, 551 02 Jaroměř-Josefov
tel.: 491 814 357, e-mail: sekretariat.josefov@npu.cz
www.npu.cz/uop-josefov

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

ředitelka: Mgr. Naděžda Pemlová
Příhrádek 5, 531 16 Pardubice
tel.: 466 797 711, e-mail: sekretariat.pardubice@npu.cz
www.npu.cz/uop-pardubice

Územní odborné pracoviště v Telči

ředitel: Mgr. Pavel Macků
Hradecká 6, 588 56 Telč
tel.: 567 213 116, e-mail: sekretariat.telc@npu.cz
www.npu.cz/uop-telc

Územní odborné pracoviště v Brně

ředitel: PhDr. Zdeněk Vácha
nám. Svobody 8, 601 54 Brno
tel.: 542 536 111, e-mail: sekretariat.brno@npu.cz
www.npu.cz/uop-brno

Metodické centrum moderní architektury v Brně

vedoucí: Ing. Petr Svoboda
Hroznová 82/14, 603 00 Brno

Územní odborné pracoviště v Olomouci

ředitel: Mgr. František Chupík, Ph.D.
Horní náměstí 410/25, 779 00 Olomouc
tel.: 585 204 111, e-mail: sekretariat.olomouc@npu.cz
www.npu.cz/uop-olomouc

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

ředitelka: Ing. Nelly Komendová
Riegrovo nám. 3228/22, 767 01 Kroměříž
tel.: 776 198 363, e-mail: sekretariat.kromeriz@npu.cz
www.npu.cz/uop-kromeriz

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

vedoucí: Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D.
Gen. Svobody 1192/39, 767 01 Kroměříž

Územní odborné pracoviště v Ostravě

ředitel: Mgr. Michal Zezula
Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava
tel.: 595 133 903, e-mail: sekretariat.ostrava@npu.cz
www.npu.cz/uop-ostrava

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

vedoucí: prof. PhDr. Ing. arch. Miloš Matěj, Ph.D. et Ph.D.
Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava

Územní památková správa v Praze

ředitel: Mgr. Dušan Michelfeit
Sabinova 373/5, 130 00 Praha 3 – Žižkov
tel.: 274 008 111, e-mail: ups.praha.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-praha

Územní památková správa v Českých Budějovicích

ředitel: Mgr. Petr Pavelec, Ph.D.
nám. Přemysla Otakara II. 34, 370 21 České Budějovice
tel.: 386 356 921, e-mail: ups.budejovice.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-cb

Územní památková správa na Sychrově

ředitel: PhDr. Miloš Kadlec
Zámek Sychrov čp. 3, 463 44 Sychrov
tel.: 482 360 001, e-mail: ups.sychrov.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-sychrov

Územní památková správa v Kroměříži

ředitel: Ing. Petr Šubík
Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 432, e-mail: ups.kromeriz.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-kromeriz

Generální ředitelství

Vybrané obnovy památek

Parlament ČR v Praze

V roce 2019 byla dokončena obnova fasád objektů Poslanecké sněmovny při Tomášské a Thunovské ulici. Více na s. 26.

Vlašský dvůr v Kutné Hoře

Vlašský dvůr, původně středověká mincovna a sídlo českých králů, od konce 19. století sídlo kutnohorské městské správy, prošel celkovou rehabilitací interiéru. Část objektu byla adaptována pro novou expozici. Výsledkem jsou esteticky kultivované prostory městského úřadu i expozice dějin Kutné Hory, s restaurovanými kamennými prvky i nástěnnými malbami, keramickými dlažbami, fládrovanými okenními a dveřními výplněmi a celou řadou dalších nenápadných, kvalitně zpracovaných prvků a detailů.

Stavby v zámeckém parku ve Veltrusích

Park obklopující zámek Veltrusy je rozlehlým krajinným dílem, obsahujícím řadu drobných staveb hospodářské, rekreační

i „dekorační“ funkce, ať už dosud zachované nebo postupně obnovované. Rok 2019 přispěl k postupné rehabilitaci zámeckého areálu obnovou několika velmi rozličných staveb – zříceniny Egyptského pavilonu, opěrné zdi tzv. „záskoku“ pro zvěř, jámy na ruční řezání dvoumužnou pilou, stavidla nazývaného „Laudonův pavilon“ a Domu zahradníka.

Vzdělávací a prezentační činnost

Památková akademie třetího věku

V říjnu byla zahájena akademie třetího věku, určená především seniorům se zájmem o dějiny umění, památkovou ochranu a dobrovolnictví v památkové péči. Akademii začalo navštěvovat 80 studentů, kteří si v průběhu dvou let osvojí základní znalosti a dovednosti, jež jim umožní působit např. jako dobrovolníci v oblasti ochrany kulturního dědictví. V rámci studia je věnována pozornost zejména oblasti dokumentace a evidence památek, sběratelství, znalectví, péče o historický mobiliář a inventář, péče o historické zahrady a zeleň, péče o archeologické nálezy.

Archeologické přednášky

Ve spolupráci s ÚOP Praha, Filozofickou fakultou UK a Archeologickým ústavem AV ČR pořádali archeologové generálního ředitelství v Liliové 5 sérii přednášek. Vystoupil prof. Eike Gringmuth-Dallmer s prezentací shrnující možnosti archeologického bádání při studiu slovanského osídlení, prof. Mateusz Goliński z univerzity ve Vratislavi proslavil přednáškou o středověku Prahy. Profesor Jerzy Piekalski z vratslavské univerzity prezentoval publikaci o archeologickém výzkumu náměstí Nowy Targ ve Vratislavi. O středověké archeologii Pomořanska a městu Puck promluvil Michal Starski z Institutu archeologie varšavské univerzity, Pavel Vařeka ze Západočeské univerzity v Plzni se zaměřil na archeologii holocaustu a výzkum tábora v Letech u Písku.

Prezentační činnost

Mezinárodní den archeologie

Mezinárodní den archeologie připadl v roce 2019 na sobotu 19. října. Zaměstnanci oddělení archeologie generálního ředitelství podávali zájemcům informace již tradičně u stánku na dvoře rektorátu Univerzity Karlovy v Celené 20, kam se přišlo podívat 1 280 návštěvníků. Součástí prezentace byly i posterky o archeologických výzkumech NPÚ, ale také edukativní materiály a program pro děti. Nechyběly ani publikace NPÚ k prodeji. Součástí programu byl také volný vstup na výstavu *Co se skrývá pod podlahou? Archeologický výzkum Klementina*, kterou v Galerii Klementinum připravilo ÚOP v Praze.

Jičín – město pohádky

Národní památkový ústav převzal záštitu nad 29. ročníkem festivalu Jičín – město pohádky. Oddělení marketingu a služeb připravilo ve spolupráci s edukačním oddělením pro návštěvníky festivalu zábavné *Hradovánky*. Kromě bojovky si děti mohly vystříhat z omalovánky zaměřených na historii odívání, stát se na chvíli rytířem v plné zbroji nebo korzovat s panstvem z obce Žiželevce. V neděli se konalo *Dostaveníčko s kastelány*, kterého se zúčastnili kurátorka PhDr. Naděžda Kubů, CSc., s manželem a bývalým kastelánem z Karlštejna Ing. Jaromírem Kubů a kastelán MgA. Jiří Holub z Hrubého Rohozce. Hostem byla dále PhDr. Dagmar Faměrová, kastelánka zámku Humprecht. Cílem setkání bylo nahlédnout do života a práce kastelánů, kteří spravují české památky.

Výstava Národní geoparky

V budově generálního ředitelství v Liliové 5 byla v listopadu a prosinci přístupná posterová výstava, která představila devět národních geoparků České republiky a podala informaci o územích s významným geologickým dědictvím a strategiích udržitelného rozvoje. Geopark je územím, které poskytuje obraz o geologickém vývoji Země a ukazuje vliv místního přírodního bohatství na ekonomický a kulturní rozvoj společnosti. Národní památkový ústav je členem Rady národních geoparků České republiky.

Další aktivity

Koncepce rozvoje technologické laboratoře

V roce 2019 byla Koncepčním týmem pro nové pojetí technologické laboratoře zpracována a poté vedením NPÚ schválena *Koncepce rozvoje technologické laboratoře NPÚ pro léta 2019–2029*. Koncepce byla připravena v souvislosti s plánovaným rozšířením technologické laboratoře pro potřeby památkové péče a NPÚ a také s plánovaným přesunem pracoviště do pražské Invalidovny. V návaznosti na cíle Koncepce byly rozšířeny i webové stránky technologické laboratoře, nově dostupné na <https://technologicka-laborator.npu.cz>.

Bezpečnostní semináře

Na konci roku 2018 vyhlásilo ministerstvo kultury nový dotační program pro ochranu měkkých cílů v oblasti kultury. Za NPÚ byly zpracovány a podány dva projekty: Organizace a realizace cvičení k řešení mimořádné události na štabní úrovni a *Vzdělávací a výcvikový program pro zaměstnance NPÚ*, na něž NPÚ obdržel 778 030 Kč. Uskutečnilo se 22 seminářů, 7 pro vedoucí zaměstnance a 15 pro zaměstnance. Proškoleny byly celkem 420 zaměstnanců. Semináře se skládaly z teoretické a praktické části. Zaměstnanci nacvičovali postupy a možnosti reakce na mimořádné události jako je například návštěvník v amoku nebo útočník s nožem.

Publikační činnost

Zprávy památkové péče

Celostátní odborný oborový recenzovaný časopis seznamuje s novými poznatky v oboru péče o movité i nemovité kulturní dědictví. Určen

je především profesionálním pracovníkům památkové péče, ale i odborníkům ze souvisejících oborů či vlastníkům památek. V rámci 79. ročníku vyšla v roce 2019 čtyři čísla, dvě z nich byla věnována konkrétnímu tématu – památkám zahradního umění a tzv. Menší věži hradu Karlštejna a jeho jedinečné malířské výzdobě.

Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře ve Středočeském kraji 2

Vratislav Nejedlý a kol.

Více než 20 let probíhá výzkum mariánských a světeckých sloupů v českých městech, vesnicích i krajině. Výsledky jsou postupně prezentovány

v obsáhlých odborných publikacích. Druhý svazek věnovaný Středočeskému kraji přibližuje sloupy a pilíře v okresech Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram a Rakovník.

Územní odborné pracoviště v Praze

Vybrané obnovy památek

Státní opera v Praze, Vinohrady

Od roku 2017 do roku 2019 probíhala náročná rekonstrukce významné operní budovy postavené v neorenesančním stylu. Kromě samotné divadelní budovy zahrnovala i vedlejší provozní objekt. Více na s. 25.

Škola architektury AVU, Bubeneč

V roce 2019 proběhla rekonstrukce budovy Školy architektury, opírající se důsledně o restaurátorské průzkumy a archivní prameny. Více na s. 25.

Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně, Vinohrady

Při celkovém průzkumu kostela v roce 2010 a 2012–2014 bylo zjištěno množství poruch. Jejich oprava ve zdivu interiéru a obnova kotvení konstrukce věžních hodin byla realizována v roce 2014. V letech 2016–2018 proběhla obnova vnějšího pláště zvonice, na niž v roce 2019 navázala obnova jižní a východní fasády hlavní lodi a sakristie. Zahrnovala obnovení omítek, štuků a nátěrů, rehabilitaci a lokální výměny režného zdiva včetně spárování, restaurování prvků z umělého kamene, kamenných schodišť, zábradlí a mříží.

Kavárna Radiocafé Vinohradská 12, Vinohrady

Náročná budova Českého rozhlasu prošla v letech 2004–2011 rozsáhlou rekonstrukcí, jejímž cílem bylo očištění od předchozích úprav a rehabilitace interiéru s maximální snahou navrátit budovu do původní podoby. Později vznikla myšlenka spojit studio s kavárnou inspirovanou typickou podobou prvorepublikových kaváren z 30. let 20. století. Jejím zhmotnění se úspěšně zhostili architekti CMC architekt, a. s. Použité materiály a techniky (např. výmalba válečkem) respektují historickou atmosféru objektu, veškeré původní prvky byly zachovány, historické výkladce vhodně obnoveny. Slavnostní otevření kavárny se konalo 24. září 2019 za účasti významných osobností a médií.

Vila Františka Langera, Podolí

Mezi lety 2016–2019 probíhala oprava vily, která rehabilitovala její původní

vzhled a zároveň ho přizpůsobila moderním standardům užívání. Dochované cenné prvky interiéru jako dřevěné podlahy, dveře, okna, dlažby atd. byly repasovány. Obnovena byla i přílehlá zahrada, které byla rovněž navrátna původní podoba, a to včetně zachovaných původních prvků jako kamenné zídky a chodníky.

Národní dům v Nuslích

V letech 2018 a 2019 proběhla celková rekonstrukce vnějšího vzhledu domu včetně kvalitního provedení označení pobočky České spořitelny. Fasáda získala svou původní barevnost světlého okru a při této příležitosti byl obnoven i původní barevný rozvrh trojice heraldických znaků. V průčelí byla restaurována figurální výzdoba, jež má pro svou dobu typickou ikonografii zdůrazňující národní ideu. Okna byla vyměněna za věrné kopie v původním odstínu světle šedé barvy.

Ocenění Zlatý mamut

Publikace **Průvodce pražskou archeologií** získala třetí místo v prvním ročníku ceny Zlatý mamut, která vyzdvihuje nejlepší popularizační výsledky uplynulého roku v oblasti archeologie. Více na s. 48.

Nové národní kulturní a kulturní památky

Na území Prahy bylo prohlášeno 5 nových národních kulturních památek, jejichž dokumentaci připravil odbor EDIS pražského pracoviště NPÚ: usedlost Bertramka na Smíchově a dále soubor památek symbolizujících boj za svobodu a demokracii ve 20. století: kostel sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici, Hlávková studentská kolej, budova Československého rozhlasu na Vinohradech a hrob Jana Palacha na Olšanských hřbitovech, který byl nejprve prohlá-

šen za kulturní památku. Včetně něj byly za rok 2019 prohlášený 4 nové nemovité kulturní památky.

Archeologie

Archeologové ÚOP realizovali celkem 33 archeologických akcí, z toho 26 záchranných archeologických výzkumů, převážně v prostoru pražské památkové rezervace, nejčastěji v rámci stavebních prací při rekonstrukci domů, revitalizaci inženýrských sítí a novostavbách. K nálezově nejvýznamnějším akcím patřil výzkum Clam-Gallasova paláce, kde bylo objeveno středověké pohřebiště a osídlení u zaniklého kostela Panny Marie na louži, a objev raně středověkého opevnění pražského podhradí z 10. století na západním konci ulice Tržiště na Malé Straně.

Výzkum Clam-Gallasova paláce odhalil středověké etážové pohřebiště.

Spolupráce na monitoringu dna Vltavy v okolí Karlova mostu

Ve dnech 14.–16. ledna provedl Archeologický ústav AV ČR ve spolupráci s kolegy z NPÚ, ÚOP v Praze a Muzea hl. m. Prahy monitoring dna řeky Vltavy v bezprostředním okolí gotického Karlova mostu a jeho předchůdce, románského Juditina mostu ze 3. čtvrtiny 12. století. Cílem akce, která využívala moderní potápěčské techniky a archeologické dokumentační postupy, byla přesná polohopisná a obrazová dokumentace míst s vysokým potenciálem archeologických památek

a příprava podmínek pro jejich ochranu. V našem prostředí se jednalo o unikátní propojení specializovaných potápěčů a odborníků, většinou archeologů a historiků. Archeologové našli a upřesnili polohu 11. pilíře Juditina mostu, z něhož se dochoval unikátní dřevěný rošt, který původně stabilizoval konstrukci na říčním dně.

Vzdělávací a prezentační činnost

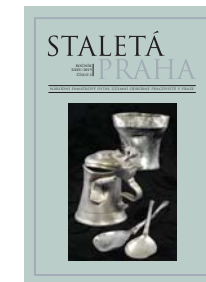
Přednáškový cyklus Pražská archeologie

Odbor archeologie připravil ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR a Muzeem hl. m. Prahy čtyři přednášky s pražskou tematikou, prosloušené v Městské knihovně v Praze v měsíčních intervalech od prosince 2018 do března 2019. Se zcela mimořádným zájmem posluchačů se setkala přednáška Jaroslava Podlisky **Archeologie pražského podhradí**. Také přednáška Zdeňka Dragouna a Michala Trymla **Archeologické dotyky s pražskou románskou architekturou** byla během chvíle zcela vyprodána, čímž se jen potvrdilo, že archeologie v záplavě dalších nabízených atraktivních témat bez problémů v dnešním světě stojí.

Další výstavní a muzejní projekty

Odbor archeologie ÚOP v Praze se svými nálezy a badatelskou činností soustavně podílí na interinstitucionálních výstavních a muzejních projektech. V roce 2019 poskytl exponáty spolu s dokumentací k výstavě **Co se skrývá pod podlahou? Archeologický výzkum Klementina** (více o výstavě na s. 50), k doprovodné dvojjazyčné venkovní expozici na hlavním nádvoří Klementina a k výstavě **Národní galerie Čechy – Sasko: Jak blízko, tak daleko** ve Šternberském paláci.

Publikační činnost

Staletá Praha 2019

Časopis **Staletá Praha** je multiborový odborný recenzovaný časopis pro kulturní dědictví, památkovou

péči, archeologii, historický vývoj a dějiny umění v Praze. V rámci 35. ročníku byla vydána dvě čísla. V prvním z nich se autoři mj. věnovali Průmyslovému paláci na pražském Výstavišti, dílu Jaroslava Pantaleona Majora nebo shrnutí technologického a restaurátorského průzkumu Slovanské epopeje Alfonse Muchy. Druhé číslo bylo věnováno převážně archeologii. Byla např. prezentována sumarizace výsledků archeologického bádání o vývoji osídlení v bývalé vsi Kyje a jejím okolí od pravěku po hrobové nálezy z 18. a 1. poloviny 19. století. Číslo přineslo také průkopnickou studii Novoměstská odpadní jímka se souborem cínového zboží – Limity výpovědi jejího obsahu k poznávání hmotné kultury a jejích uživatelů s nesnadnou interpretací tohoto souboru. Blíže současnosti leží téma obrazově bohaté studie Václavské náměstí a zrození pražské „city“ na počátku 20. století.

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

Vybrané obnovy památek

Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi

V roce 2019 byla dokončena celková obnova kostelního areálu. Více na s. 26.

Mariánský sloup v Kutné Hoře

Mariánský sloup z roku 1716 v Šultysově ulici v Kutné Hoře byl restaurován ve čtyřech etapách od roku 2016 do roku 2019. Došlo ke komplexnímu zásahu, kdy byly revidovány předchozí restaurátorské úpravy. Byly hledány optimální postupy vždy v rámci jednotlivých partií, např. čištění tak bylo prováděno různými technologiemi včetně mikropískování i použití laseru. Dříve provedené epoxidové výdusky byly nahrazeny za sekané kopie z vápence, horní plocha římsy spodní etáže podstavce byla pokryta olověným plechem.

Soubor sousoší před jezuitskou kolejí v Kutné Hoře

V roce 2019 bylo třetí etapou dokončeno restaurování 13 světeckých sousoší a váz osazených na zdi před jezuitskou kolejí v Kutné Hoře, autorsky spojovaných s Františkem Baugutem. Sochy z kutnohorského vápence byly během své existence několikrát obnovovány, přičemž byly uplatňovány různé koncepce, a tedy i rozdílné materiály a technologie. Poslední velká akce zahrnující obnovu celého souboru probíhala v letech 2005–6. Během stávající obnovy byly zhodnoceny a posouzeny výsledky předchozích restaurování, ale i aktuální poškození. V souvislosti s tím bylo nutné uplatnit rozdílné přístupy na jednotlivých dílech tak, aby mohla být nadále zachována in situ.

Kostel Nejsvětější Trojice v Psářích, zvonice s márnicí

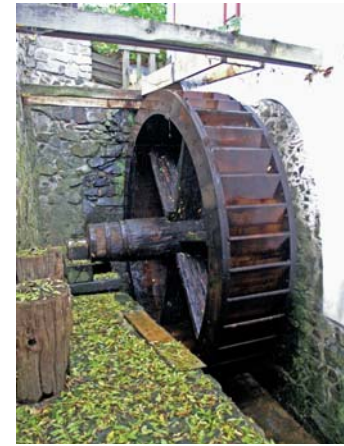
V roce 2019 byla dokončena několik let trvající oprava pláště historizující zvonice s márnicí v areálu kostela Nejsvětější Trojice v Psářích (okr. Benešov). Byla obnovena střecha, krov byl opraven tesařsky systémem protézování s výměnou poškozených prvků. Vyměněno bylo původní dřevěné bednění těla věže

zvonice a krytina střech se štípaným šindelem. Dále byly obnoveny nárožní fiály, přičemž kamenné krytí muselo být pro svou velkou degradaci a statickou nestabilitu nahrazeno kopiemi. Nakonec byly opraveny vnější omítky a repasovány okenní a dveřní výplně.

Tzv. „Zittův“ nebo také „Horní“ vodní mlýn čp. 69 v Mnichovicích-Podskalí

Vodní mlýn v Mnichovicích-Podskalí náleží k nejstarším roubeným obytným stavbám středních Čech. Jeho mnoholetá celková obnova byla završena již v minulých letech. V roce 2003, po obnově lednice, byla osazena kopie původního mlýnského kola, z něhož se dochovala jen vážně poškozená hřídel. Avšak kvůli

nedostatečnému odtékání vody z podkolí došlo postupně k degradaci nového mlýnského kola. Příčina problému se nachází mimo mlýnský areál. V roce 2019 proto bylo dno lednice upraveno a mlýnské kolo obnoveno s nepatrně menším celkovým průměrem, aby nedocházelo k jeho poškození. Vynikající sekernická práce je dílem firmy pana Mikyšky z Petrovic. Na území středních Čech jde o jediné mlýnské kolo obnovené od roku 2003. Mlýn náleží potomkům posledního mlynáře, po domluvě je přístupný veřejnosti a je možné jej uvést do ukázkového provozu.

Evidence a dokumentace památek

Nemovitě památky

Nařízením vlády ze dne 30. října 2019 o prohlášení některých kulturních památek symbolizujících úsilí a boj za svobodu a demokracii bylo prohlášeno 7 nových národních kulturních památek. Mezi nimi je také hrobka prvního prezidenta T. G. Masaryka v Lánech (okr. Kladno).

V roce 2019 bylo ve Středočeském kraji prohlášeno také několik nových kulturních památek:

- Hostinec u Jizerky v Mladé Boleslavi (okr. Mladá Boleslav)

- Bývalá synagoga v Novém Strašecí (okr. Rakovník)
- Kostel sv. Jiří v Lošanech (okr. Kolín)
- Obytný dům hospodářského dvora ve Zbýšově (okr. Kutná Hora)
- Obecní škola v Zářybech (okr. Praha-východ)
- Základní škola v Kobylnici (okr. Kutná Hora)

Movité památky

Probíhala katalogizace mobiliárních fondů hradů a zámků (protokolárně předány MF Sázava, Točnick a Kokořín), byly podány dva návrhy na prohlášení za kulturní památku: skříň z františkánského kláštera v Hájků (okr. Praha-západ; již prohlášeno) a hlavní oltář (s volnou sochařskou výzdobou) z kostela sv. Havla v Liběchově (okr. Mělník). Kulturní památkou byl prohlášen mobiliář kostela sv. Jiří (Lošany, okr. Kolín) a skříň z roku 1627 (Hájek, okr. Praha-západ).

Archeologie

Zámecký park v Dobříši

V roce 2019 probíhal archeologický průzkum a výzkum rokokových bazénů v dobříšském zámeckém parku (okr. Příbram). Podoba zahrady z doby přestavby zámku je zachycena na rytině datované rokem 1770 od Jana Quirina Jahna a pozdějším leptu Karla Saltzera. Vzhledem k tomu, že na mapě I. vojenského mapování z roku 1760 ani na Stoczkově plánu Dobříše z roku 1815 nejsou zachyceny, nebylo jisté,

zda rytina nebyla spíše návrhem či vizualizací navrhovaného stavu, než reálným zobrazením. Do roku 2019, kdy probíhala obnova Francouzského parku zámku Dobříš, to však nebylo možno ověřit. Příležitost se naskytla až nyní při obnově bazénů postavených na témže místě podle návrhu architekta Toureta z roku 1911.

Publikační činnost

Pokračovalo vydání 26. ročníku celostátního periodika **Průzkumy památek** a 33. ročníku nejstaršího regionálního

časopisu památkové péče **Památky středních Čech** s tradiční přílohou o činnosti ÚOP SČ – Ročenka 2018. S podporou DKRVO vznikla monografie Aleny Nachtmannové **Móda v časech kříže a kalicha**, a téměř po 50 letech od dokončení rukopisu započalo vydání monumentálního díla Václava Mencla **Dějiny evropské architektury** (I. díl, celkem vyjdou 4 díly v letech 2020–22). Skvělým výstupem DKRVO je kniha Vladislava Razíma **Středověká opevnění českých měst**, v roce 2019 vyšel díl Morava a Slezsko (další 2 díly vyjdou v letech 2020–21). Ediční počiny ÚOP SČ doplnil sborník z konference 2018 **Společenská role módy po vzniku Československé republiky** a publikace Julie Motyčky a Kateřiny Knorové vydaná ve spolupráci s městem Mělník s názvem **Luděk Marold. Panorama Mělníka od řeky**.

Prezentaci odborné práce ÚOP naplňovali v průběhu roku odborní pracovníci řadou přednášek pro odbornou i laickou veřejnost.

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Vybrané obnovy památek

Karlův Hrádek u Purkarce (okr. České Budějovice)

V roce 2019 proběhla první etapa celkové konzervace a stabilizace zdiva zříceniny příležitostného sídla panovníka a správního centra královských držav z padesátých let 14. století. Dle konceptu vypracovaného odborníky NPÚ práce reflektovaly aktuální trendy péče o hradní zříceniny, s minimálním rozsahem doplňování zdiva, které se omezilo pouze na místa hrozícího nebezpečí nevratných destrukcí. Stabilizovaná koruna zdiva byla v závěrečné fázi opatřena drnovým krytem, tvořeným místními suchomilnými travami a další extenzivní zelení.

Solnice v Českých Budějovicích

Objekt solnice prošel v roce 2019 obnovou, při níž se podařilo zachovat autenticitu unikátních vnitřních prostor. Více na s. 27.

Historická radnice v Táboře

Příspěvek z programu IROP umožnil obnovit krovy, břidlicovou krytinu, fasády radniční věže a horních pater objektu, především ale klenutý dvoulodní sál (dokončený roku 1514), kde se na základě nálezů podařilo po konzultacích odborníky NPÚ rekonstruovat polychromii gotických žebel. Zvláštní pozornost byla

věnována reliéfnímu městskému znaku, který v letech 1516 vytesal Wendel Roskopf ze Zhořelce.

Palác a komenda hradu Strakonice

Z programu IROP byla financována obnova středověkého paláce a objektu bývalé johanitské komendy. V součinnosti s odborníky NPÚ byly identifikovány pozůstatky stropu ze 14. století, jehož nosné trámy zdobila geometrická šablonová malba. Byla také nalezena malovaná křídla středověkého oltáře, která druhotně sloužila jako záklop mladšího stropu. V patře nad kapitulní síní se podařilo ve dvou místnostech odkrýt a restaurovat nástěnné malby z 18. století.

Poutní areál v Kájově (okr. Český Krumlov)

V roce 2019 byla v součinnosti s odbornými pracovníky NPÚ dokončena výměna střešní krytiny a obnova

omítkového pláště poutního kostela Nanebevzetí Panny Marie i menšího kostela Smrti Panny Marie. Práce zahrnovaly i restaurátorské opravy truhlářských, kamenických, kovářských a zámečnických prvků, vitrážových oken a exteriérových nástěnných maleb. Zvláště náročné byly tesařské opravy pozdně gotických krovů z 15. století.

Kostel sv. Jana Křtitele v Paštíkách

V rámci projektu IROP proběhla obnova kostela sv. Jana Křtitele v Paštíkách (okr. Strakonice). Kromě samotného kostela byla opravena také ohradní zeď areálu se vstupními branami. Více na s. 28.

Oltář z kostela Nejsvětější Trojice v Písku

Při restaurování movitých kulturních památek vlastníci využívali odbornou pomoc pracovníků NPÚ a finanční podporu ministerstva

kultury či Jihočeského kraje. Nejvýznamnější akcí roku 2019 byla záchrana a přenesení bočního oltáře Panny Marie do píseckého hřbitovního kostela, užívaného od sedmdesátých let 20. století jako koncertní síň. Veškerý mobiliář z něho byl v roce 1973 demontován a uskladněn postupně na několika místech v okolí (posléze v depozitáři kláštera v Kladru-bech). Navrácení části barokního mobiliáře do významné renesanční stavby zpřítomňuje svědectví o jejím historickém účelu.

Vzdělávací aktivity

Pokračovala spolupráce s Jihočeskou univerzitou, kde odborní pracovníci NPÚ zajišťovali dvousemestrální výuku úvodu do památkové péče a jednosemestrální kurz architektonicko-historických průzkumů. Realizovány byly též vzdělávací programy pro žáky a studenty v autentickém prostředí památkových objektů a zón (MPR České Budějovice, MPR Český Krumlov, klášter Zlatá Koruna, hrad Rožmberk). Ve spolupráci s Magistrátem města České Budějovice proběhl již 11. ročník vědomostní soutěže pro děti a mládež do 16 let zaměřený na historii města České Budějovice.

V rámci oslav Mezinárodního dne památek byla pro veřejnost připravena celodenní akce s názvem **Obléhání Budějovic aneb Velké dějiny na malém dvorku**, která připomněla období počátku třicetileté války. Součástí programu byla výstava, přednáška, hudební, taneční a šermířská vystoupení, ukázky

z vojenského ležení, jízdy na koních i hraná scénka zachycující lokální historii dané doby.

Výstava Zámecký park v Červeném Dvoře

Autorský tým územního odborného pracoviště a územní památkové správy Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích (Ing. Jiří Olšan, Ing. Marie Pavlátová, Ing. Eva Olšanová, Ing. Marek Ehrlich, Mgr. Kateřina Cichrová) uspořádal v Regionálním muzeu v Českém Krumlově výstavu mapující historický vývoj a proměny zámeckého parku v Červeném Dvoře využívaného příslušníky rodu Rožmberků, Eggenbergů a Schwarzenbergů. Vznikla v rámci výzkumného projektu NAKI Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století (kód projektu DF 13P010VV001) a konala se od 2. dubna do 29. září 2019. Doplnil ji

barokní mobiliář červenodvorského zámku zdobeného zvířecími motivy. Jako doprovodný program se uskutečnily dvě komentované vycházky s hojnou účastí veřejnosti.

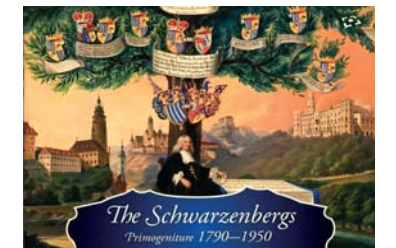
Výstava 30 let památkové péče po pádu železné opony

Odborníci z ÚOP v Českých Budějovicích zorganizovali výstavu, která byla od 19. listopadu do konce roku 2019 k vidění v pražské Národní technické knihovně. Více na s. 13.

Publikační činnost

The Schwarzenbergs 1615–1789, 1790–1950

Ludmila Ourodová-Hronková

Dvě přehledné brožury mapující životní osudy jednotlivých vladařských párů schwarzenberského rodu a jejich vztah k (převážně jihočeskému) dominiu a zámeckým sídlům, včetně jejich kulturních a ekonomických aktivit. Po úspěšné českojazyčné verzi byla vydána upravená anglická mutace.

Památky jižních Čech

V závěru roku 2019 bylo vytištěno desáté pokračování sborníku Památky jižních Čech, jeho distribuce byla zahájena v následujícím roce.

Územní odborné pracoviště v Plzni

Vybrané obnovy památek

Socha sv. Jana Nepomuckého v Černošíně

V roce 2019 byla restaurována barokní socha světce od dosud neznámého a kvalitního sochaře. Více na s. 29.

Hamr „Hořejší lub“ v Dobřívě

V roce 2019 byla dokončena v rámci IROP obnova hamru včetně jeho technického vybavení. Expozice byla doplněna o funkční dmychadlo, čtvrté vodní kolo, restaurované dmychadlo a menší zařízení jako nůžky, vrtačka apod. V zadní části hamru vzniká expozice související s historií hamernictví na Podbrdsku. Památka je přístupná veřejnosti.

Zámek Hlavňovice

V roce 2019 byla z PZAD financována první etapa obnovy zámku zahrnující osazení části nových oken, doplnění části propadlých stropů nad 1. patrem a obnovu střešního pláště v rozsahu opravy krovu, doplnění profilované mansardové římsy a výměny střešní krytiny na části střechy.

Klášteř v Chotěšově

V rámci stavební obnovy konventu, zahrnuté do IROP, byla dokončena oprava jednoho z průčelí jihozápadního křídla a obnovy omítky a podlahy v interiéru přízemí i patra. Přistoupilo se k zahájení přípravných prací na restaurování kapitulní síně. V areálu probíhala i další etapa stavební obnovy správního úřadu čp. 167, dotovaná z PZAD.

Komplex bývalé jezuitské koleje v Klatovech

Na podzim 2019 byla obnovou barokního refektáře a přízemí severního křídla dokončena celková obnova jezuitské koleje; prostory jsou řešeny jako multifunkční centrum. Již v roce 2018 byly v rámci projektu IROP zahájeny práce na obnově kostela Neposkvrněného Početí Panny Marie a sv. Ignáce. Vnější plášť i interiéř prošel komplexní obnovou včetně restaurování zasklení oken, kamenosochařské výzdoby, štukové výzdoby, nástropní fresky, dřevěných a kovových uměleckořemeslných prvků a dalšího vnitřního vybavení.

Katedrála sv. Bartoloměje v Plzni

Obnova katedrály v rámci IROP byla zahájena v létě 2018. V průběhu roku 2019 probíhaly práce na restaurátorské obnově povrchu stěn, sloupů a kleneb. Kvůli přípravě tras pro elektroinstalaci byla zčásti rozebrána a zpět položena dlažba podlah. Dřevěná nosná konstrukce kůru byla zesílena ocelovými prvky. V ateliérech restaurátorů probíhá obnova vnitřního vybavení.

Velká synagoga a rabínský dům v Plzni

V listopadu byla zahájena v rámci IROP obnova synagogy a rabínského domu. U rabínského domu bylo přistoupeno k rekonstrukci nosné střešní konstrukce a stavebním úpravám jeho interiéru. V interiérech synagogy byly zahájeny restaurátorské průzkumy.

Dům s bytem Oskara Semlera, Hruškova čp. 721 v Plzni

Pokračovaly práce na projektu IROP Obnova Semlerovy rezidence (dle návrhu A. Loose a H. Kulky), spočívající v restaurování na místě i v ateliérech restaurátorů a ve stavebních úpravách domu i příslušející garáže. V objektu vznikne kavárna a návštěvnické centrum, výstavní prostory, ale také provozní zázemí a prostory Plzeňského kraje. Byly zahájeny práce na obnově venkovních omítek, došlo k vybudování výtahové šachty a rekonstrukci oplocení.

Selský dvůr čp. 1 „U Matoušů“ v Plzni-Bolevcích

V areálu selského dvora byla zahájena oprava chlévů a stájí a dokončena hrubá stavba přístavby ke stodole. Ve chlévech probíhaly sanační práce a oprava zdiva, v obytném stavení byla restaurována část oken. Akce je dotována z IROP. Více na s. 29.

„Stará“ radnice čp. 1 ve Staňkově

Stavební práce se týkaly celého interiéru budovy, která byla takřka tři de-

setiletí nevyužívána a bez údržby. Objekt se stal sídlem Městské knihovny Staňkov, vznikla zde obřadní síň a komunitní centrum. V soutěži Památka Plzeňského kraje 2019 stavba získala druhé místo.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Tachově

Obnova jednoho z nejvýznamnějších středověkých městských kostelů v Plzeňském kraji byla zahržena do Programu regenerace MPR a MPZ. V roce 2019 probíhala oprava a konzervace omítek v interiéru věže kostela. Dále byla opravena dlažba v přízemí věže a provedena nová výmalba prostoru přízemí.

Archeologie

Mezinárodní spolupráce archeologů

V roce 2019 spolupracovalo archeologické oddělení ÚOP v Plzni s Poznan Radiocarbon Laboratory v Polsku na datování vzorku kosti z archeologického výzkumu lokality Nový Hrad u Stráže. Bylo potvrzeno raně středověké stáří lokality, interpretované nově jako strážnice nebo i celnice na zemské stezce.

Další výzkumná sezona v areálu kláštera Plasy

V roce 2019 pokračoval v současnosti nejvýznamnější archeologický výzkum ÚOP v areálu

kláštera Plasy. Před sýpkou s tzv. královskou kaplí došlo k odkrytím středověkých staveb interpretovaných jako mnišská nemocnice. Pokročil i výzkum podzemního systému (kanálu vycházejícího z průchodné štoly, která objektem nemocnice prochází). Kosterní pozůstatky pohřebiště objeveného v roce 2018 v západní části plochy byly

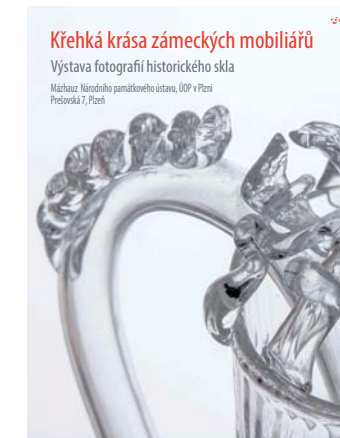
radiouhlíkovou metodou datovány do intervalu let 1031–1185.

Prezentační a vzdělávací činnost

Plzeňské dvorky

Dne 18. května proběhl již čtvrtý ročník akce Plzeňské dvorky, která provází návštěvníky po skrytých místech Plzně. V sídle ÚOP, v domě U Zlatého slunce, byly prohlídky zaměřeny na historii objektu a různé využití dvorku v průběhu času. Návštěvníci se podívali i do historických sklepů, kde se dozvěděli zajímavosti z rekonstrukce domu.

Výstava Křehká krása zámeckých mobiliářů

V mázhauzu domu U Zlatého slunce v Plzni byla 28. května zahájena panelová výstava, jejíž jádro tvořily velkoformátové fotografie historických předmětů ze skla ze sbírek zámků Kozel a Horšovský Týn. Snímky zachycovaly paletu dekorativních technik a sklářských postupů a představily pestrou barevnost skla a různé varianty zdobení povrchu předmětů.

Památkářská dílna v Kyselce

Jedním z cílů památkářské dílny dne 25. května bylo poznání stavebního vývoje pavilonu Ottova pramene a Mattoniho vily v Kyselce. Po prohlídce objektů a posouzení výsledků stavební analýzy proběhla diskuse s ředitelem organizace Lázně Kyselka, o. p. s., ohledně problematiky obnovy lázní a jejich dosud nejasného využití. V další části semináře se uskutečnila prohlídka pavilonu Löschnera pramene se stálou expozicí Muzea Mattoni a procházka lázeňskou stezkou.

Exkurze na zaniklou středověkou ves v polesí Zábělá u Plzně

V souvislosti s Mezinárodním dnem archeologie proběhla dne 21. října prohlídka lokality zaniklé středověké vsi v polesí Zábělá u Plzně, která je předmětem archeologického výzkumu ÚOP. Představeny byly reliktu původních usedlostí a dalších pozůstatků lidských aktivit ze středověku, výsledky výzkumu lokality i metody archeologického průzkumu krajiny.

Publikační činnost

Leporelo Věznice Plzeň-Bory

Populárně-naučné leporelo od Stanislava Plešmída se věnuje vězeňskému areálu, který byl vystavěn v letech 1874–1878 a patří mezi plzeňské dominanty. Popisuje architektonické i funkční řešení staveb a jejich historický vývoj, uvádí také významné vězněné osobnosti. V současnosti je areál navržen na prohlášení za kulturní památku.

Územní odborné pracoviště v Lokti

Vybrané obnovy památek

Císařské lázně v Karlových Varech

V Karlových Varech začala v roce 2019 dlouho odkládaná rekonstrukce Císařských lázní. Oprava národní kulturní památky za 828,8 milionu Kč potrvá tři a půl roku. Lázeňská budova, vystavěná

v letech 1893–1895 podle plánů vídeňských architektů Ferdinanda Fellnera a Hermanna Helmera jako nejmodernější balneoprovoz rakousko-uherské monarchie, se dočká obnovy interiéru včetně obložení či dveřních a okenních výplní. V maximální možné míře budou zachovány a restaurovány původní prvky uměleckořemeslné a výtvarné výzdoby. Opravena bude i fasáda a střecha budovy.

Kompletní obnovu včetně rozsáhlých restaurátorských prací provede společenství firem Společnost Císařské lázně – Geosan Group – Metrostav.

Vyhlička Johanna Wolfganga Goetha v Karlových Varech

Neogotický objekt z roku 1889 evokující představu středověkého hradu v sobě zahrnuje vyhlídkovou věž a restauraci, od roku 2006 však byl veřejnosti zcela uzavřen a postupně chátral. Spodní partii narušovala vztlínající vlhkost, do stavby zatékalo a větší poškození vykazovaly skladby teras a navazující konstrukce. Proto město Karlovy Vary v letech 2016 až 2019 přistoupilo k rozsáhlé obnově budovy, prováděné v souladu s principy památkové péče. Zejména byl obnoven vnější plášť a upraven interiér, ale i bezprostřední okolí památky. Objekt byl zároveň očištěn od nevhodných novodobých zásahů. V přízemí vznikl nový víceúčelový prostor, který bude využíván pro kulturní a společenské akce. Na jaře 2019 byla vyhlídka opět zpřístupněna veřejnosti.

Další události

Hornický region Erzgebirge/ Krušnohoří v UNESCO

Na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO byl 6. července 2019 zapsán Hornický region Erzgebirge/ Krušnohoří, který je unikátním příkladem přeshraničního území formovaného hornickou činností od 12. do 20. století. Na přípravě nominace se podíleli i odborníci z ÚOP v Lokti. Krušnohoří bylo od renesance až po moderní dobu zdrojem významných vynálezů a inovací, které následně ovlivnily hornictví po celém světě. Dochovaná důlní díla, technologické celky a krajinné prvky svědčí o všech známých způsobech dobývání a úpravy rud od pozdního středověku do nedávné minulosti, především rud stříbra, cínu, kobaltu, železa a uranu, a o vývoji sofistikovaných vodohospodářských systémů v nadzemí i podzemí. Zdejší organizace báňské správy i báňské právo se staly vzorem pro všechny hornické regiony kontinentální Evropy.

Prezentační činnost

Dny lidové architektury Karlovarského kraje

Loketští památkáři se aktivně zapojili do Dnů lidové architektury Karlovarského kraje, které od 13. do 21. července 2019 ve Skanzenu Doubrava u Lipové uspořádaly Karlovarský kraj a Kotěrovo centrum architektury, o. p. s., ve spolupráci s NPÚ a dalšími partnery. V rámci putování za stavbami chebské hrázdě lidové architektury zajišťovali odborný výklad v expozici muzea, při komentovaných vycházkách po Doubravě i okružních jízdách do Salajny a Lažan pracovníci loketského pracoviště NPÚ Jan Konůpek, Jana Konůpková Horváthová a Lubomír Zeman.

Ocenění

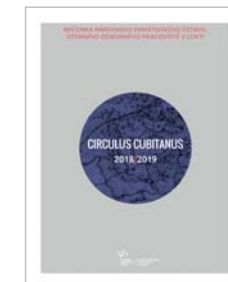
Patrimonium pro futuro

V roce 2019 se jedním z vítězů ceny Patrimonium pro futuro stala obnova zámku Štědrá (Karlovarský kraj). Zvláštní ocenění generální ředitelky převzala obec Štědrá, která zámek v roce 2011 po zdlouhavém jednání získala do svého majetku. Přes omezené finanční možnosti zahájila neprodleně komplexní obnovu této památky, již po letech chátrání hrozil zánik. Stavba byla staticky zajištěna a nově byl vyzděn zřícený středový rizalit jižního průčelí, interiéru se navrátila historická dispozice. V současnosti zámek nachází nové využití a je již jisté, že zůstane zachován i pro další generace.

Publikační činnost

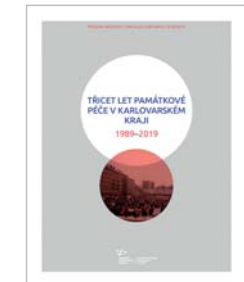
Circulus Cubitanus 2018/2019

Druhý svazek ročenky přináší příspěvky o zápisu Hornického regionu Erzgebirge/ Krušnohoří na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, o jednom z mála dochovaných domů spolku Schlaraffia na našem území – Stauffenburgu v Chebu, o záchraně kostela ve Svatoboru na Karlovarsku, knihovně knížete Metternicha na

zámku Kynžvart i archeologickém a antropologickém průzkumu krypty kostela sv. Vavřínce v Chodově. Všímá si pohledu památkářů na problematiku reklamy a vývěsních štítů v Karlových Varech i na otázky obnovy Klenové aleje u zámku Kynžvart. Přináší také aktuální přehled nových kulturních památek v regionu.

Třicet let památkové péče v Karlovarském kraji

Památkovou péči v Karlovarském kraji v letech 1989–2019 mapuje samostatná příloha ročenky Circulus Cubitanus vydaná ke kulatému výročí pádu komunistického režimu a počátku nového demokratického státu. Publikace s bohatým obrazovým materiálem chce na vybraných příkladech připomenout vývoj památkové péče v regionu, změny náhledů na památkové hodnoty i vztahu veřejnosti ke kulturnímu dědictví. Ukazuje zlepšující se stav mnohých památek a historických jader měst i vesnic, stejně jako záchranu mnohých významných staveb i drobných památkových objektů. Nevyhýbá se ani negativním jevům, které v polistopadové éře poznamenaly ochranu památek. Proto nepředstavuje jen úspěšně zachráněné a obnovené památky, ale i příklady mnohdy již nenávratných ztrát.

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

Vybrané obnovy památek

Zámek v Jílovém u Děčína

Zámek v Jílovém u Děčína se v roce 2019 dočkal obnovy, která se zaměřila na fasády objektu. Při obnově byly zachovány renesanční omítky, které tvořily jádro pro plošně odpadáající hrubou omítku z meziválečné etapy. Více o obnově na s. 30.

Výzkum a dokumentace památek

Využití bezpilotního letadla pro dokumentaci památek

NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem je od roku 2017 držitelem povolení k provozování leteckých prací v rámci NPÚ. Vedle klasické foto-dokumentace se tak nabízí další rozměr pro měřičskou dokumentaci památek, což bylo v roce 2019 využito u lokalit Brocno, Dolní Nezly, Hora sv. Kateřiny, Házmburk, Chotiněves, Jezeří, Abertamy, Boží Dar, Horní Blatná, Jáchymov, Jindřichovice, Kraslice, Nejdek, Oloví, Pernink, Prebuz, Loučná pod Klínovcem, Měděnec, Přísečnice, Rašovice, Soběnice, Srdov, Stekník, Vejprty a Zábřušany.

Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří na Seznamu UNESCO

ÚOP v Ústí nad Labem se podílelo na přípravě nominace Hornického regionu Erzgebirge/Krušnohoří, který byl dne 6. července zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO. Přeshraniční kulturní krajina se skládá ze 17 lokalit na saské a 5 na české straně Krušných hor. Hornický region Krušnohoří je dokladem více než osmi století těžby nejruznějších kovů. K zásadním přínosům patří vynálezy a inovace v oblasti těžby a zpracování rud, které byly přenášeny do dalších hornických regionů ve světě. S důlní činností souvisel vznik osídlení krajiny s jedinečnou architekturou a stavbami montánního charakteru, jako jsou štolý s ukázkami hornické práce, šachty, haldy hlušiny, pinky, báňské rybníky a příkopy, které dodnes významně formují okolní krajinu.

ÚOP v Ústí nad Labem při dokumentaci památek hojně využívá také možnost bezpilotního letadla. Dvěma z dokumentovaných lokalit se v roce 2019 staly Soběnice a Házmburk.

Programy aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI)

Dokumentace historických staveb sloužících pro zpracování chmele (2016–2020)

Hlavním cílem projektu je provést základní dokumentaci historických staveb sloužících pro zpracování chmele. Tyto stavby jsou součástí stavebního fondu vázícího se na specifické přírodní podmínky a vyskytují se proto pouze v některých regionech. Zde však představují důležitou součást urbanismu obcí a kulturní krajiny. Dosud bylo zdokumentováno přes pět a půl tisíce objektů, byla vytvořena veřejná mapová aplikace, metodika plošného průzkumu a v budoucnu vznikne také putovní výstava s kritickým katalogem.

Pohled na chmelařskou krajinu v okolí zámku Stekník (okr. Louny)

Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity (2018–2022)

Tento projekt je zaměřen na dokumentaci původně středověkých kostelů na Ústecku, Lounsku, Žatecku a Litoměřicku. Jeho hlavním cílem je komplexně prozkoumat faktory, které formovaly proměnu středověkého venkovského kostela. Z celkového počtu 75 zkoumaných kostelů byla prozkoumána a zdokumentována již více než polovina.

Prezentační a vzdělávací činnost

Přednáškový cyklus pro veřejnost na zámku Krásné Březno, sídlo ÚOP v Ústí nad Labem

Elzbieta Šteflová: Svatý Materna v Ústí nad Labem

Antonín Kadlec: Potápěči v době předhusitské

Marta Pavlíková: Schichtovy kolonie na Střekově a jejich architekt Paul Brockardt

Lenka Kotišová: Obnova radnice v Kadani

Matěj Páral: Dandanah – skleněná stavebnice architekta Bruna Tauta z roku 1920

Lukáš Sláma: Proměny vojenství v období třicetileté války

Petr Hasil: Středověké a novověké povrchové pozůstatky důlní činnosti v Krušných horách na příkladu lokality Rolava v okrese Sokolov

Věra Konopásková: Památníky husitské bitvy Na Běhání

Stanislav Flesar: Oprava městského hradu v Úštěku – aspekty dlouhodobého procesu obnovy kulturní památky

Petr Hrubý: Milešov – role barokních drobných památek v krajině. Duchovní pomníky v Milešově, okr. Litoměřice

Další aktivity na zámku Krásné Březno

28. 1.– 28. 3. – Kancléř Metternich a jeho vize míru – výstava v rámci projektu Šlechta českých zemí v evropské diplomacii

8. 4.– 28. 6. – Most – zánik a zrození – výstava k připomenutí 55 let od rozhodnutí o likvidaci starého Mostu z důvodu postupující těžby uhlí

9.– 13. 9. – zpřístupnění nově instalované expozice rodové galerie posledních majitelů zámku Skrbenských z Hříště v rámci Dnů evropského dědictví

27. 9. – přednáška o památkách zlikvidovaných z důvodů těžby hnědého uhlí v ústeckém regionu, připraveno v rámci Noci vědců

5. 11. – moderovaná diskuse o zlikvidovaných obcích na Chabařovicku a promítání vybraných filmů z archivu ÚOP v Ústí nad Labem v rámci připomínek 30. výročí od sametové revoluce

14. 11. 2019 – 30. 4. 2020 – ANTE ET POST VELVET – Sametová revoluce a památky v severozápadních Čechách – výstava k 30 letům porevoluční památkové obnovy v Ústeckém kraji

Akce v kostele sv. Floriána, objektu ve správě ÚOP v Ústí nad Labem

24. 5. – Noc kostelů a Muzejně-galerijní noc

15. 9. – koncert barokní hudby pro varhany a trubku v rámci Dnů evropského dědictví

5. 10. – Den architektury

14. 11. – audiovizuální instalace oltáře kostela u příležitosti vernisáže výstavy k 30 letům porevoluční památkové obnovy v Ústeckém kraji ANTE ET POST VELVET

15. 12. – Česká mše vánoční v podání pěveckého sboru Chorea Academica

Publikační činnost

Monumentorum Custos 2018

Jedenácté číslo Časopisu pro památky severozápadních Čech svou úvodní studií tematicky navazuje na výstavu o pomnících Velké války na Lounsku a Žatecku, která byla uspořádána u příležitosti stého výročí od ukončení první světové války. Další příspěvky se věnují např. zahradě sasko-lauenburských vévodů v Ostrově, kostelu sv. Jiljí ve Vinařicích, zámku a kostelu v Zahořanech, drobným památkám v Dolních Zálezlech, historii chmelových konstrukcí či zámku Duchcov.

Územní odborné pracoviště v Liberci

Vybrané obnovy památek

Zámek v Doksech (okr. Česká Lípa)

V roce 2019 byla dokončena prozatím nejrozsáhlejší stavební etapa obnovy zámku v Doksech. Více na s. 30.

Dům čp. 1971 v Jablonci nad Nisou

Dům čp. 1971 byl postaven v roce 1908 v zahradní čtvrti, která vyrostla koncem 19. a začátkem 20. století severozápadně od centra města. Investorem výstavného objektu, vybudovaného v duchu geometrické secese na základě projektu Roberta Hemmricha, byl jablonecký exportér Hiller Jewnin. Údržba domu nebyla v posledních letech optimální a jeho vnější plášť byl značně zanedbaný. Proto je třeba kladně hodnotit přístup vlastníků, kteří se rozhodli přistoupit k náročné rekonstrukci. Projekt obnovy fasády

zpracoval MgA. Jakub Chuchlík a štukatéřské práce provedli ve vzorné kvalitě Petr Hartig a Martin Koděra. Ti uplatnili technologie a štukatéřské výrobní postupy použité v době vzniku budovy. Zároveň proběhla koordinovaná repase oken a velmi zdařilá úprava nástavby nad průjezdem, která byla přizpůsobena architektuře domu.

Vila Oswalda Schuberta v Hrádku nad Nisou (okr. Liberec)

Honosné rodinné sídlo si nechal vystavět v roce 1924 dle návrhu proslulé architektonické kanceláře Lossow & Kühne Oswald Schubert, ředitel největší hrádecké továrny. Vila barokizujících forem v kombinaci s populárním neoklasicismem sloužila dosud jako knihovna. Její vlastník, město Hrádek nad Nisou, podalo roku 2015 návrh na její prohlášení kulturní památkou, ke kterému došlo o rok později. Následně bylo zadáno zpracování projektové dokumentace celkové obnovy a památkové rehabilitace pro účely komunitního centra. Práce pro město Hrádek nad Nisou na základě projektu Ing. arch. Jakuba Středy z Projektového atelieru David s. r. o. Liberec realizovala firma TRIGEMA, a. s. Praha.

Socha sv. Agáty v Přepelích u Turnova (okr. Semily)

Při restaurátorském zásahu došlo k odstranění mnoha nevhodných doplňků, jimiž byla socha světičky opatřena v minulosti. Po konsolidaci kamene byla podle dobových analogií zhotovena nová hlava a část ramen v sekaném pískovci. Dále byly provedeny nezbytné tvarové a barevné retuše. Na závěr byla socha sv. Agáty opatřena paprčitou svatozáří.

Další významné obnovy

K dalším obnovám kulturních památek uskutečněným za odborné spolupráce ÚOP v Liberci se řadí celková obnova poutního areálu s kostelem Navštívení Panny Marie v Horní Polici financovaná dotací IROP. Akce probíhá od roku 2018 a postupnou obnovou prochází exteriér i interiéry kostela, zvonice a ambity.

Z restaurátorských prací lze jmenovat pokračující obnovy hlavních oltářů v kostelech Archanděla Michaela ve Smržovce, sv. Filipa a Jakuba v Roztokách u Jilemnice, Nalezení sv. Kříže ve Frýdlantu, bočního oltáře sv. Jana Nepomuckého v kostele sv. Alžběty Uherské ve Cvikově nebo bočního oltáře Ukřižování v kostele sv. Máří Magdalény ve Frýdlantu. Zahájeno bylo restaurování kazatelny z kostela sv. Josefa v Krásné a druhou etapou pokračovaly práce na kazatelně z kostela Navštívení Panny Marie v Bozkově. Dále byly zrestaurovány křtitelnice z kostelů sv. Vavřince v Jezvém a sv. Víta v Osečné.

Prezentační činnost

Výstava Chaloupky pod horama. Venkovské stavby našeho kraje v modelech Josefa Licehamera

Ve spolupráci Podještědského muzea v Českém Dubu, Národního památkového ústavu, ÚOP v Liberci a Josefa Licehamera proběhla v prostorách muzea v Českém Dubu výstava modelů venkovských staveb z Libereckého kraje. Precizně zpracované modely v měřítku 1 : 72 byly vytvořeny na základě reálných podkladů (stavební zaměření, historická fotodokumentace, terénní průzkum) a doplňovaly je panely s informacemi o historii či stavební podobě domu a jeho současná fotodokumentace. Informace vycházely z výsledků aktuálních průzkumů venkovských staveb v regionu. Výstava proběhla od 12. dubna do 16. června.

Výstava Paul Gebauer (1888–1951)

V rámci řešení vědecko-výzkumného projektu GAČR Nové realismy na československé výtvarné scéně 1918–1945 vydal Národní památkový ústav, ÚOP v Liberci na sklonku roku 2018 monografii malíře Paula Gebauera. Kniha volně doprovodila výstavu v Oblastní galerii Liberec, konanou v termínu 20. 9. 2019 – 5. 1. 2020. Spolupráce NPÚ, ÚOP v Liberci, Oblastní galerie Liberec, Slezského zemského muzea a Muzea v Bruntále dále pokračuje volnými reprízami výstavy v Opavě 22. 1. až 26. 4. 2020 a v Bruntále 15. 5. – 30. 8. 2020.

Publikační činnost

Fontes Nissae – Prameny Nisy

Odborné recenzované periodikum vychází dvakrát ročně, a to ve spolupráci Technické univerzity v Liberci, NPÚ, ÚOP v Liberci a dalších šesti institucí. Obsah časopisu je zaměřen na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s přesahy do částí někdejších Zemí koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska. Obsah XX. ročníku tvoří celkem 7 recenzovaných příspěvků (studií a materiálů), množství zpráv, recenzí a zpráv o literatuře.

Propagační letáky Prezentace památek

V roce 2019 vydalo ÚOP v Liberci dva propagační letáky prezentující vybrané památky na území Libereckého kraje. První přináší informace o vodní elektrárně v Liberci-Rudolfově, druhý o domě U Pelikána v Liberci-Perštýně. Letáky jsou volně k dispozici v síti informačních center v regionu Trojzemí a v elektronické podobě prostřednictvím webových stránek libereckého pracoviště NPÚ.

Územní odborné pracoviště v Josefově

Vybrané obnovy památek

Vodní dílo Les Království

V roce 2019 byla dokončena tříletá obnova areálu, jehož některé objekty byly zpřístupněny veřejnosti. Více o obnově na s. 31.

Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Budova Muzea východních Čech v Hradci Králové prošla v letech 2018–2019 rozsáhlou obnovou, která se týkala nejen fasády, ale také interiéru, kde proběhlo mimo jiné restaurování vitráží, původních výmalb a výzdoby kopule s mozaikami. Více na s. 31.

Kostel sv. Prokopa v Bezděkově nad Metují

V roce 2019 byla po téměř dvou letech dokončena rozsáhlá a náročná obnova vnějšího pláště kostela sv. Prokopa, který je součástí tzv. broumovské skupiny kostelů. Fasády byly rekonstruovány tradiční vápennou technologií i technikou nanášení. Hrubá pole byla doplněna tradiční vrhanou omítkou, přičemž byl kladen důraz na zachování struktury i optické návaznosti na zachovanou výplňová pole. Tradiční technika vrhání omítky, původně velmi prostá a jedno-

duchá, představovala při rekonstrukci velmi obtížný úkol. Byla respektována stávající barevnost fasád doložená z roku 1907 – zářivě bílá s olivově zelenými poli –, která je pro daný objekt zcela specifická a je ojedinělá v rámci celé skupiny kostelů. Původní kamenné ohradní zdi areálu byly dochovány v havarijním stavu, na mnoha místech provalené. Při obnově byly opětovně vystavěny ze stávajícího materiálu. Práce byly provedeny nadmíru příkladně, precizním zednickým a kamenickým způsobem, při kterém byl naprosto přesně imitován způsob kladení jednotlivých kamenů na příslušných úsecích zdi.

Polychromovaná socha sv. Jana Nepomuckého ve Sběři

Barokní soše sv. Jana Nepomuckého z konce 18. století v malé obci Sběř na Jičínsku byla v roce 2019 vrácena historická podoba včetně polychromií. V létě předchozího roku byla památka vážně poškozena, když ji srazilo projíždějící auto. Podstavec se rozpadl na několik částí, hlava světce se utrhla a pád způsobil mnoho prasklin. Restaurátorka Kateřina Čiháková Myšková zjistila, že dílo umístěné nedaleko silnice bylo už v minulosti poškozeno a několikrát lepeno.

V restaurátorském ateliéru byly veškeré odlomené části sestavovány a lepeny, socha i podstavec byly očištěny a poté byl kámen zpevnován. Během hlubšího průzkumu se podařilo identifikovat historické polychromie, které byly následně restaurovány a rekonstruovány za pomoci barevných lazur a zlacení pokládaného tzv. na staro. Bylo tak možné demonstrovat původní barevný koncept, zároveň však památka působí autentickým dojmem. Aby byla restaurovaná socha méně ohrožena, byla instalována ve větší vzdálenosti od silnice. Díky rehabilitaci polychromie zastupuje ohroženou, ale velmi cennou skupinu exteriérových polychromovaných sochařských památek.

Vzdělávací aktivity

Přednáškové cykly

Společný přednáškový cyklus ÚOP v Josefově a Městského muzea v Jaroměři **Mezi řádky** pokračoval již sedmým rokem. Stále se zaměřuje na různá kulturněhistorická témata regionální i obecná. ÚOP v Josefově posluchačům nabídlo pět přednášek – Jiří Balský hovořil o architektuře první republiky v Královéhradeckém kraji, Matěj Kubina s Petrem Hrudkou o divadelnictví v Jaroměři a architektuře divadelních budov, Viktor Blažek o pomníčích padlým v 1. světové válce v Královéhradeckém kraji a Milan Zálíš o adventu v šlechtickém prostředí na příkladu Ratibořic a rodu Schaumburg-Lippe.

Série přednášek po celém kraji o Janu Václavu Berglovi připomněla 300. výročí narození pozdně barokního malíře pocházejícího ze Dvora Králové nad Labem, který působil také na vídeňském dvoře Marie Terezie.

O skle v Šárovcově Lhotě

Pátý ročník workshopu v cihelně v Šárovcově Lhotě byl věnován sklu, jeho výrobě, vlastnostem, způsobům použití i možnostem oprav. V dopoledním bloku zazněly příspěvky Vladimíry Bártlové (SUPŠS Železný Brod) o technologii výroby skla, Věry Vejsově o autorských realizacích v architektuře a historii výroby skla. Alfréd Schubert se věnoval vývoji výplní okenních otvorů, Petr Švamberg možnostem obnov skleněných prvků v architektuře včetně luxfer. Richard Kastl (AGC Teplice) seznámil přítomně s problematikou výroby plochých skel včetně ohýbaných, Vítězslav Zilvar představil restaurování vitráží Muzea východních Čech v Hradci Králové. Blok uzavřel Zdeněk Lhotský s tématem skla v architektuře 21. století.

Odpoledne proběhla praktická část workshopu. Restaurátorská dílna Vítězslava Zilvara ukázala postup při restaurování vitráží, vyučující z SUPŠS Železný Brod výrobu skleněných figurek tavením skleněných tyček a Věra Vejsová historické techniky zdobení skla – rytí diamantovým hrotem a punktování. Účastníci setkání si pak pod vedením mistrů úkony předváděných řemesel zkusili a jako bonus si vlastní výrobky na památku odvezli.

Prezentační činnost

Výstava Památková péče v Královéhradeckém kraji

Krajský úřad Královéhradeckého kraje společně s ÚOP v Josefově připravil k připomenutí 30 let od pádu železné opony výstavu Památková péče v Královéhradeckém kraji. Na deseti plátnech představila 17 vybraných příkladů obnov dokládajících pozitivní proměny, které památková péče oceňuje a ke kterým mohlo dojít díky tomu, že jsme po sametové revoluci v roce 1989 získali možnost zodpovědně a smysluplně pečovat o naše kulturní dědictví.

Publikační činnost

Monumenta Vivent

Sedmý svazek sborníku Monumenta vivent je věnovaný zejména sochařské

tvorbě – nejen pomníkům padlým v 1. světové válce, ale i sochařské tvorbě rodiny Herdenů na Broumovsku nebo Antonína Suchardy pro východočeské kostely.

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

Vybrané obnovy památek

Kaplička v Zadním Arnošově

Restaurováním prošly figurální nástěnné malby, které byly v kapli objeveny při restaurátorském průzkumu. Více o obnově na s. 32.

Rekonstrukce měšťanského domu čp. 107 ve Vysokém Mýtě

V roce 2019 byla dokončena příkladná rekonstrukce měšťanského domu čp. 107 v Tůmově ulici. V jádře barokní stavba byla po roce 1774 přestavěna do dnešní hmoty. V 60. letech 20. století byla v rámci revitalizačního plánu historického jádra radikálně změněna podoba průčelí, byly upraveny otvory v parteru, štuková výzdoba i barevnost. Nynější vlastníci objektu se pro obnovu inspirovali historickými fotografiemi stavu z přelomu 19. a 20. století a navrhl parteru jeho dřívější architektonické členění. Novou barevnost určily výsledky restaurátorského průzkumu. Byly repasovány prvky dřevěného obložení v interiérech i dochované klasicistní okno z první poloviny 19. století. Mladší okna byla nahrazena kvalitními historizujícími kopiemi.

Sousoší sv. Jana Nepomuckého na Laušmanově náměstí v Žumberku

Sousoší osadil v roce 1740 významný východočeský sochař Ignác Rohrbach. V rámci restaurátorských prací došlo k rozebrání sousoší i kuželkové balustrády, stupňů a dlažby, které byly ve velmi špatném stavu (praskliny, zvětvování pískovce, uvolněné stupně). V ateliéru restaurátora byly sousoší, sokl i balustráda očištěny od černých depositů, krusty a zelené řasy, kámen byl zpevněn a zatmelen v chybějících místech, bylo obnoveno zlacení. Nejvíce poškozené stupně a dlažba byly nahrazeny sekanými kopiemi a na nově zbudovaný základ bylo vše osazeno za pomoci nerezových čepů.

Obrazy čtyř vojevůdců z Rytířského sálu hradu Kunětická hora

Byly restaurovány obrazy čtyř vojevůdců v životní velikosti z hradu Kunětická hora (Hans Andre von Lamberg, Georg Gabriel Strasperger, Michael

Canniser, Neznámý mladý šlechtic). Obrazy měly degradované zežlutlé laky, povrchové nečistoty, malba vykazovala v některých částech ztráty. Díla byla v minulosti nejméně třikrát obnovována a plátna byla opakovaně rentoalována. Druhotné zásahy již nutně vyžadovaly revizi – šlo především o popraskané tmely a defekty v retuších či zvláště dublované plátno.

Ztotožnění sochy sv. Metoděje

Ve spolupráci ministerstva kultury a Landeskriminalamt Baden-Württemberg došlo ke ztotožnění sochy sv. Metoděje, která byla odcizena z kostela ve Slatině (Pardubický kraj). Podařilo se s jistotou určit, že se jedná o ukradenou sochu, která byla nabízena k prodeji právě v Německu. Dne 22. prosince byla socha při slavnostní mši znovuodhalena místním farníkem.

Prezentační činnost

Podzimní městské slavnosti

Jelikož tématem Podzimních městských slavností byl film, prostor Příhrádku se proměnil na filmový plac s reálnou technikou, herci i štábem. Návštěvníci mohli pozorovat průběh natáčení a během dne si různé pozice (klapka, kamera, herectví) vyzkoušet. Překvapením pro diváky i herce byla účast režiséra Jiřího Vejdělky, který se ujal režirování závěrečné scény dne. Jeho nejnovější film Poslední aristokratka je adaptací knižní předlohy Evžena Bočka, kastelána zámku Milotice. Mnoho filmových interiérů i exteriérů bylo natáčeno na objektech ve správě NPÚ, na základě navázané mediální spolupráce se tedy Jiří Vejdělek stal hlavní osobností městských slavností.

Zámek plný knih 2019

Devátý ročník malého knižního veletrhu se uskutečnil 9. listopadu 2019. Pardubický zámek, který bývá místem tohoto příjemného setkání, procházel rekonstrukcí, akce se tedy uskutečnila v budově bývalé reálky, kde dnes sídlí Krajský úřad Pardubického kraje. Na tomto malém „veletrhu“ již tradičně představujeme publikace vydané Národním památkovým ústavem. I tentokrát se těšily velkému zájmu nejen knihovníků, kteří zde doplňují fondy svých knihoven, ale i studentů a pracovníků různých kulturních institucí.

Mezinárodní den archeologie

Obživa, výroba a směna, tak znělo téma Mezinárodního dne archeologie v Pardubicích, pořádaného třetí říjnovou sobotou. Archeologové z Národního památkového ústavu a Východočeského muzea jej společně zorganizovali již podruhé a opět se ukázalo, jak velký zájem veřejnost o tento vědní obor má. Způsoby obživy v pravěku jsme návštěvníkům zprostředkovali zážitkovou formou. Připraveno bylo mnoho různých stanovišť od lukostřelby, ukázek paleolitického oblečení a zbraní přes mletí obilí, středověký stánek se sušenými plodinami až po ražbu novověkých mincí. Prostřednictvím vyprávěné pohádky se děti přenesly do laténské vesnice a aktivně se zapojovaly do příběhu.

Dny evropského dědictví

Velkým tématem roku 2019 byly oslavy 30. výročí sametové revoluce a tato událost byla akcentována i v souvislosti s památkovou péčí. K vidění byla krajská mutace výstavy 30 let památkové péče po pádu železné opony a výstava

Studentská revoluce, kterou zapůjčil Ústav pro studium totalitních režimů. K do-kreslení atmosféry přelomu 80. a 90. let přispěla výstava historických vodidel Veteran

klubu Pardubice, fotokoutek s dobovým oblečením a herní koutek pro děti.

Vzdělávací aktivity

„Kdo zná, neničí“ – v památkové péči často užívané heslo. I my se jej snažíme držet a přispívat ke vzdělávání veřejnosti, především dětí. V roce 2019 jsme začali realizovat edukační programy pro venkovské ZŠ s prvním stupněm v Pardubickém kraji. Tento model se velmi osvědčil, pro školy se špatnou dopravní dostupností nebývá vždy snadné se podobných programů účastnit. Příkladem může být ZŠ Široký Důl v okrese Svitavy, kterou jsme navštívili s programem **Jak se staví město**. Žáci se nejprve seznámili se základními principy historického urbanismu a poté začali v týmu se stavbou svého vlastního středověkého města. Tento program se velmi dobře osvědčil i pro klienty Kontaktního klubu, se kterým již několik let úspěšně spolupracujeme.

Další edukační programy realizujeme přímo v sídle ÚOP na pardubickém Příhrádku, např. oblíbenou písarskou dílnu či komentované prohlídky historického centra Pardubic. Na příští rok plánujeme opět nové programy, které budou mimo jiné zaměřeny na archeologii.

Územní odborné pracoviště v Telči

Vybrané obnovy památek

Opatství a Trčkův hrad v areálu premonstrátského kláštera v Želivě

V roce 2019 prošly v areálu želivského kláštera rozsáhlou obnovou fasády opatství a Trčkova hradu. Navrátila se jim tak podoba, kterou získaly po požáru v roce 1907. Více o obnově na s. 33.

Kašna na nám. T. G. Masaryka v Chotěboři

Kašna, která vychází z barokního tvarosloví osmiboké hvězdy, byla v 50. letech v rámci necitlivé kolektivní úpravy náměstí zapuštěna pod okolní terén a osázena květinami. V roce 2019 byla odborně zrestaurována a opět vyvýšena nad terén. Díky novému architektonickému návrhu se stala staronovou dominantou nově rekonstruovaného náměstí. Kašně, jejíž technický i vizuální

stav byl kritický a již hrozil zánik, se navrátil původní barokní charakter a stala se jednou z esteticky nejhodnotnějších viditelných částí městské památkové zóny Chotěboř.

Mariánský sloup na Masarykově náměstí v Jihlavě

Barokní dominanta ústředního jihlavského náměstí z roku 1690 zahrnuje architekturu (cihelne jádro podstavce obložené žulovými deskami, ze kte-

rého vyrůstá sloup s Pannou Marií), další sochařskou výzdobu a pětistupňové schodiště ze žuly. Náročná obnova reagovala na zhoršující se statické podmínky schodiště, kterým do cihlového jádra středu architektury prorůstá kořenový systém okolních lip, na stav žulového obložení narušeného degradačními procesy, vyvolanými klimatem a umocněnými i předchozími zásahy, a na zhoršenou prezentační kvalitu celé památky, zejména prachovými deponenty.

Štáflova chalupa v Havlíčkově Brodě

V letech 2018–2019 proběhla obnova střešního pláště tzv. Štáflovy chalupy. Objekt, který se dendrochronologickým datováním do počátku 16. století řadí mezi nejstarší dochované středověké dřevěné domy, prošel celkovou výměnou šindelové střešní krytiny a velmi citlivou lokální náhradou poškozených tesařských částí krovu, jež ohrožovaly stabilitu celé střešní konstrukce. Částečně byla obnovena i vnější vápenná omítka a nátěr stavby.

Zámecká kaple v Budišově

Kaple a její výzdoba souvisí s úpravou zámku na počátku 18. století. V roce 2019 zde byla dokončena záchrana konstrukce stropu a proběhlo restaurování nástěnných maleb. Rozsáhlé poškození stropu škůdci dřeva bylo řešeno částečnou výměnou a zavěšením trámové konstrukce. Tomu předcházelo sejmutí napadené vrstvy poválů. Po vyvěšení omítek na stropě na rošt z dřevěných latí započalo v roce 2018 restaurování nástěnné malby. Po očištění byly korigovány nevhodné tmely a přemalby, diskusí prošla míra odstraňování a retuše starší vrstvy přemalby. Zvolený přístup ponechává její částečnou čitelnost jako součást historie díla. Obnova

kaple bude završena restaurováním hlavního oltáře.

Operativní průzkum a dokumentace

Zámek Třešť

Zámek, jenž v současnosti oplývá jen minimem původních prvků, stále přitahuje pozornost svou hmotou napovídající složitý historický vývoj. Objekt využívaný jako kongresový hotel Akademie věd ČR prochází nyní rekonstrukcí, která umožnila provést operativní průzkum a dokumentaci. Teorie zakladané na rozboru dispozičního řešení

i rešerše fotografií z poslední stavební adaptace tak byly posíleny o nové poznatky a vedou k překvapivým závěrům. Mimo vymezení renesanční přestavby objektu po roce 1564 se postupně daří identifikovat středověký rozvrh rozložitě tvrze o dvou samostatných palácích, jejíž vývoj předbíhá i první známou zmínku o existenci tvrze z roku 1513.

Prezentační činnost

Ocenění od Masarykovy univerzity

Při příležitosti oslav stého výročí založení ocenila Masarykova univerzita partnery, kteří přispívají k činnosti jejích fakult, nefakultních pracovišť a celé univerzity. Jedním z nich bylo také ÚOP v Telči. Jde o ocenění za nejaktivnější místní spolupráci při odborném a pedagogickém zajištění kurzů Univerzity třetího věku, pravi-

delnou organizaci přednášek a výstav v Univerzitním centru Telč a spolupráci na projektu Scola Telcz.

Prezentace pracoviště na MUNI100

V souvislosti s oslavou založení Masarykovy univerzity se na festivalu MUNI100 prezentovalo také ÚOP v Telči. Představilo interaktivní 3D model telčské jezuitské koleje s kostelem Jména Ježíš či model Telče z roku 1865, vypůjčený z telčské pobočky Muzea Vysočiny Jihlava. Dále byl představen projekt **Archeologie z nebe** s ukázkou letecké bezpilotní techniky (dron) včetně leteckých fotografií a videí.

Mezinárodní den archeologie

U příležitosti Mezinárodního dne archeologie připravilo telčské pracoviště NPÚ na 19. října archeologickou procházku po Telči. Byla zaměřena na Lannerův dům, náměstí Zachariáše z Hradce či areál bývalého dvorce při kostele sv. Ducha. Opomenuty nezůstaly ani nejnovější archeologické výzkumy v areálu zámku. Prezentován byl stav archeologického poznání města, předpokládaný stav dochovaných situací na základě dosavadních výzkumů a možnost výpovědi archeologických nálezů k dějinám města.

Výstava Pomníky Velké války

Putovní výstava, jež vznikla v souvislosti se 100. výročí vzniku samostatného československého státu, připomněla pietní místa obětí 1. světové války na hřbitovech i na veřejných prostranstvích. Kraj Vysočina reprezentoval pomník v Rybnárci (okr. Pelhřimov) a pomník padlých na Husově náměstí v Polné (okr. Jihlava).

Vzdělávací aktivity

Edukační program na hradě Lipnice

Ve spolupráci s oddělením edukace GnŘ NPÚ a s ÚPS v Českých Budějovicích vznikl edukační program na hradě Lipnice nad Sázavou. Třídenní ochutnávkou středověkého života postupně prošli všichni žáci místní školy a utvořili si tak plastičtější představu o životě ve 14. století. Nechyběla ukázka středověké zbroje, šermířské techniky či rychlokurz rozdělování

ohně pomocí křesadla. Na nádvoří hradu vznikla improvizovaná středověká kuchyně.

Přednáškový cyklus Rodinné stříbro – Památky kolem nás

Přednáškový cyklus je již pevně ukotvenou tradicí, která si získala své příznivce a své publikum. Jeho součástí je nejen péče o kulturní památky, ale i další zajímavá témata z historie. V roce 2019 se pracoviště připojilo k tématu NPÚ „Sko“ přednáškou na téma **Sklářství na Vysočině** o produkci místních skláren a životě sklářů od období renesance po současnost. ÚOP v Telči se dále podílelo na přednáškách, výstavách a osvětových aktivitách v regionu.

Vědecko-výzkumná činnost

Telč, jezuité, řád a jeho mecenáši

Ve čtvrtém roce řešení projektu se tým soustředil na přípravu hlavního výstupu – závěrečné výstavy – a tvorbu úvodních studií a hesel pro doprovodný kritický katalog. Na webu byla zpřístupněna vizualizace býva-

lé jezuitské koleje a řadového kostela v Telči v jejich historické rekonstrukci. Projekt byl prezentován veřejnosti v rámci přednáškového cyklu Rodinné stříbro – Památky kolem nás a přednáškou v Knínicích. Výsledky výzkumu byly rovněž publikovány v odborných studiích v českém i zahraničním prostředí.

Další události

Ocenění města Brtnice

Historickým městem roku 2018 bylo v roce 2019 vyhlášeno město Brtnice na Jihlavsku. Na území MPZ Brtnice proběhla za památkového dohledu ÚOP v Telči řada obnov, které jsou dokladem dlouhodobého a intenzivního zájmu města i jeho obyvatel o hmotné a nehmotné kulturní dědictví. Péče o něj je nesnadným úkolem, který se Brtnici daří dlouhodobě plnit. Město se také významně podílí na udržení tradic a na kulturním, společenském a spolkovém životě.

Návštěva velvyslance Norského království

ÚOP v Telči navštívil 17. června velvyslanec Norského království v ČR pan Robert Kvile. Zajímal se o činnost pracoviště a památkový fond v rámci Kraje Vysočina. Prodiskutovány byly možnosti čerpání financí z Fondů EHP a Norska a navázání další spolupráce na poli památkové péče mezi Norskem a Českou republikou.

Územní odborné pracoviště v Brně

Vybrané obnovy památek

Sanktuárium v kostele sv. Mikuláše ve Znojmě

V roce 2019 bylo restaurováno unikátní pozdně gotické věžové sanktuárium, které se v rámci našeho památkového fondu řadí k nejkvalitnějším příkladům monumentální interiérové kameno-sochařské práce určené pro sakrální interiér. Více na s. 33.

Hlavní průčelí domu, Jana Uhra 3/161 v Brně

Nájemní dům je objektem z roku 1893, jako autor projektu je uváděn architekt Germano Wanderley, výrazná osobnost brněnské stavitelské scény druhé poloviny 19. století. Cílem rozsáhlé obnovy neorenesanční fasády hlavního průčelí byla maximální rehabilitace vzhledu objektu, která kladla důraz

na uplatnění historicky doložených materiálů a použitých technologií. Součástí restaurátorských prací byla mimo obnovu uměleckořemeslné výzdoby fasádního pláště i obnova dekorativní vstupní mříže, repase původních okenních výplní, tvarová a materiálová rehabilitace druhotně pozměněných

okenních otvorů přizemí, doplnění chybějících a restaurování poškozených drobných litinových prvků apod. Příkladná obnova přiblížila brněnský činžovní dům autentické podoby z konce 19. století.

Bývalé stáje v klášteře Porta coeli v Předklášteří

Bývalý objekt stájí v areálu cisterciáckého opatství byl postaven patrně kolem poloviny 18. století. Budova byla dlouhodobě nevyužívaná, v roce 2019 se však dočkala obnovy a získala nové využití jako minipivovar. Související architektonický návrh ponechal původní hmotu stavby beze změny. V interiéru jsou zachovány veškeré klenební systémy, dispozice byla přizpůsobena provozu pivovaru s obytným prostorem (pivnicí). Tato funkce však nedělí prostor na malé části, ale zachovává celky dané klenbami. Vzhledem ke špatnému stavebně technickému stavu objektu bylo nutné provést statická opatření, přezdění severní štítové zdi a sanaci vlhkostí narušeného zdiva. Do objektu byla osazena nová okna i dveře, byly dozděny opěrné pilíře a obnovena fasáda. Rovněž v interiéru proběhla celková obnova. Rekonstrukce budovy přispěla k oživení a k navrácení bývalé činnosti klášterního komplexu.

Větrný mlýn v Kuželově

Jeden z mála dochovaných větrných mlýnů tzv. holandského typu s dochovaným vnitřním technologickým zařízením byl postaven v roce 1842 a až do roku 1946 sloužil ke svému účelu. V roce 2019 byla dokončena náročná celková obnova, kdy došlo k sanaci statických poruch zdiva, dřevěných nosných prvků podlah a stropů. Obnoveno bylo také technologické zařízení – lopaty s perutemi, hlavní hřídel, paletné kolo i vybavení mlýnice. Interiér byl nově vylíčen a byla osazena nová kvalitní svítidla se skrytou kabeláží elektrických rozvodů. Opraven byl krov a položena nová střecha z dřevěného štípaného šindele. Po rozsáhlé rekonstrukci je tak tato národní kulturní památka po mnoha letech opět v provozuschopném stavu.

Vzdělávací aktivity

Odborný seminář Památky zahradního umění, jejich historie a současnost

V prostorách Metodického centra moderní architektury v Brně proběhl 11. července již osmý ročník odborného semináře, který byl tentokrát věnován péči o památky zahradního umění v uplynulých třiceti letech, a to v kontextu výročí sametové revoluce. Celodenního setkání se zúčastnilo více jak 90 hostů z různých pracovišť NPÚ a také četní zástupci orgánů státní památkové péče, muzeí, soukromých ateliérů i řada dalších zájemců.

Workshop na téma Obnova tradiční světnice venkovské usedlosti

Dne 17. srpna proběhl veřejný workshop zaměřený na opravu hliněného zdiva, omítek a malované výzdoby světnice domu bývalé zemědělské usedlosti čp. 72 v Lysovicích na území dřívějšího německého jazykového ostrova na Vyškovsku. Součástí byla také prezentace obnoveného topeniště (pec, kamna). Program, který zajišťovali profesionální lektori (z Vyšší odborné restaurátorské školy v Brně, NPÚ, ÚOP v Brně, hlínař a provádějící kamnář), byl obohacen o edukační program pro děti a hudební produkci na dvoře usedlosti. Akce se účastnili mezi ostatními také vlastníci kulturních památek z Lysovic i okolních obcí a rovněž potomci odsunutých německých obyvatel.

Další aktivity

V průběhu roku 2019 zajišťovalo pracoviště kurz **Kulturní dědictví a památková péče na Moravě** v rámci Univerzity 3. věku Masarykovy univerzity v Brně.

V rámci odborně-metodických dnů byl ve spolupráci s Krajským úřadem Jihomoravského kraje připraven seminář na téma **Vybrané otázky památkové praxe pohledem Památkové inspekce MK ČR**; další odborně-metodický den byl věnován průzkumům a obnově torzální architektury.

Metodický den na téma **Archeologické informační systémy a příprava záchranných archeologických výzkumů** byl organizován ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR v Brně, v. v. i., a společností Archaia Brno, z. ú. Účelem bylo seznámit zástupce výkonné i odborně složky památkové péče s podmínkami přípravy záchranných archeologických výzkumů a demonstrovat ideální průběh přípravy archeologické akce na vybraných příkladech. Dále byly představeny informační systémy registrace a správy archeologických akcí, se kterými pracuje Archeologický ústav AV ČR, v. v. i., a oprávněné organizace. Součástí semináře byla panelová výstava představující nejvýznamnější archeologické nálezy v Jihomoravském kraji.

Dědictví a současnost

Vesnice ve městě

Publikační činnost

Památková péče na Moravě – Monumentorum Moraviae tutela

V roce 2019 vyšlo 21. číslo bulletinu Památková péče na Moravě – Monumentorum Moraviae tutela, s podtitulem 30 let Městské památkové rezervace Brno. Jednotlivé články představují brněnskou památkovou rezervaci a vybízejí k zamyšlení nad ochranou archeologických, urbanistických, architektonických a uměleckých hodnot, nad jejím smyslem, potřebou a především účinností.

Metodické centrum moderní architektury v Brně

Výzkumná a publikační činnost

Stejně jako v předchozích letech byl z metodického centra v Brně (MCMA) koordinován výzkumný projekt Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR, financovaný ministerstvem kultury v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje. V rámci tohoto projektu bylo v roce 2019 zkoumáno na 300 staveb (šlo o završení terénního výzkumu). Byla vydána odborná monografie Hotel Intercontinental v Praze a k certifikačnímu řízení byla předána publikace Metodika hodnocení a ochrany staveb 2. poloviny 20. století (se zaměřením na architektonické dědictví 60. a 70. let) vzhledem k jejich (možně) památkové ochraně.

Pokračovala také spolupráce s Českými lupkovými závody, a. s., Výzkumným ústavem stavebních hmot a Univerzitou Pardubice na projektu Nové kompozitní materiály pro obnovu objektů architektury 20. století.

Mezinárodní spolupráce

Ve spolupráci s rakouskou Donau-Universität Krems byl za finančního přispění z Fondu malých projektů v rámci iniciativy Interreg V-A CZ/AT realizován projekt s názvem Panelová sídliště – revitalizace vs. ochrana hodnot. Výstupem tohoto projektu byla dvojice tematických konferencí (v Brně a Kremži) a také vydání stejnojmenné metodické publikace.

Druhým rokem pokračovala rovněž spolupráce s Univerzitou v Oxfordu na projektu Jewish Country House. Petr Svoboda se zúčastnil konference pořádané 13. a 14. května ve francouzském městečku Beaulieu-sur-Mer s příspěvkem o židovských vilách v meziválečném Československu.

Prezentační činnost

Výstavy ve vile Stiassni

MCMA zajišťovalo v průběhu celého roku cyklus výstav v prostorách původní kuchyně vily Stiassni. Do 24. února byla k vidění výstava věnovaná časopisu Forum a československé moderně. Na přípravě spolupracoval NPÚ s Fakultou architektury STU v Bratislavě a Fakultou architektury VUT v Brně.

Další výstava, přístupná do 26. května, provedla návštěvníky památkami moderní architektury zapsanými na Seznam světového dědictví UNESCO –

výstavu zaštila Česká komise pro UNESCO. Následně byly pod názvem **Z Vidně na sever** do 29. září prezentovány stavby dvou páteřních železničních tratí: Severní dráhy císaře Ferdinanda a Severní státní dráhy. Výstavu připravil tým Metodického centra průmyslového dědictví v Ostravě pod vedením Aleny Borovcové.

Autorská výstava **Havlova architektura**, kterou byl roční cyklus zakončen, byla zaměřena na stavby inspirované či přímo objednané Václavem Havlem, nejen pro areál Pražského hradu. Opomenuti nebyli ani předkové prvního českého

prezidenta, kteří vystavěli řadu pražských modernistických staveb. Informace na panelech doplnily kresby a sočuly sochaře, architekta a pedagoga Zdeňka Makovského.

Přednášky pro veřejnost

Cyklus přednášek byl připraven společně s ústavem moderní architektury Archteam a nesl název **Budovat! Bourat?** Zaměřil se na současnou architekturu a vstupy do historického prostředí. V rámci cyklu vystoupili nejznámější z architektů Česka i Slovenska, například Ondřej Chybík, Adam Gebrian, Kamil Mrva nebo Vladimír Šlapeta.

Územní odborné pracoviště v Olomouci

Vybrané obnovy památek

Interiér kaple sv. Anny v Olomouci

Dva roky trvala obnova kaple v areálu Olomouckého hradu, která se zaměřila především na poškozený interiér objektu. Více o obnově na s. 34.

Národní dům v Prostějově

Rekonstrukce a restaurování se při obnově této národní kulturní památky dočkaly nejen omítané plochy či vícebarevná sgrafitová výzdoba fasád, kamenické články, výplně okenních a vstupních otvorů, ale i konstrukce krovů, střešní krytina a klempířské prvky. V divadelním sále došlo k obnově povrchů mobiliáře a novému provedení vitráže nad balkonem hlediště, odstraněné ve 40. letech 20. století. Dále byly např. vyrobeny

kopie poškozených dobových dlažeb či obnovena dekorativní výmalba některých salonků.

Kaple sv. Floriána v Lutíně

Atypická kaple stojící v těsném sousedství bývalých vojenských objektů, která několikrát změnila majitele, se z důvodu dlouhodobě zanedbané údržby již před lety ocitla na seznamu ohrožených památek a bezprostředně jí hrozil zánik. Nový majitel (obec Lutín) nechal zpracovat projektovou dokumentaci a v roce 2019 byla realizována kompletní obnova kaple.

Poslední úpravy, slavnostní zavěšení nového zvonu, proběhnu zároveň s osazením kovového kříže a makovice s pamětními listinami.

Spojovací chodba zámku v Konici

Obnovy vnějších fasád zámku, konkrétně západní fasády spojovací chodby mezi objektem farního kostela a zámek, znamenaly další etapu jeho záchranu. Fasáda byla provedena dle dochovaných zbytků a již obnovených částí fasád obou objektů za použití vápenných maltovin a nátěrů. Práce zahrnovaly i repasování okének a mříží.

Stropní malba na staré radnici čp. 71 v Hranicích

Objekt staré radnice na Masarykově náměstí dnes využívá knihovna. Při zednických pracích v budově byla nalezena poškozená ornamentální šablonová výmalba stropu z poloviny 19. století. Na základě tohoto nálezu došlo k restaurování celé malby a k obnově na místech,

kde se nacházely druhotné omítkové vrstvy. Místnost slouží jako výpůjční sál, a je tak prezentovaná veřejnosti. V reakci na zmíněné práce byl proveden restaurátorský průzkum na dalších objektech v Hranicích – Masarykovo nám. 20 a Radniční 67 – a připravuje se jejich obnova.

Obnova omítek lidového stavitele Isidora Korgera

Lidové stavitelství na horní Haně se vyznačovalo zdobnými štíty se štukovou výzdobou. Významným stavitelem v okolí Šumperku byl

frankštátský zedník Isidor Korger. V roce 2019 proběhla obnova dvou štítů zmíněného stavitele – úplná na usedlosti čp. 8 v Dlouhomilově a částečná na usedlosti čp. 2 v Kolšově. U obou případů šlo o návrat původních prvků, přičemž u usedlosti v Dlouhomilově byly odstraněny nevhodné úpravy z obnovy provedené v 90. letech 20. století. V Kolšově obnovili výzdobu podle dochovaných fragmentů a ikonografie.

Evidence a dokumentace památek

Základní evidence mobiliárních fondů instalovaného objektu probíhala na SZ Velké Losiny.

Památkový katalog zaznamenal další úpravy a doplňování dat, pokračovaly opravy prostorové identifikace a vkládání dokumentace do Metainformačního systému (MIS). Ke konci roku bylo na olomouckém pracovišti dosaženo počtu 153 187 digitálních dokumentů v MIS. Probíhaly lustrace hledaných či odcizených předmětů v rámci mezinárodní spolupráce. Pokračovala revize rozsahů památkové ochrany nemovitých kulturních památek.

Archeologické výzkumy

Záchranný archeologický výzkum ve Stavenicích

Na raně středověkém hradišti v katastru Stavenic v trati Hradisko bylo zjištěno rozsáhlé poškození lokality vývraty stromů po lokální vichřici, které se týkalo nejen vnitřní plochy hradiště, ale i tělesa valu s viditelnými prvky vnitřní konstrukce. První profesionální archeologický odkryv potvrdil raně středověké stáří lokality, včetně nálezů militárií (šípky). Podařilo se doložit rozsáhlejší osídlení lokality již v době bronzové, což může mít podstatný vliv na určení doby vzniku samotného opevnění.

Mezinárodní spolupráce

Díky příhraniční spolupráci byla v letech 2018–2019 obnovena náměstí dvou slezských měst – Paczkówa a Javorníku. Více na s. 39.

V součinnosti s Univerzitou Palackého byla navázána spolupráce s katedrou archeologie Univerzity Komenského v Bratislavě. Během několika přednášek seznámil dr. Pavel Šlězár, vedoucí odboru archeologie, studenty nejstarší slovenské univerzity s výsledky archeologických výzkumů středověkých lokalit Olomoucka.

14. dubna se uskutečnila v Petrášově paláci autorská prezentace publikace Metodika identifikácie a výskumu historických krovov, vydaná Pamiatkovým úradom Slovenskej republiky, Ing. Luborom Suchým, Ph.D., z Krajského pamiatkového úradu Prešov. Zároveň byl představen vědecký projekt zaštitěný Ústavem teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, jehož výstupem by měl být Atlas historických krovů ČR.

Prezentační a vzdělávací činnost

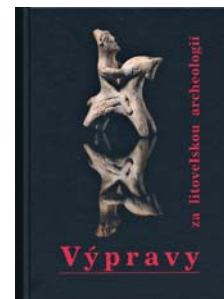
Noc kostelů

ÚOP v Olomouci se podílelo na akci Noc kostelů, která proběhla 24. května. Představen byl zaniklý olomoucký kostel sv. Petra a Pavla, jehož půdorys je po obnově areálu děkanátu Filozofické fakulty Univerzity Palackého vyznačen v dlažbě nádvoří objektu Křížkovského ul. č. 10. Veřejnost byla touto formou seznámena jak s existencí samotného kostela, tak i s výsledky archeologického výzkumu, který zde probíhal v letech 2015–2017.

Výtava V náruči památkové péče

Expozice k 30. výročí pádu železné opony, umístěná ve foyeru Knihovny města Olomouce, na pobočce Brněnská, prezentovala porevoluční proměnu řady historických sídel v našem kraji. Zmizela socialistická šed' zanedbaných budov, rozzářily se interiéry významných paláců, chrámů a měšťanských domů, dříve nepřístupné památky se otevřely veřejnosti a část z nich byla zachráněna v čase příslovečných pěti minut před dvanáctou. K zhlédnutí byla od 27. dubna do 27. června.

Mezinárodní den archeologie

Archeologové olomouckého ÚOP spojili síly s kolegy z Univerzity Palackého, Vlastivědného muzea v Olomouci a Muzea v Litovli a společně uspořádali výstavu s názvem Výpravy za litovelskou archeologií. Výstava probíhající v litovelském muzeu byla do-

provázena celou řadou akcí pro veřejnost (besedy, přednášky), tyto vyvrcholily na Mezinárodní den archeologie komentovanými prohlídkami výstavy, archeologickými vycházkami a edukačním programem pro děti. K výstavě vznikla stejnojmenná kniha, která populárně-naučnou formou přibližuje veřejnosti starší i novější archeologické nálezy a výzkumy z Litovelska. Na publikaci se autorsky podíleli také archeologové ÚOP v Olomouci.

26. celostátní seminář k problematice lidového stavitelství

V Javorníku proběhl ve dnech 18.–20. září seminář Kámen ve vesnickém stavitelství

a v životě venkova, za přítomnosti 120 účastníků a 14 přednášejících. Součástí programu byla i jednodenní exkurze.

Publikační činnost

Sborník NPÚ, ÚOP v Olomouci 2018

Tradiční plnobarevná publikace k objevům z oblasti archeologie a zdařilým obnovám památkového fondu o rozsahu pěti studií a čtyř příspěvků zaměřených na Olomoucký kraj.

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

Vybrané obnovy památek

Krov kostela sv. Václava v Hulíně

V roce 2019 byla dokončena oprava barokního krovu kostela sv. Václava v Hulíně, který se začal pozvolna rozjíždět, a hrozilo jeho zřícení. Krov pochází z poloviny 18. století, kdy byla do stávající barokní podoby kostela integrálně začleněna původní románská stavba z kvádrového zdiva s ústupkovým portálem a renesanční věží. Na opravený krov byla osazena nová střešní krytina i zrekonstruovaný sanktusník s restaurovaným vrcholovým křížem. Historické artefakty nalezené v báni pod křížem byly spolu s novými listinami opět uloženy na své místo.

Lázeňská kolonáda v Luhačovicích

V letech 2018–2019 proběhla obnova Lázeňské kolonády s halou prameny Vincentky. Více o obnově tohoto funkcionalistického souboru na s. 35.

Stavebněhistorický průzkum

Nemocnice Milosrdných bratří ve Vizovicích

V roce 2019 proběhl standardní stavebněhistorický průzkum objektu původního kláštera, stávající vizovické Nemocnice Milosrdných bratří. Pozdně barokní objekt byl vystavěn v roce 1781 podle plánu architekta

Františka Antonína Grimma. Jedná se o jednopatrovou zčásti podsklepenou stavbu s typickým dvoutraktovým řešením interiéru. Všechny prostory jsou opatřeny klenbami, průčelí a zčásti i interiéry si zachovaly řadu hodnotných architektonických detailů. Po nevýznamných stavebních úpravách v posledním desetiletí 19. století následovalo v letech 1909–1911 rozšíření o rozsáhlý secesní pavilon. Roku 1932 i později se prováděla řada stavebních úprav, které budovu adaptovaly pro nemocniční provoz, jemuž slouží dodnes.

Soutěže a ocenění

Historické město roku 2018

Začátkem roku 2019 proběhlo krajské kolo soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ve Zlínském kraji za rok 2018. O postup do celostátního klání bojovala tři města: Fryšták, Holešov a Uherské Hradiště, které se stalo krajským vítězem. Historickým městem roku 2018 se stalo město Brtnice z Kraje Vysočina.

Patrimonium pro futuro

Šestý ročník ceny Patrimonium pro futuro přinesl poprvé ocenění do Zlínského kraje. V kategorii obnova památky, restaurování jej v konkurenci dalších 13 nominací získala obnova Památníku Tomáše Bati ve Zlíně. Za obnovu této architektonické dominanty města Zlín byl nominován Ing. Petr Všečetka, autor projektu obnovy, a statutární město Zlín, zastoupené primátorem Jiřím Korcem. Kompletní stavební obnova kulturní památky byla dovršena v roce 2018 a jedinečné zlínské stavbě navrátila nejen původní vzhled, ale i komemorativní využití. Do interiéru se proto navrátila i maketa letounu Junkers F13.

Prezentační a vzdělávací činnost

Výstava ilustrací Elišky Chytkové

Národní památkový ústav vydal v roce 2019 knihu Petra Hudce **Tajemství Libosadu**. Poutavý příběh je doplněn ilustracemi Elišky Chytkové, které si zájemci mohli prohlédnout v rámci putovní výstavy. Více na s. 50.

Výstava Příběhy hradů Zlínského kraje

Panelová výstava představila nejen historii a stavební vývoj hradních lokalit Zlínského kraje, ale i principy odborné památkové péče. Jednotlivé lokality byly prezentovány současnými fotografiemi i kresbami zachycujícími možnou podobu sídel z dob dávno minulých. Výstavu dále doplnily ukázky památkové péče o torzální architekturu nejen na území Zlínského, ale i Olomouckého a Jihomoravského kraje. Výstava vznikla ve spolupráci Spolku přátel hradu Lukova a ÚOP v Kroměříži za finanční podpory Zlínského kraje, zájemci si ji mohli prohlédnout 16. června – 31. července v prostorách hradu Lukov a 17. září – 20. října ve věži Arcibiskupského zámku v Kroměříži.

Workshop a komentovaná prohlídka zříceniny hradu Křídlo

ÚOP v Kroměříži zorganizovalo ve dnech 13. a 14. června pro odbornou veřejnost pracovní seminář a následně v sobotu 15. června pro širokou veřejnost komentovanou prohlídku zříceniny hradu Křídlo u obce Brusné v Hostýnských vrších. Cílem pracovní části bylo především vyčištění areálu od náletů a oprava schodiště. To zde bylo vybudováno v roce 2010 a jeho účelem je zpřístupnit návštěvníkům špatně dostupné hradní jádro tak, aby komunikace byla bezpečná a nedocházelo k poškozování zdiva hradu. Sobotní prohlídky s odborným výkladem Radima Vrly se zúčastnilo téměř 60 zájemců.

Putování krajinou hradů Zlínského kraje

V sobotu 14. září se uskutečnila celodenní komentovaná vycházka po zříceninách hradů Engelsberk

a Starý Světlov s odborným výkladem Radima Vrly. Akce se zúčastnilo přes 40 zájemců.

Přednáškový cyklus 30 let památkové péče ve Zlínském kraji

Podzimní přednáškový cyklus se uskutečnil k příležitosti 30 let od sametové revoluce, proběhl ve spolupráci s Krajskou knihovnou Františka Bartoše ve Zlíně a představil vybrané památkové obnovy ve Zlínském kraji. Posluchači měli možnost navštívit celkem čtyři přednášky: Radim Vrla hovořil o torzální architektuře a památkové péči ve Zlínském kraji (11. 9.), Věra Horová o Jurkovičově Libušinu a jeho obnově (23. 10.), Anna Grossová o historii a současné obnově Jurkovičovy-Köhlerovy křížové cesty na Svatém Hostýně (27. 11.) a Ladislav Buchta hovořil o obnově významných památek z období Baťova Zlína (11. 12.).

Buchlovský Sciurus 2019

Státní hrad Buchlov 27. září již podesáté přivítal příznivce sympozia, jehož tématem bylo tradiční poznávání a záchrana kulturních památek, a to nejenom ve Zlínském kraji. Podzimní atmosféra neodradila a na hrad dorazilo téměř 50 nadšenců, profesionálních i amatérských památkářů. Program a fotodokumentace z 10. ročníku jsou publikovány ve sborníku *Ingredere hospes XII*.

Mezinárodní konference Od hradu ke hradu (Zlínského kraje)

Ve dnech 2. a 3. listopadu proběhla na šlechtickém sídle v Kurovicích odborná konference s podtitulem **Zachraňme hrady, záchrana památky krok za krokem**. Setkání uspořádala aliance **Zachraňme hrady**, která sdružuje majitele a spolky starající se o hrady v České republice, společně s trojicí hradů Zlínského kraje (Cimburk, Kurovice, Lukov), městem Holešov

a obcí Kurovice. Odbornou záštitu konferenci poskytlo ÚOP v Kroměříži. Příspěvky z konference budou publikovány ve sborníku *Ingredere hospes XII*.

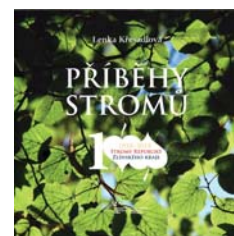
Publikační činnost

Ingredere hospes XI. 2018

Pravidelná publikace ÚOP v Kroměříži přináší zajímavé informace a souvislosti z oblastí památkové péče zejména ve Zlínském kraji.

Příběhy stromů. Stromy Republiky Zlínského kraje 1918–2018

Lenka Křesadlová

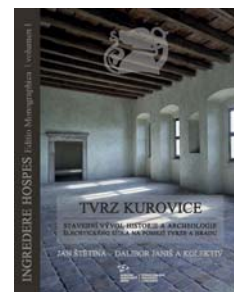

Publikace představuje významné historické stromy ve Zlínském kraji, zejména stromy vysazené v období první republiky. Prostřednictvím jejich příběhů přináší pohled na sváteční i běžný život v kraji v uplynulých sto letech. Kniha určená především milovníkům historie, přírody a místním patriotům vznikla na základě stejnojmenné výstavy.

První svazek ediční řady *Ingredere Hospes Editio Monographica* seznamuje s vývojem a historií mimořádně zajímavého objektu, náležícího mezi nejlépe dochovaná sídla nižší šlechty v naší republice. Publikaci doplňují fotografie, analytické plány, kresby architektonických detailů a nálezoých situací. Pozornost je věnována i stavebnímu materiálu objektu, obnově a současnému využití stavby.

Tvrz Kurovice. Stavební vývoj, historie a archeologie šlechtického sídla na pomezí tvrze a hradu

Jan Štětina, Dalibor Janiš a kolektiv

První svazek ediční řady *Ingredere Hospes Editio Monographica* seznamuje s vývojem a historií mimořádně zajímavého objektu, náležícího mezi nejlépe dochovaná sídla nižší šlechty v naší republice. Publikaci doplňují fotografie, analytické plány, kresby architektonických detailů a nálezoých situací. Pozornost je věnována i stavebnímu materiálu objektu, obnově a současnému využití stavby.

První svazek ediční řady *Ingredere Hospes Editio Monographica* seznamuje s vývojem a historií mimořádně zajímavého objektu, náležícího mezi nejlépe dochovaná sídla nižší šlechty v naší republice. Publikaci doplňují fotografie, analytické plány, kresby architektonických detailů a nálezoých situací. Pozornost je věnována i stavebnímu materiálu objektu, obnově a současnému využití stavby.

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

Metodická, výzkumná a publikační činnost

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži (MCZK) s celorepublikovou působností je součástí územního odborného pracoviště v Kroměříži od 1. ledna 2015, kdy vzniklo v návaznosti na projekt Národního centra zahradní kultury v Kroměříži. Poskytuje nejen metodickou pomoc vlastníkům a správcům historických zahrad a parků, ale provádí také výzkumnou a publikační činnost. Snaží se rovněž široké veřejnosti prezentovat památky zahradního umění jako jedinečnou součást našeho kulturního dědictví.

Pracovníci MCZK spolupracují na péči o park u zámku Kynžvart, zapojili se do činnosti pracovní skupiny pro rehabilitaci zahrad hradu a zámku Český Krumlov a prováděli průzkumy zámecké zahrady v Rájci. V rámci konferencí a workshopů přednesli sedm odborných přednášek. Na základě vlastních i zahraničních zkušeností byla zpracována metodika věnovaná použití cibulovin v památkách zahradního umění – **Použití cibulnatých a hlíznatých rostlin v památkách zahradního umění**,

byl vydán katalog k výstavě **Příběhy stromů Zlínského kraje – Příběhy stromů. Stromy Republiky Zlínského kraje 1918–2018** autorky Lenky Křesadlové a prestižní evropský časopis *Die Gartenkunst* uveřejnil článek **The Flower Garden in Kroměříž-History, Reconstruction, and Current Use**.

Vzdělávací a prezentační činnost

MCZK v rámci interního vzdělávání Národního památkového ústavu společně s hradem a zámek Český Krumlov uspořádalo workshop na téma **Příprava a realizace dobové věrných festivit**. Ve spolupráci s VÚV TGM Brno dále proběhl seminář **Praktické poznatky a doporučení k péči a údržbě vodních prvků památkově chráněných lokalit**.

Dlouhodobě centrum spolupracuje na přípravě výstavy kamélií v Kroměříži nebo růží ve Veltrusech. Celoročně nabízí širokou paletu edukačních programů pro školní kolektivy nebo osoby s různými typy omezení. Během letních měsíců uspořádalo již tradiční aktivity pro rodiny s dětmi, které se konaly v prostorách kroměřížské zámku a v Květné zahradě – **Salala, Tajemství osmistěnu, Hravá Květná zahrada**.

V rámci přednáškového cyklu **Zahradní kultura v souvislostech** i jiných příležitostí realizovalo metodické centrum 25 populárně-naučných přednášek. Velkému zájmu se těšila výstava ilustrací ke knize **Tajemství Libosadu**.

Územní odborné pracoviště v Ostravě

Vybrané obnovy památek

Dům čp. 17 v Příboře

V roce 2019 byla dokončena celková obnova domu, která zahrnovala i řadu restaurátorských zásahů. Více na s. 35.

Zámek ve Staré Vsi nad Ondřejnicí

Zámek ve Staré Vsi nad Ondřejnicí patří k nejcennějším renesančním stavbám na území Moravskoslezského kraje. Objekt, který je dnes sídlem obecního úřadu, prošel v uplynulých třech letech rozsáhlou rekonstrukcí. Spočívala ve stavebních úpravách střechy zámku, znovuoobnovení bání zámecké věže a v rekonstrukci druhého nadzemního podlaží. Obnova přinesla několik nových zjištění.

Snad nejzajímavější je objev nezvykle velkého množství renesančních toalet v budově zámku. Nejlépe dochované z nich byly restaurovány a začleněny do interiéru. Zajímavý je i objev původního pískovcového schodiště ukrytého pod betonovou krustou. Součástí rekonstrukce bylo také restaurování sgrafitové výzdoby fasád zámku a oprava balustrád nádvoří.

Zámecký areál v Nové Horece

Barokní zámek byl vybudován na místě renesanční tvrze ve 40. letech 18. století hrabaty Vetter z Lilie. První etapa postupné obnovy obsáhla fasádu zámku a interiér přízemí, včetně restaurování maleb. Restaurátorské práce se nejdříve soustředily na sálu terrenu s bohatou freskovou výzdobou z období okolo roku 1760. Pokračovaly v prostoru kaple s obnovenou šablonovou výmalbou i ve vstupním prostoru zámku. Dále byly repasovány všechny dveřní výplně, obklady stěn, vestavěné skříňe, schodiště a další dřevěné prvky. Odborně se ošetřily dochované podlahy z pískovce, cihel a dřevěných parket. Ve vstupních chodbách byla položena dlažba dle historické ikonografie. Přízemí zámku bude sloužit jako výstavní prostor s depozitáři.

Polní opevnění Šance v Mostech u Jablunkova

Polní opevnění bylo vybudováno v roce 1578 na ochranu hranic proti uherským a tureckým vpádům. V roce 1663 byly šance barokně přestavěny do pravidelného půdorysu ve tvaru hvězdy, v letech 1724–1729 byly obnoveny. Dochovaný fragment barokního opevnění má nepravdivelný půdorys vymezený kamennými hradbami a hliněnými valy s ochranným

příkopem. V současné době probíhá čtvrtá etapa generální rekonstrukce areálu. Spočívá zejména v opravě zděných částí pevnosti a zemních pracích (opravy náspů, přístupových chodníků). Vznikla nová budova návštěvnického centra, osazeny jsou nové informační tabule. Na částečnou obnovu čeká objevená původní barokní přístupová cesta.

Prezentační a vzdělávací činnost

Výstava Krása středověkého a renesančního skla

19. září proběhla vernisáž výstavy, která veřejnosti představuje nálezy získané z archeologických výzkumů Opavy za šedesát let. Více na s. 49.

Mezinárodní den archeologie na zámku Janovice u Rýmařova

Na zámku Janovice u Rýmařova odborníci z ostravského pracoviště prezentovali výsledky archeologického a stavebněhistorického průzkumu tohoto objektu. Akce se uskutečnila 5. října při příležitosti Mezinárodního dne archeologie a těšila se velkému zájmu. Po odborných prezentacích následovala komentovaná prohlídka zámecké budovy, která je od roku 2019 ve správě Národního památkového ústavu.

Den otevřených dveří výzkumu kostela ve Starém Městě u Bruntálu

Den otevřených dveří se uskutečnil rovněž k Mezinárodnímu dni archeologie, tentokrát 19. října. Po přednášce o výsledcích archeologických výzkumů v areálu kostela a jejich významu pro poznání dějin středověkého Bruntálska proběhla komentovaná prohlídka aktuálního archeologického výzkumu. Doprovodila ji výstava vybraných archeologických nálezů s prezentací informací ke stavební obnově kostela podpořené prostředky IROP.

Přednáška a zahájení výstavy Hutě/ The Mills Viktora Mácha

Fotograf Viktor Mácha představil 28. června fotografie hutních provozů z celého světa, např. z USA, Belgie, Francie, Německa, Itálie, Polska, Švédska či Ukrajiny. Viktor Mácha zachycuje změny přístupu k těžkému průmyslu v posledních letech. Mnohé představené komplexy dnes již neexistují, nebo výrazně omezily výrobu.

Ostravská muzejní noc

Ostravské pracoviště NPÚ se každoročně připojuje ke třiceti kulturním in-

stitucím a organizacím, které nabízejí výjimečné programy. V sobotu 8. června jsme představili výstavku

Klíče z archeologických nálezů, promítli dokumentární film *Na útěku – tragický osud rodiny Davida Weinsteina* a nabídli dvě komentované prohlídky výstavy *Nová architektura mezi centry a periferiemi*.

Přednáška a zahájení výstavy Pomníky padlým v 1. světové válce

Přednáška Mgr. Renaty Skřebkové z Galerie výtvarného umění v Ostravě zahájila 20. března putovní panelovou výstavu NPÚ. Prezentující představila pomníky v centrální části Moravy.

Festival ostravských knihoven

Osm ostravských knihoven pravidelně zviditelňuje své aktivity. Knihovna ÚOP v Ostravě každoročně představuje produkci publikací k prezenčním výpůjčkám, ale také publikace, které vydává. Připraven bývá čtenářský koutek, soutěže, komentované prohlídky. Následně se v prostorách udílí také cena MSK Knihovnik roku. V roce 2019 akce proběhla ve dnech 1. a 2. října.

Archeologické výzkumy

Holasovice

Na konci října byla v centru obce Holasovice (okr. Opava) na návrší tzv. Dvora zahájena výstavba domu pro seniory. Lokalita je známá již od počát-

ku 19. století četnými nálezy pravěkých a středověkých situací. Záchraný archeologický výzkum na jihovýchodní straně prvního nádvoří potvrdil předpokládanou existenci pravěkých zahloubených sídlištních objektů a také doplnil znalosti o průběhu dvou pravěkých příkopů. Jako hospodářský dvůr bylo návrší využíváno již ve středověku.

Hlučín

V červenci až září proběhl záchraný archeologický výzkum v Hlučíně (okr. Opava). Zkoumaná plocha ležela v zadní části parcely tvořící západní frontu náměstí. Pod relikty zástavby byly identifikovány novověké vápenné jámy a objekt předběžně určený jako studna. Nejzajímavějším byl nález tří kvadratických a jednoho kruhového objektu, jež podle keramického materiálu v zásypu zanikly ve 14. století. Jednalo se pravděpodobně o jímky. V pozoruhodné konstrukci byla stěna písčitého podloží zpevněna řadou prutů z obou stran omazaných nepropustným jílem.

Ostrava – tzv. Nové Lauby

Koncem září započal dlouhodobý archeologický výzkum podél ulice Velké v Ostravě. Práce navázaly na předstihový výzkum z let 2017–2018, který se soustředil na přední části šesti středověkých parcel. Nyní se práce přesunuly do střední a zadní části parcel, jež původně sloužily jako hospodářská a hygienická zázemí měšťanských domů. Výzkum bude pokračovat do října 2020. Většina nálezů souvisí s obvyklým vybavením středověkého měšťanského domu. Aktuálně můžeme vyzdvihnout nález pozůstatků kachlových kamen z 16. století.

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

Vědecko-výzkumná činnost

Metodické centrum průmyslového dědictví je zaměřeno na výzkum technických památek a průmyslového dědictví (památky výroby, těžby, dopravy, spojů a skladování), které mají svůj specifický hodnotový systém (zahrnující například typologickou významnost, kontinuitu technologie) a specifické přístupy k ochraně. Podílí se na několika výzkumných projektech. Je řešitelem-koordinátorem projektu Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče, na kterém spolupracuje s Technickým muzeem v Brně. Dále koordinuje cíl Industriální dědictví programu DKRVO a v roli řešitele se také podílí na projektu NAKI II/2 – Historické vodohospodářské objekty, jejich hodnota, funkce a význam pro současnou dobu.

Vzdělávací a prezentační činnost

Seminář Ochrana a hodnocení technických památek

Metodické centrum se jako odborný garant podílelo na přípravě a průběhu dvoudenního semináře, který byl uspořádán v Ostravě ve dnech 25.–26. listopadu v rámci Projektu vzdělávání pracovníků NPÚ. Za metodické centrum zde byla představena metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví (Michaela Ryšková) a průmyslové dědictví Vítkovických železáren (v návaznosti na exkurzi), ale také evropských i zámořských států (Miloš Matěj). Norské průmyslové dědictví představili Ulf Ingemar Gustafsson a Torbjørn Lefstad z Orkla Industriemuseum v Trondheimu.

Metodický den pro specialisty

V květnu byl ve spolupráci s Ing. arch. Evou Dvořákovou z GnŘ NPÚ připraven další z metodických dnů určených k setkávání specialistů pro průmyslové dědictví, tentokrát se zaměřením na drážní stavby. Po úvodní přednášce věnované typologii drážních staveb (Alena Borovcová) byly představeny a prodiskutovány aktuální kauzy ochrany a obnovy – hlavní nádraží v Brně (Karel Sklenář), Negrelliho viadukt v Praze (Eva Dvořáková, Andrea Zouharová) a železniční most pod Vyšehradem v Praze (Jiří Chmelenský). Součástí metodického dne byly také prohlídky železničních stanic Ostrava-střed (včetně Železničního muzea), Opava-východ (konverze drážní vodárny) a Ostrava-Vítkovice.

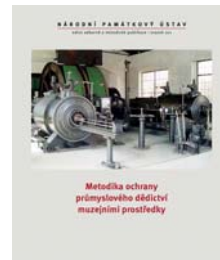

Putovní výstavy Z Vídně na sever a Brnem textilním

V dalších muzeích a kulturních institucích byly představeny putovní výstavy Z Vídně na sever a Brnem textilním, připravené v letech 2017 a 2018.

Publikační činnost

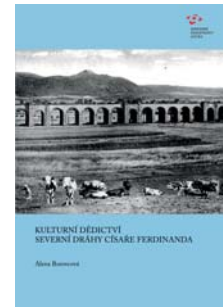
Metodiky hodnocení a ochrany průmyslového dědictví

Jeden ze stěžejních výstupů projektu NAKI Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče představují metodiky hodnocení a ochrany průmyslového

dědictví z pohledu památkové a muzejní péče. Ve spolupráci s Technickým muzeem v Brně byla připravena dvojice na sebe navazujících metodik, které byly v roce 2019 schváleny MK ČR a publikovány v české a anglické jazykové mutaci.

Druhá rozšířená vydání publikací

Byla připravena rozšířená vydání dvou úspěšných knih: **Kulturní dědictví Severní dráhy císaře**

Ferdinanda a Kulturní dědictví Vítkovických železáren. Rozšíření se v případě dráhy týkalo typologie drážních staveb, v případě železáren technologického vývoje. Zařazena byla nově schémata dokreslující stavební a technický vývoj a rekonstrukce archivních materiálů.

Průmyslové dědictví města Ostravy

Miloš Matěj

Mimo dílčí cíle definované v koncepci výzkumné organizace na léta 2019–2023 byly oborové průzkumy rozšířeny o syntézu dlouholetých výzkumů kame-nouhelného hornictví a hutnictví Ostravy a jejich doplnění o nová témata tak, aby byla vystižena provázanost a systémové vazby mezi těžbou, výrobou a dopravou vedoucí k formování průmyslové aglomerace.

Územní památková správa v Praze

Hodnocení návštěvnické sezony

Praha a Středočeský kraj

Středočeské památky spravované Národním památkovým ústavem přivítaly do konce roku 2019 přes 761 tisíc návštěvníků. V meziročním srovnání zaznamenal kraj 7% pokles.

Hrad Karlštejn potvrdil pozici nejvyhledávanější památky Středočeského kraje. Správa hradu zavedla začátkem sezony 2019 zkušební prohlídky prvního okruhu bez průvodce, které se setkaly s velkým zájmem zejména ze strany rodin s dětmi.

V roce 2019 otevřela správa zámku Konopiště novou večerní trasu s názvem **Moc a sláva. Rudolf první, melancholický a poslední** věnovanou třem slavným Rudolfům z rodu Habsburků. Mimořádný cyklus večerních prohlídek po místnostech, které dosud nebyly přístupné, doplněný doprovodnou expozicí předmětů z depozitářů přilákal od dubna do listopadu více než tisícovku návštěvníků.

Jeden z nejstarších hradů českých knížat a králů, jehož počátky sahají až do 12. století – hrad Křivoklát –, připravil na červenec až srpen scénické noční prohlídky vyprávějící historii Křivoklátu a českého království. V srpnu připomněla správa hradu 600. výročí úmrtí krále Václava IV. komponovaným programem.

Do roku 2019 vstoupil klášter Sázava se sedmi restaurovanými klenebními malbami v křížové chodbě. Cyklus zachycující dějiny kláštera v konkrétních událostech vznikl jako součást přestavby v letech 1746 až 1750. Po zrušení kláštera v roce 1785 byl zabiteln a v současné době jsou malby znovu restaurovány. Z důvodu velmi špatného podkladu a až 11 vrstev přemalby se jedná o složitou a časově náročnou práci. Na každém poli tráví restaurátor skoro dva roky. Zatím posledním restaurovaným polem klenby je výjev, na kterém sv. Prokop křísí utopeného z řeky Sázavy znamením kříže.

Kulturní program zámku Březnice se v roce 2019 nesl v duchu vážné hudby a poezie.

Vysokou návštěvnost zaznamenal o letních prázdninách zámek Hořovice. Rozšířený prohlídkový okruh představuje v apartmánech knížete

a kněžny osobní předměty reprezentativní povahy, dobové vybavení, portréty majitelů nebo rozsáhlý soubor portrétních fotografií knížecí rodiny pánů z Hanau.

Zámek Mníšek pod Brdy se dlouhodobě zaměřuje na programy pro děti od tří do devíti let. Při pohádkových prohlídkách se děti stanou na chvíli detektivy, potkají královnu Elsu z Ledového království nebo s pohádkovou průvodkyní sestoupí do sklepení. Velcí i malí návštěvníci mohou vybírat z několika prohlídek připomínajících dobu první republiky.

Bývalé letní sídlo Chotků – zámek Veltrusy – se rozkládá na rozloze téměř 300 hektarů. Stávající návštěvnický okruh zahrnuje prohlídky komnat původních majitelů. Romantická zákoutí areálu mohou návštěvníci objevovat při komentované cykloprohlídce.

Na zámku Žleby byly ve vybraných dnech prohlídky obohaceny o návštěvu zámecké kuchyně, kde se kuchtíci a kuchtíčky v historických kostýmech postarali o zajímavý exkurz do života v dobách minulých.

V polovině návštěvnické sezony zpřístupnil hrad Točnick prostor pod krovem Královského paláce ve 4. a 5. podlaží. Po generální rekonstrukci krovu a střechy a revitalizaci prostor se otevřel unikátní prostor pro veřejnost, který poskytuje zázemí pro kulturní aktivity nebo instalace výstav.

Ústecký kraj

V Ústeckém kraji památky ve správě NPÚ přivítaly do konce roku 2019 celkem 216 tisíc návštěvníků. V meziročním srovnání zaznamenal kraj 2% pokles návštěvnosti památek.

Návštěvnost hradu Házmburk vzrostla oproti roku 2018 o 5 %. Na rozdíl od ostatních památkových objektů otevřel i v listopadu o víkendech, kdy bylo příznivé počasí.

Skokanem mezi památkami Ústeckého kraje byl zámek Stekník s meziročním nárůstem návštěvnosti o 31 %. Rostoucí zájem

o památku souvisel s otevřením nového prohlídkového okruhu. Ten je rekonstruován aparmá posledního majitele zámku, švýcarského generálního konzula Gerolda Déteindre a jeho manželky Hanny Déteindre, z 20.–30. let 20. století.

Na zámku Krásný Dvůr bylo v sobotu 18. května odhaleno umělecké dílo Setkání od současných autorů Davida Böhma a Jiřího Franty. Objekt byl vystaven na zámeckém nádvoří do 30. září.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě je unikátem gotické architektury severních Čech. Památka se i díky populárnímu seriálu MOST! stala vyhledávaným cílem návštěv.

Na zámku ve Velkém Březně mohli návštěvníci začátkem listopadu v rámci programu věnovaného fotografování vidět nejstarší skupinovou daguerrotypii z roku 1839 označovanou jako „zrcátko s pamětí“. Tento mimořádný exemplář předchůdce fotografie vystavuje správa zámku jen výjimečně.

V rozmezí června až září připravila správa zámku Ploskovice ve vybraných dnech sérii prohlídek zámeckého parku s odborným výkladem botanika.

Na zámku Duchcov se uskutečnily začátkem června Casanovské slavnosti připomínající zdejší pobyt Giacoma Casanovy.

Zámek Benešov nad Ploučnicí svým programem dlouhodobě cílí na rodiny s dětmi a žáky mateřských a základních škol.

Na víkend otevřených zahrad připravil zámek Jezeří komentovanou prohlídku dochované části zámecké zahrady a Dny

evropského dědictví oslavil prohlídkami nepřístupných částí zámku pod vedením kastelánky.

Karlovarský kraj

Památky Karlovarského kraje spravované NPÚ přivítaly do konce roku 2019 bezmála 127 tisíc návštěvníků. V meziročním srovnání zaznamenal Karlovarský kraj 4% nárůst návštěvnosti.

Na hradě a zámku Bečov nad Teplou byla na jaře 2019 zahájena rekonstrukce Pluhovských domů, kde bude do konce roku 2020 vytvořena nová interaktivní expozice reliquiáře svatého Maura, multifunkční sál, edukační učebny, prostory pro workshopy nebo návštěvnické centrum. Byla zpřístupněna nová okružní stezka kolem hradu.

Na zámku Kynžvart se v roce 2019 podařilo významně obohatit návštěvnický okruh o expozici paleontologické a mineralogické sbírky. Trvalou součástí trasy se staly plně instalované zlacené stolní soupravy, které jsou v evropském měřítku unikátem.

Na zámek Valeč se v roce 2019 navrátilo 28 soch Matyáše Bernarda Brauna. Díla deponovaná po více než čtyři desetiletí v klášteře Kladruby u Stříbra byla závěrem roku přesunuta do lapidária v bývalé zámecké kovárně.

Mimořádné události

Mental Power Prague Film Festival

V roce 2019 se Národní památkový ústav stal partnerem mezinárodního filmového festivalu herců s mentálním a kombinovaným postižením Mental Power Prague Film Festival. Autoři tří filmů, které byly oceněny odbornou nebo diváckou porotou, získali možnost natočit film pro příští 14. ročník na vybrané státní památce ve Středočeském, Ústeckém nebo Karlovarském kraji. Na jeden den tak Národní památkový ústav bezplatně autorům vítězných snímků pronajme vybrané prostory státních památek.

trojici nejnavštěvovanějších objektů uzavírá zámek Červená Lhota se 74 096 turisty. Výjimečnou sezonu zaznamenali na zámku Třeboň, který spolu se Schwarzenberskou hrobkou v Domaníně navštívilo o 11 687 osob více než v předešlém roce (celkem 90 670). Pomyslným skokanem roku se stal hrad Švihov, který si oproti roku 2018 připsal o 16 162 návštěvníků více (celkem 50 961). Za enormní zájem vděčil nové výstavě Za tajemstvím Popelčina střežičku, určené zejména rodinám s dětmi.

STĚŽEJNÍ AKTIVITY PRACOVISŤE V ROCE 2019

Územní památková správa v Českých Budějovicích

Hodnocení návštěvnické sezony

Jihočeský a Plzeňský kraj a Kraj Vysočina

Cestu na 28 zpřístupněných památek ve správě ÚPS v Českých Budějovicích si od začátku ledna do konce roku 2019 našlo 1 572 252 návštěvníků. Bylo to téměř o 69 tisíc méně než v roce předchozím. Výrazný pokles byl dán záměrnou regulací turistického ruchu na SHZ Český Krumlov i omezením návštěvnického provozu některých objektů v důsledku jejich stavební obnovy (zámek Telč a Vimperk, kláštery Kladruby a Plasy a selský dvůr U Matoušů v Plzni-Bolevcí). Přesto se zámek v Českém Krumlově s celkovým počtem 386 290 návštěvníků stal nejvyhledávanější památkou. Stříbrnou příčku obsadil zámek Hluboká s 292 945 návštěvníky,

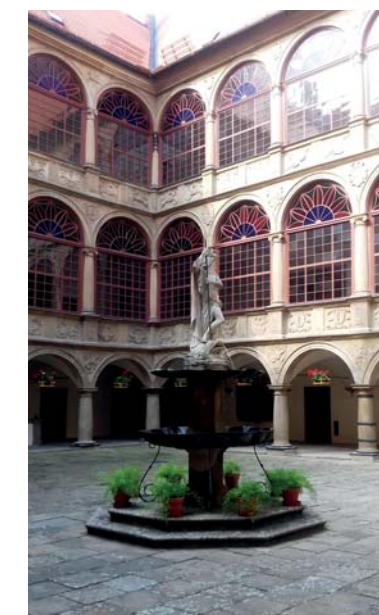
Vybrané obnovy památek

Nový most v zámeckém parku v Jaroměřicích nad Rokytnou

Návštěvníci jaroměřického zámku se do části parku za říčkou Rokytnou dostanou po novém dřevěném mostě. Kromě obnovy jeho konstrukce došlo i k jeho přesunutí o několik desítek metrů po proudu řeky. Po více než 150 letech se vrátil na své původní místo a s budovou zámku opět tvoří kompoziční osu tak, jak tomu bývalo v době baroka. Od srpna vede nová lávka také na Divadelní ostrov, který se již řadu let stává dějištěm Mezinárodního hudebního festivalu Petra Dvorského.

Neptunova kašna na zámku Náměšť nad Oslavou

Zprovoznění Neptunovy fontány na začátku prázdnin symbolicky završilo dvouletou obnovu omítek a restaurování kamenných renesančních arkád vnitřního nádvoří zámku v Náměšti nad Oslavou. Autorství fontány ze 70. let 16. století je připisováno staviteli a kameníkovi italského původu Giorgiu Gialdovi. Je napájena ze zámecké studny, z níž je voda čerpána do fontány, odkud se do studny opět vrací.

Arkády v zahradě zámku Jindřichův Hradec

Technologicky a finančně náročná obnova arkád po dvou letech navrátila jedinečnou renesanční architekturu její původní podobu a barevně ji scelila s fasádou zahradního pavilonu Rondel. Střechy arkád dostaly nové krovy i prejazvou krytinu. Zvláštní pozornost zaslouží rekonstrukce prostoru grotty – umělé jeskyně, kde restaurátor Vladimír Krnínský doplnil umělé krápníky i chybějící části vypichovaných a probarvených omítek. Na arkádách byly restaurovány výmalby imitující mramor a freska s motivy ptáků. Práci se ujal restaurátor Tomáš Švéda. Akce si vyžádala bezmála 8,4 milionu Kč bez DPH.

Další obnovy

V roce 2019 byla dokončena obnova věže Jakóbinka na hradě Rožmberk nad Vltavou, při níž byl využit unikátní otočný jeřáb. Naopak započala rozsáhlá obnova selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevcí, financovaná z programu IROP (více na s. 28–29). Na jaře byly zahájeny také práce na obnově zámeckého areálu ve Vimperku, která probíhá v rámci dlouhodobého projektu Probuzení zimního zámku. Během úprav se v jedné z místností podařilo odhalit malovaný záklopový strop ze 17. století. I přes poškození požárem z roku 1857 je většina motivů dobře rozeznatelná. V říjnu byla dokončena obnova severní fasády jižního křídla, která získala původní barokní barevnost.

Nové expozice a výstavy

Nové expozice na zámku Jindřichův Hradec a Jaroměřice nad Rokytou

Objekty ve správě ÚPS v Českých Budějovicích přichystaly pro návštěvníky v roce 2019 několik nových expozic. Patří k nim stálá expozice na zámku Jindřichův Hradec nazvaná **Černínové. Diplomaty, cestovatelé, sběratelé**, ale také dlouhodobá výstava **Od pole válečného po objetí múz**, která se věnuje nejvýznamnějším majitelům zámku, rodu Questenberků. Podrobněji o expozicích píšeme na s. 21–22.

Mimořádné události

Nový zvon v kostele sv. Víta v Zahrádce

Po čtyřiceti letech se 26. října 2019 do kostela sv. Víta vrátil zvon. Odlil jej zvonář Petr Rudolf Manoušek ve zvonárně Royal Eijsbouts v holandském Astenu. Zvon o váze 205 kg a průměru 70 cm ponese jméno Josef na památku faráře Josefa Toufara, který v městečku působil před svým přeložením do nedaleké Čihoště. Výroba, zavěšení zvonu i související úpravy na věži kostela byly plně financovány z výtěžku veřejné sbírky, kterou dlouhodobě pořádá spolek Přátele Zahrádky na opravy, restaurování a vybavení zahrádeckého kostela. Celkové náklady činily 450 tisíc Kč.

Medvědi v Českém Krumlově

Hradní příkop v Českém Krumlově má od čtvrtka 25. července nové obyvatele. K jednadvacetileté medvědicí Marii Terezii přibyla dvě odrostlejší mláďata. Jména dostala po slavných Rožmbercích: Vilém a Polyxena.

Další události

Památky ve správě ÚPS v Českých Budějovicích se v roce 2019 staly dějištěm mnoha dalších jedinečných a zajímavých akcí. Příkladem lze uvést cvičení složek integrovaného záchranného systému na zámku Hluboká (více na s. 50) nebo stěhování souboru barokních soch z kláštera Kladruby, které se po čtyřech desetiletích navrátilo na zámek Valeč (podrobněji na s. 18). Hrad a zámek Český Krumlov a zámek Kratochvíle se dočkaly zvláštního ocenění Opera historica 2019, které bylo vyhlášeno 3. října na Pražském hradě a blíže o něm píšeme na s. 48.

Vzdělávací a prezentační činnost

Přednáškový cyklus pro veřejnost

Přednáškou renomovaného odborníka Pavla Jerieho s názvem Národní muzeum v obnovené kráse odstartoval 4. března 2019 již 25. veřejný přednáškový cyklus. Následující přednášky se věnovaly jabloněcké bižuterii, rekonstrukci bratislavského hradu, záchrane zámekového areálu v Třebešicích a životním osudům hraběte Erwina Dubského z lysického zámku. Podzimní běh cyklu zahájil 7. října profesor Jaroslav Čechura vyprávěním o Jakubu Krčínovi z Jelčan. Další přednášející se věnovali např. Santiniho umění stavět na vodě, nálezům odhaleným během rekonstrukce zámku Vimperk nebo diplomatické misi moravského šlechtice Kuna Des Fours Walderode v Japonsku a v Číně.

Květinové výstavy

Hojný počet návštěvníků přivábily i v roce 2019 květinové výstavy v interiérech památkových objektů. Třináctý ročník voňavé výstavy na zámku Třeboň spojil květinu amarylis s tvorbou manýristického malíře Giuseppa Arcimbolda. Květinová aranžmá v renesančních interiérech zámku Kratochvíle doplnila poezie opěvující křehký půvab rostlin. Tématem květinových aranžů v klášteře Zlatá Koruna se stal cyklus obrazů, který zachycuje život a zázračné skutky svatého Bernarda z Clairvaux. Interiéry hradu Rožmberk zkrášlila výstava Kouzlo bylin, atmosféru začínajícího podzimu vnesla do zámku Jaroměřice nad Rokytou výstava květinových vazeb nazvaná Podzimní zahrada. Během adventu byly na zámku Hluboká novinkou netradičně vyzdobené prostory kuchyně.

Územní památková správa na Sychrově

Hodnocení návštěvnícké sezony

Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj

Přestože návštěvnost oproti roku 2018 celkově klesla, řada objektů dosáhla rekordního počtu návštěvníků. Šest z osmi objektů v Libereckém kraji zaznamenalo vyšší návštěvnost, hrad Grabštejn – jeden z pilířů roku Gallasů a Clam-Gallasů – dosáhl dokonce své historicky nejvyšší návštěvnosti 22 699 osob (v předchozích letech v průměru 17–19 tisíc), rekordních skoro 117 tisíc návštěvníků přivítal hrad Trosky. Celkově se na památky Libereckého kraje vypravilo 454 785 osob, tedy o 1 200 více než v předchozím roce. Na Královéhradecko zavítalo 272 720 návštěvníků, o 32 tisíc méně

než v roce 2018. I zde ale vybrané objekty dosáhly své zatím nejvyšší návštěvnosti – zámek Hrádek u Nechanic 41 354 osob, zámek Náchod 43 226. Na památky v Pardubickém kraji zavítalo 109 949 návštěvníků.

Vybrané obnovy památek

Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva

V roce 2019 se naplno rozběhly stavební práce související s projektem IROP ITI Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva. Projekt, financovaný z větší části z prostředků Evropské unie, se zaměřuje na obnovu dlouho nepřístupného západního křídla areálu, jehož

podobu určil ve 20. letech 20. století architekt Dušan Jurkovič.

Faksimilie ctností a neřestí v hospitalu Kuks

V roce 2019 byl zadán restaurátorský záměr a průzkum pro inventarizaci všech faksimilií kamenných soch v okolí hospitalu. Průzkum má za úkol vyhodnotit stav všech kamenných kopií Ctností a Neřestí, zpracovat restaurátorský záměr a navrhnout opatření pro konverzaci, doplnění jednotlivých kamenných prvků, obnovu a údržbu.

Hipologická expozice ve Slatiňanech

V přízemí severního křídla slatiňanského zámku započala obnova interiérů, které by v roce 2020 měly být zpřístupněny jako první část obnoveného hipologického muzea, jehož tradice sahá až do roku 1950. Pokračovala také obnova v rámci programu IROP, o níž píšeme podrobněji na s. 32.

Další obnovy památek

Na zámku Sychrov pokračovala rehabilitace interiérů 3. nadzemního podlaží východního křídla na prohlídkovou trasu, která bude představena v roce 2020 a bude zaměřena na hosty rodiny Rohanů. Na Frýdlantu proběhlo zajištění konstrukce horní severovýchodní terasy, během něž byla opravena terasa mezi renesančním zámekem a kastelánským křídlem. Na Zákupích byly zahájeny stavební práce na komplexní rekonstrukci střešního pláště, krovů a stropů, financované z prostředků MK ČR.

Po stopách šlechtických rodů

Gallasové a Clam-Gallasové: Noblesa severních Čech

V roce 2019 se dlouhodobý projekt NPÚ zaměřil na rod Gallasů a Clam-Gallasů. Nositelem projektu se stala ÚPS na Sychrově a stěžejními objekty pak hrad a zámek Frýdlant, hrad Grabštejn a zámek Lemberk.

Frýdlantská expozice byla během sezony doplňována exponáty vztahujícími se k těmto rodům, byly realizovány přednášky zaměřené na zdejší raritu – první hradní muzeum v Čechách – či na stavební vývoj objektu. Konaly se speciální prohlídky zámekové knihovny, večerní a noční prohlídky, v zámekové kuchyni se vařilo

a peklo podle receptů z doby Clam-Gallasů, úspěšně zde proběhl Hradozámecký den zaměřený na rodiny s dětmi.

Na Grabštejně se maskotem roku stal clam-gallasovský papoušek, jehož hrob v podhradí mohli návštěvníci vidět během speciálních prohlídek. Byla také připravena celoroční výstava, letní zahradní slavnosti a řada dalších akcí.

Na Lemberku se konaly stavebně-historické prohlídky mapující stavební úpravy za Clam-Gallasů a ve spolupráci s ÚOP v Liberci pravidelné prohlídky běžně nepřístupné Bredovské zahrady. Na Gallasy a Clam-Galasy odkazovaly také dvě výstavy.

ÚPS na Sychrově také zrealizovala tři cykloprohlídky po bývalých clam-galassovských panstvích, v Krajské vědecké knihovně v Liberci proběhl roční cyklus přednášek.

Nové interiérové instalace

Nová prohlídková trasa na Hrádku u Nechanic

Na Hrádku u Nechanic byl zpřístupněn prohlídkový okruh **Hostinské pokoje**, který představuje život významných hostů na zámku a věnuje se také osudu hraběte Karla Harracha.

Provozní zázemí na Zákupech

Návštěvníci Zákup v roce 2019 mohli poprvé nahlédnout do historického provozního zázemí zámku. Více o nově zpřístupněných prostorách na s. 22.

Archeologické nálezy na Liticích

V roce 2019 byla realizována nová expozice archeologických nálezů z areálu hradu – kachle z gotických kamen, užitková keramika a militárie byly umístěny do vitrín s původní expozicí. Zároveň pokračovalo statické zajištění východního křídla hradu.

Výjimečné dny a události sezony

Výročí otevření Velké věže na Bezdězu

Hrad slavil výročí 20 let od rekonstrukce a otevření Velké věže. Při této příležitosti byla připravena fotografic-

ká výstava zachycující proměnu, respektive citlivou rekonstrukci zchátralých vnitřních prostor. V Templářském paláci byla expozice doplněna o archeologické nálezy z kleneb paláce a také zde byl umístěn model zachycující podobu Bezdězu z konce 13. století. Byla instalována nová skla do vitráží na jižní straně kaple, opraven venkovní plášť i s opěráky a v létě tak byla zpřístupněna vyhlídka pod kapli.

Křížem krázem Hrádkem u Nechanic

Velmi kladné ohlasy si vysloužily speciální prohlídky na zámku Hrádek u Nechanic, které během 150 minut zavedly návštěvníky v ochranných vestách a přilbách do běžně nepřístupných prostor zámku a také do hospodářského dvora.

Opočno pod novým vedením

Na opočenský zámek nastoupil od ledna 2019 nový kastelán Mgr. Tomáš Kořínek, který oslovil veřejnost nabídkou prohlídek dosud nepřístupných zámeckých prostor. Premiérově se na Opočně také konaly noční prohlídky bez průvodce a pravidelně rozšířené prohlídky zbrojnic.

Dětské prohlídky na Ratibořicích

Novinkou uplynulého roku byly červenecové prohlídky pro rodiny s dětmi na Ratibořicích – doprovázela je půvabná schovanka paní kněžny, komtesa Hortensie, která dětské návštěvníky zasvětila do etikety, módy, ale i povinností mladých aristokratů a aristokratických.

Hravý Náchod

Přiblížit život šlechtických majitelů se na zámku v Náchodě rozhodli formou hraných večerních prohlídek. Ty si vyžádaly mnoho repríz a stále se těšily velkému zájmu

veřejnosti, stejně jako prohlídka změřená na rodiny s dětmi. Zájem stoupl i o individuální prohlídku zámecké terasy, vyhlídkové věže a gotického sklepení.

Restituční spor o Hrubý Rohozec

V roce 2019 pokračoval restituční spor o zámek. Po pravomocném rozhodnutí odvolacího Krajského soudu v Hradci Králové se kauza vrátila k okresnímu soudu v Semilech, který bude u jednotlivých věcí (včetně pozemků a zámku) zkoumat, jaký je jejich současný stav a zda jsou splněny předpoklady pro jejich vydání. NPÚ i další subjekty podaly dovolání k Nejvyššímu soudu.

Další události

Zámek Litomyšl oslavil výročí 20 let od zapsání na Seznam světového dědictví UNESCO a při té příležitosti připravil řadu akcí. Hospitálu Kuks a hradu Grabštejn se dostalo zvláštního ocenění Opera historica (více na s. 18 a 48).

Publikační činnost

ÚPS na Sychrově vydala v souvislosti s projektem Po stopách šlechtických rodů dvě publikace. Kniha **Gallasové / Clam-Gallasové**.

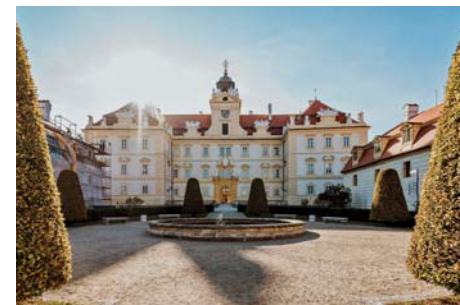
Noblesna severních Čech představuje osm generací těchto rodů nejen jako válečníky, diplomaty a hospodáře, ale umožňuje nahlédnout i do jejich soukromého života. Publikace **Parádní kočáry hraběte Gallase** představuje nově identifikovaný konvolut 37 návrhových kreseb Gallasových kočárů.

Územní památková správa v Kroměříži

Hodnocení návštěvnické sezony

Jihomoravský, Zlínský, Olomoucký a Moravskoslezský kraj

V roce 2019 se památky ve správě ÚPS v Kroměříži těšily velké oblibě. K tradičně vyhledávaným objektům patří zámek Lednice, který se s 389 381 návštěvníky stal nejnavštěvovanější památkou ve správě NPÚ. Další objekty přilákaly více než 100 tisíc návštěvníků – zámek Valtice, Kroměříž, hrad Bouzov či zámek Buchlovice. Významnou událostí bylo převzetí zámku Janovice u Rýmařova, který přešel pod správu NPÚ počátkem června.

Vybrané obnovy památek

Zámek Uherčice

V pátek 4. října byla slavnostně zahájena dlouhodobě plánovaná obnova v rámci projektu IROP Státní zámek Uherčice – šlechtické sídlo jako divadelní scéna. Realizací projektu se zvýší atraktivita zámku pro návštěvníky, zlepší se standard poskytovaných služeb a rozšíří se nabídka návštěvníkům. Část památky bude zpřístupněna pro osoby s omezenou mobilitou.

Zámecké zahradnictví v Miloticích

1. ledna začala probíhat největší rekonstrukční akce v novodobých dějinách milotickeho zámku – generální revitalizace zámeckého zahradnictví. Akce za celkem 30 milionů Kč je rozdělena do dvou etap. Do konce roku 2019 došlo na výstavbu nových skleníků a rekonstrukci historického zahradního domku po-

znamenáno necitlivými stavebními úpravami z 20. století. Datum realizace druhé etapy nebylo ještě určeno. V této fázi dojde k výstavbě dílen a prostor pro uskladnění techniky. V sezoně 2019 také obohatilo prohlídkové trasy milotickeho zámku několik nově restaurovaných památek.

Obnova na zámku Valtice

Zámek Valtice zaznamenal v létě 2019 výraznou změnu, když po 14měsíční rekonstrukci zmizelo lešení z jeho čelní fasády. V nákladu 46,8 milionu Kč byla opravena část pláště zámeckého paláce včetně střechy, komínů a všech zdobných prvků. Proběhlo zde také restaurování obrazu, který znázorňuje sv. Filipa křtícího etiopského komorníka. Technologicky naprosto unikátní dílo představuje podmalbu na skle podle grafického listu, jejíž pozadí je tvořeno podloženým plátkovým zlatem. Autorem obrazu datovaného rokem 1677 je malíř Gerhard Janssen.

Hradební zeď na zámku Raduň

Památková obnova dvouetážové novogotické hradební zdi včetně rekonstrukce spojovacího schodiště a tří podzemních prostor v areálu zámku byla zahájena v roce 2018. Finalizace v roce 2019 zahrnovala dozrání sloupků na spodní terase, instalaci litinového zábradlí, založení a realizaci pískovcového schodiště propojujícího obě terasy a zhotovení vstupních dveří do podzemních prostor. Závěrem byly provedeny sadbové úpravy. Od sezony 2020 bude hlavně horní terasa, do níž ústí vstup z nádvoří, využívána pro pořádání kulturních akcí a programů.

Zámek Kunštát

V roce 2019 probíhalo odstranění havarijního stavu a obnova páteřní schodištní sítě propojující jednotlivé terasy podzámeckého parku s navazujícími parkovými úpravami jednotlivých teras. Příkladná památková obnova vycházející z historické ikonografie vedla k celkové rehabilitaci této části zámeckého areálu.

Další obnovy památek

Ve Vizovicích byla po dvou letech dokončena výměna střešní krytiny

na budově zámku, oprava a částečná dostavba zámeckých komínů a celková oprava konstrukcí krovů. Na lednickém zámku byla zahájena poslední etapa památkové obnovy minaretu, která se týkala fasád přízemí, vnitřního schodiště a kamenné podesty. Akce je financována ze SVMS a bude probíhat do konce roku 2020. Obnova probíhala také na hradě Šternberk – započalo zde restaurování souboru kachlových kamen z 16.–20. století a rozsáhlý projekt obnovy hradu (více na s. 34). Na hrad Buchlov se po dvouletém pobytu v restaurátorském ateliéru vrátil barokní obraz Otislava z Kopenic v nadživotní velikosti, který bude po zhotovení nového rámu umístěn v prohlídkové trase.

Výjimečné dny a události návštěvnické sezony

Kulinářské zážitky na zámku Raduň

Na zámku Raduň proběhla 28. září ochutnávka historických jídel. Ve spolupráci se Slezskou univerzitou v Opavě

byl připraven program zahrnující nejen povídání o posvícenských tradicích od středověku do 19. století (přednášející doc. Petr Kozák, Ph.D.), ale také ochutnávku posvícenských pokrmů z kuchařky Eleonory Lichnovské z první poloviny 19. století. Kulinářsky laděné zážitky nabídla také Hradozámecká noc, věnovaná rituálu pití čaje o páté.

Sbírka grafík Francisca Goyi na zámku Hradec nad Moravicí

V Hradci nad Moravicí byl vystaven unikátní cyklus grafík Francisca Goyi. Sbírku 80 grafických listů si návštěvníci

mohli prohlednout od 26. dubna ve Velké galerii Bílého zámku. Více na s. 19.

Soutěž Brněnská růže ve vile Stiassni

Prestížní floristická soutěž, která se během uplynulých 23 let stala z hlediska soutěžících nejnavštěvovanější floristickou soutěží v České republice, doputovala po nádherných a historicky zajímavých objektech města Brna do dalšího cíle. Po několika posledních ročnících uskutečněných v konventu Milosrdných bratří našla v roce 2019 zázemí poprvé ve vile Stiassni. Pro její noblesní a zachovaný interiér přizpůsobili pořadatelé rovněž soutěžní témata.

Nové interiérové instalace

Nová prohlídková trasa na zámku Raduň

Pro návštěvníky zámku Raduň byla v roce 2019 připravena nová prohlídková trasa, která se zaměřuje na modernizaci zámku a vedle obytných prostor představí také technické zázemí objektu. Více na s. 23.

Mezinárodní spolupráce

Visit world heritage

Zámek Valtice je jako součást Lednicko-valtického areálu zapojen do mezinárodního projektu Visit world heritage, který v roce 2019 zaznamenal zvýšení zájmu veřejnosti, zejména v Číně a Severní Americe. V dalších letech lze díky tomuto projektu očekávat postupné zvyšování podílu zahraničních návštěvníků zámku, i celého areálu.

Vzdělávací aktivity

Kostýmované prohlídky na zámku Milotice

V květnu a červnu probíhaly již tradiční speciální kostýmové prohlídky pro děti ze školek a prvního stupně základních škol. Děti oblečené do dobových kostýmů se spolu se svými kantory stávají hosty milotické paní

hraběnky. V roce 2019 prohlídky navštívily bezmála 4 000 dětí, což je oproti minulému roku nárůst asi o tisíc žáků.

Další události a aktivity

Filmová natáčení na památkách

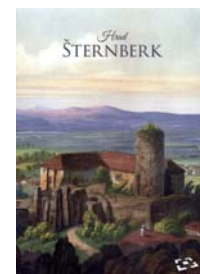
Každoročně se na památkách natácejí pohádky, filmy či dokumenty. Rok 2019 nebyl výjimkou. Na zámku

Kunštát natáčel štáb České televize seriál Hlava medúzy, na Bouzově se natáčely dvě celovečerní pohádky – Princezna a půl království a Princezna zakletá v čase –, ale také komerční spot pro Amazon, který byl vysílán při finále Super Bowlu v Americe a zhlédlo jej 61,5 milionu diváků. Na zámcích Milotice, Buchlovice a Rájec nad Svitavou proběhlo natáčení filmu Poslední aristokratka režiséra Jiřího Vejdělka. Film vznikl na motivy stejnojmenné knihy kastelána milotického zámku Evžena Bočka. Na Valticích pak filmaři připravovali další pokračování série o Marii Terezií.

Publikační činnost

Hrad Šternberk

Průvodce hradem Šternberk byl vydán v roce významného výročí – 750 let od první písemné zmínky o hradu. Publikace vychází v rámci

populární řady věnované nemovitým památkám spravovaným Národním památkovým ústavem.

O NÁRODNÍM PAMÁTKOVÉM ÚSTAVU

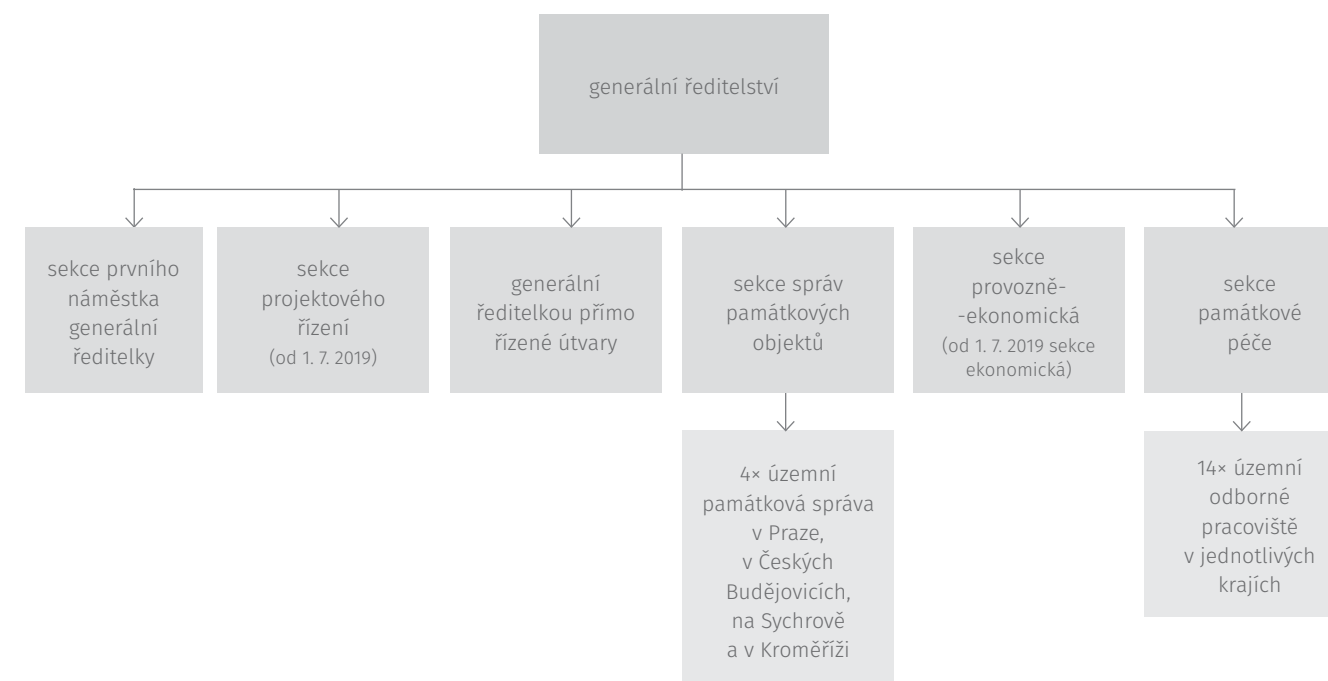
Národní památkový ústav je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších změn) řízenou Ministerstvem kultury („MK“).

NPÚ se po transformaci proběhlé k 1. lednu 2013 člení na následující organizační celky. Generální ředitelství v Praze („GnŘ“) řídí a metodicky vede

celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném zákonem, statutem a vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. Územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a dále poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Územní památkové správy („ÚPS“) v Praze, v Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži zajišťují správu památek ve správě NPÚ.

Národní památkový ústav
Valdštejnské náměstí 162/3
118 01 Praha 1
zřízen Ministerstvem kultury
k 1. 1. 2003
IČO: 75032333, DIČ: CZ75032333

Kontakt
ústředna: 257 010 111
e-mail: epodatelna@npu.cz
www.npu.cz

Činnost NPÚ

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek („KP“), zejména státních hradů („SH“) a zámků („SZ“), které jsou v přímé správě NPÚ.

Poradní orgány ředitelů pracovišť NPÚ

Poradní orgány, jejichž členem je (nebo může být) i jiná osoba než zaměstnanec NPÚ:

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

Ediční rada NPÚ
Etická komise
Kolegium generální ředitelky
Komise kastelánů
Komise pro archeologii
Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy
Komise pro ochranu památkového fondu vzniklého ve 2. polovině 20. století
Komise pro plnění úkolů vědy a výzkumu
Pedagogická rada
Redakční rada časopisu Zprávy památkové péče
Vědecká rada generální ředitelky

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PRAZE

Ediční rada
Interní komise
Památková rada
Pražská archeologická komise
Redakční rada Staleté Prahy
Regionální komise

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Hodnotitelská komise NPÚ, ÚOP SČ pro projednávání návrhů na prohlášení věcí za kulturní památky
Redakční rada časopisu Památky středních Čech
Redakční rada časopisu Průzkumy památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Komise pro posuzování žádostí o finanční podporu péče o kulturní památky v územní působnosti ÚOP
Krajská archeologická komise
Památková rada ÚOP

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PLZNI

Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Redakční rada
Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek
Regionální komise pro Program restaurování movitých kulturních památek
Regionální komise pro programy stavební památkové obnovy

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LOKTI

Komise pro návrhy na prohlášení věcí za kulturní památku
Památková rada
Regionální archeologická komise

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V ÚSTÍ NAD LABEM

Krajská archeologická komise
Interní (odborná) komise
Památková rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení movitých a nemovitých věcí za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LIBERCÍ

Archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V JOSEFOVĚ

Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věcí za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PARDUBICÍCH

Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální hodnotící komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení movité a nemovité věci za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V TELČI

Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věcí za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V BRNĚ

Ediční rada
Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V OLOMOUCI

Krajská archeologická komise
Památková rada ředitele NPÚ, ÚOP v Olomouci
Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V KROMĚŘÍŽI

Interní odborná komise
Komise pro Havarijný program a Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny
Krajská archeologická komise
Odborná rada Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži
Památková rada
Redakční rada
Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V OSTRAVĚ

Expertní komise NPÚ, ÚOP v Ostravě pro obnovu shořelého kostela Božího těla v Gutech
Krajská archeologická komise
Památková rada
Redakční rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení za kulturní památku

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V PRAZE

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Praze
Odborná rada projektu SMVS příkladná obnova Bečov

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, k otázkám obnovy památek ve správě NPÚ

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA NA SYCHROVĚ

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS na Sychrově
Komise pro výkup movitých památek a předmětů kulturní povahy
Pracovní komise pro tvorbu interiérových instalací ÚPS na Sychrově

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V KROMĚŘÍŽI

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Kroměříži, k otázkám obnovy památek ve správě NPÚ

Národní památkový ústav na základě svého zákonného pověření

- plní úkoly stanovené zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči;
- koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje základní a aplikovaný vědecký výzkum pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče;
- vydává v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídátnosti svých odborných vyjádření na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovité a movité kulturní památky, jejich soubory, památkové rezervace, památkové zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- shromažďuje a odborně zpracovává vědecké poznatky související s kulturními památkami, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, a napomáhá jejich praktickému uplatnění;
- pro vykonávání odborných činností systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkůům kulturních památek odborným poradenstvím při vyhledávání archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačních bází odborné literatury;
- vede Ústřední seznam kulturních památek České republiky a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o kulturních památkách, památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;
- vyjadřuje se k návrhům na prohlášení nemovitých a movitých věcí za kulturní památky nebo zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení věci za kulturní památku;
- připravuje podklady pro územní památkovou ochranu, zejména pro prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a památkových zón a pro územní rozhodnutí o ochranném pásmu nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci do Seznamu světového dědictví;
- zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky, památkové rezervace, památkové zóny a ochranná pásma; dává návrhy na odstranění zjištěných závad orgánům státní památkové péče;
- sleduje technologické způsoby obnovy kulturních památek, shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech;
- sleduje technické metody ochrany kulturních památek, včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro Seznam ohrožených nemovitých kulturních památek;
- provádí operativní i standardní stavebněhistorické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na kulturní památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru na kulturních památkách, kterým hrozí buď zánik nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
- sleduje dodržování ochranného režimu památkových rezervací, památkových zón a ochranných pásem nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- sleduje kulturní dědictví našeho státu zahrnuté do Seznamu světového dědictví pro účely povinných zpráv, tzv. monitoringu;
- poskytuje bezplatnou odbornou pomoc vlastníkůům kulturních památek a dotčeným obcím při zajišťování péče o kulturní památky;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech, poskytuje pomoc obecním úřadům obcí s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchování hmotného kulturního dědictví;
- poskytuje konzultace vlastníkůům kulturních památek a projektantům v průběhu zpracování přípravě

- a projektové dokumentace obnovy nemovitých kulturních památek nebo staveb, stavebních změn, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo udržovacích prací na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům dokumentace;
- podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
- poskytuje potřebné odborné podklady orgánům státní památkové péče;
- zpracovává písemná vyjádření jako obligatorní podklad závazných stanovisek orgánů státní památkové péče k zamýšlené údržbě, opravě, rekonstrukci, restaurování a jiné úpravě kulturních památek nebo jejich prostředí a ke stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na nemovitostech

- tech v památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;
- zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace; prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu;
- organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference, semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
- prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav týkajících se státní památkové péče oslovuje širokou veřejnost;
- podílí se na odborné edukaci, výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám;

- vydává osvědčení podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty;
- realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce; provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
- zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliáře na těchto objektech;
- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a při tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním subjektům.

Poskytování informací za rok 2019

Na základě ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále také InfZ), předkládáme následující počty věcí vyřizovaných v intencích tohoto zákona v uplynulém roce 2019:

- územní pracoviště (odborná pracoviště a památkové správy) celkem počet žádostí: 49
- generální ředitelství celkem počet žádostí: 31
- celkem počet za NPÚ: 80
- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 1
- počet odvolání proti rozhodnutí, předaných MK: 0
- počet stížností podle § 16a InfZ, předaných MK: 0
- počet stížností podle § 16a InfZ, vyřízených formou autoremedury: 0

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) InfZ, tj. ve věci přezkoumání zákonnosti povinného subjektu, nebyl vydán, jelikož zákonnost může být přezkoumána toliko u rozhodnutí nadřízeného orgánu, tj. MK.

Výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písm. d) InfZ nebyla vydána žádná.

Personální údaje o zaměstnancích NPÚ k 31. prosinci 2019

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
Do 20	1	2	3	0,14
21–30	74	156	230	10,40
31–40	203	239	442	19,98
41–50	284	392	676	30,56
51–60	202	321	523	23,64
Nad 60	189	149	338	15,28
Celkem	953	1259	2212	100,00

Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví

Dosažené vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	%
Základní	20	31	51	2,31
Vyučen	250	186	436	19,71
Střední odborné	7	8	15	0,68
Úplně střední	22	53	75	3,39
Úplně střední odborné	188	345	533	24,10
Vyšší odborné	7	31	38	1,72
Vysokoškolské	458	606	1064	48,10
Celkem	952	1260	2212	100,00

Doba trvání pracovního poměru

Doba trvání	Počet	%
Do 5 let	991	44,80
Do 10 let	329	14,87
Do 15 let	329	14,87
Do 20 let	222	10,04
Nad 20 let	341	15,42
Celkem	2212	100,00

Vzniklé a skončené pracovní poměry

Vzniklé	447
Skončené	487

Průměrný hrubý měsíční plat: 29 641 Kč

HOSPODAŘENÍ

Hospodářský výsledek roku k 31. 12. 2019 byl 4 603 207,54 Kč. V hlavní činnosti bylo dosaženo 2 456 858,54 Kč hospodářského výsledku a v jiné (hospodářské) činnosti 2 146 349,00 Kč.

Výsledek hospodaření v porovnání s předchozími lety v Kč:

Rok	Výsledek hospodaření	Hlavní činnost	Jiná (hospodářská) činnost
2014	591 413,84	167 609,22	423 804,62
2015	225 606,18	0,00	225 606,18
2016	727 293,96	0,00	727 293,96
2017	10 780 648,60	10 001 754,16	778 894,44
2018	2 763 189,12	0,00	2 763 189,12
2019	4 603 207,54	2 456 858,54	2 146 349,00

V roce 2019 byl v porovnání s předchozími lety dosažen v hlavní činnosti kladný hospodářský výsledek v důsledku zvýšených výnosů v posledním čtvrtletí, kdy meziroční nárůst vlastních výnosů byl o 17,5 % vyšší než ve čtvrtém kvartálu roku 2018. Významným faktorem dosažení zvýšených vlastních výnosů, i při pokračujícím trendu poklesu návštěvnosti, byla další etapa úpravy cenové politiky NPÚ pro rok 2019. Z hlediska střednědobého je však zřejmé, že na úrovni vlastních výnosů se NPÚ přiblížil limitnímu bodu, kdy dosažení dalšího zvyšování vlastních výnosů bude v následujících letech výrazně obtížné.

U výsledku jiné (hospodářské) činnosti došlo ke snížení oproti roku 2018 o 22 % z důvodu omezení části činností v návaznosti na opatření zjištění auditního orgánu MFČR. Nicméně i z výše výsledku roku 2019 po zdanění je zřejmé, že NPÚ využívá potenciálu dodatečných příjmů plynoucích z hospodářské činnosti.

Komentář k účetní závěrce NPÚ sestavené k 31. prosinci 2019

Výnosy

Celkový plán vlastních výnosů oproti rozpočtu byl v hlavní činnosti splněn na 118 %, výnosy z transferů jen na 89 %, což ovlivnilo nečerpání dotačních zdrojů (IROP, SMVS).

V hlavní činnosti jsou výnosy kromě výnosů z transferů (68 % výnosů) tvořeny zejména výnosy z vlastních výkonů a zboží, které meziročně vzrostly o 7,8 % na 637 995 tis. Kč. Nejvýznamnější složkou vlastních výkonů jsou pak každoročně výnosy z prodeje služeb, které v roce 2019 dosáhly částky 557 785 tis. Kč, což činí o 7,5 % více než v předchozím roce. U výnosů z pronájmů se podařilo zastavit dlouhodobý pokles a zvýšit výnosy o 7 400 tis. Kč (o 10,85 %) na 75 625 tis. Kč.

U výnosů hospodářské činnosti jsou nejvýznamnější složkou výnosy z prodaného zboží, které v roce 2019 dosáhly částky 35 716 tis. Kč a tvoří 55,65 % celkových výnosů, a výnosy z prodeje služeb (26 818 tis. Kč), které tvoří 41,79 % celkových výnosů hospodářské činnosti.

Náklady

Rozpočet celkových nákladů NPÚ v hlavní činnosti byl k 31. 12. 2019 naplněn na 91 %, důvodem je již zmíněné nedočerpání prostředků programového financování. V celkovém objemu nákladů hlavní činnosti zaznamenal NPÚ v roce 2019 nárůst oproti roku 2018 o 177 269 tis. Kč (o 9,62 %).

Osobní náklady (mzdové náklady, zákonné a jiné sociální pojištění, zákonné sociální náklady) byly naplněny na 100 % upraveného rozpočtu.

Spotřeba materiálových nákladů je naplněna na 110 %, nárůst souvisí s řízeným snižováním bezobrátkových skladových zásob NPÚ.

Spotřeba energií byla čerpána ve výši 101 % oproti plánovanému rozpočtu.

Plán nákladů na opravy a udržování byl plněn na 77 %, a to v souvislosti s nedočerpáním programového financování, kdy oproti plánovanému rozpočtu (415 536 tis. Kč) nebyly realizovány v plné výši veškeré neinvestiční akce. Opravy a udržování v provozním příspěvku byly realizovány oproti původnímu plánu (125 000 tis. Kč) na 125 %, což bylo umožněno zvýšenými vlastními výnosy. Proběhly zejména opravy nutné k odstranění nebo předejití havarijního stavu objektů ve správě NPÚ a zajištění bezpečného návštěvnického provozu na objektech.

Cestovné bylo realizováno dle plánu na 100 %.

Služby byly naplněny na 112 % celkového celoročního rozpočtu. Tento nárůst souvisí s pokračujícím trendem růstu cen, týká se zejména ostrahy a zabezpečení objektů, úklidu a projekce, zaměření a inženýringu.

Náklady z drobného hmotného a nehmotného majetku vykazují 116% plnění, které bylo umožněno zvýšenými výnosy na nezbytnou obnovu výpočetní techniky a vybavení pracovišť.

Náklady hospodářské činnosti tvoří tyto významné složky: prodané zboží ve výši 24 548 tis. Kč (50,4 % celkových nákladů), osobní náklady v částce 12 330 tis. Kč (25,3 % celkových nákladů) a ostatní služby, které činily 1 887 tis. Kč (3,9 % celkových nákladů).

Výdaje na zahraniční pracovní cesty

V roce 2019 byly náklady na zahraniční služební cesty celkem 3 436 246,19 Kč, což je 0,17 % celkových nákladů v hlavní činnosti NPÚ. Výdaje na zahraniční služební cesty tvořily 35,22 % celkových nákladů na cestovné. Celkové cestovné (účet 512) bylo ve výši 9 296 157,33 Kč, což tvoří 0,46 % celkových nákladů NPÚ v hlavní činnosti.

Náklady na zahraniční služební cesty vykazují v průběhu let 2013–2015 rostoucí tendenci. V roce 2016 a 2017 byla tendence oproti roku 2015 klesající. Důvodem nárůstu nákladů na zahraniční služební cesty v roce 2018 byla realizace projektu Po stopách šlechtických rodů – Rok Evropské diplomacie. V roce 2019 došlo z příspěvku na provoz k výraznému snížení zahraničních cest o 38 % na 1,1 mil. Kč a zároveň k navýšení z dotačních zdrojů na 2,3 mil. Kč. Nejvyšší nárůst oproti roku 2018 je v souvislosti se zahájením projektu z dotace Operačního programu zaměstnanosti (541,8 tis. Kč), dále se vzdělávacím programem pro irácké specialisty v oblasti památkové péče (152 tis. Kč) a s navýšením cestovních nákladů v dotaci NAKI (331 tis. Kč).

Mimorozpočtové zdroje financování

V roce 2019 byly čerpány mimorozpočtové zdroje financování ve výši 12 185 452 Kč, což je nejvyšší částka za posledních 5 let. Podíl jejich čerpání je 0,89 % vůči výnosům z ústředních rozpočtů z transferů (účet 671), které v roce 2019 činily 1 370 493 462,95 Kč.

Rozvaha

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období			Minulé úč. období netto
			brutto	korekce	netto	
1		AKTIVA CELKEM	7 220 260 797,68	2 043 455 208,67	5 176 805 589,01	4 607 418 285,39
2	A.	Stálá aktiva	6 237 169 654,53	2 035 827 124,09	4 201 342 530,44	3 941 774 409,75
3	A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	69 341 665,88	65 469 066,40	3 872 599,48	2 785 178,65
4	A.I.1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje (012), (072)	0,00	0,00	0,00	0,00
5	A.I.2.	Software (013), (073)	46 505 090,70	43 932 652,22	2 572 438,48	1 634 449,65
6	A.I.3.	Ocenitelná práva (014), (074)	100 000,00	55 560,00	44 440,00	100 000,00
7	A.I.4.	Povolenky na emise a preferenční limity (015), (075)	0,00	0,00	0,00	0,00
8	A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek (018), (078)	20 280 365,68	20 280 365,68	0,00	0,00
9	A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek (019), (079)	2 356 209,50	1 200 488,50	1 155 721,00	1 050 729,00
10	A.I.7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek (041)	100 000,00	0,00	100 000,00	0,00
12	A.I.8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek (051)	0,00	0,00	0,00	0,00
13	A.I.9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji (035)	0,00	0,00	0,00	0,00
14	A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	6 165 545 234,10	1 969 306 857,89	4 196 238 376,21	3 937 073 691,05
15	A.II.1.	Pozemky (031)	239 004 178,25	0,00	239 004 178,25	227 045 623,29
16	A.II.2.	Kulturní předměty (032)	371 805 756,89	0,00	371 805 756,89	357 976 221,44
17	A.II.3.	Stavby (021), (081)	3 718 573 702,74	826 297 112,27	2 892 276 590,47	2 876 763 981,11
18	A.II.4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí (022), (082)	962 597 535,31	699 289 802,73	263 307 732,58	258 904 531,63
19	A.II.5.	Pěstítkelské celky trvalých porostů (025), (085)	471 258,00	39 300,00	431 958,00	441 390,00
20	A.II.6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek (028), (088)	442 529 926,89	442 529 926,89	0,00	0,00
21	A.II.7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek (029), (089)	1 322 142,00	1 150 716,00	171 426,00	241 014,00
22	A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek (042)	429 240 734,02	0,00	429 240 734,02	215 700 929,58
24	A.II.9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek (052)	0,00	0,00	0,00	0,00
25	A.II.10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji (036)	0,00	0,00	0,00	0,00
26	A.III.	Dlouhodobý finanční majetek	0,00	0,00	0,00	0,00
27	A.III.1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem (061)	0,00	0,00	0,00	0,00
28	A.III.2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem (062)	0,00	0,00	0,00	0,00
29	A.III.3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti (063)	0,00	0,00	0,00	0,00
30	A.III.5.	Termínované vklady dlouhodobé (068)	0,00	0,00	0,00	0,00
31	A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek (069)	0,00	0,00	0,00	0,00
32	A.IV.	Dlouhodobé pohledávky	2 282 754,55	1 051 199,80	1 231 554,75	1 915 540,05
33	A.IV.1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (462)	0,00	0,00	0,00	0,00
34	A.IV.2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů (464)	0,00	0,00	0,00	0,00
35	A.IV.3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy (465)	22 349,00	0,00	22 349,00	22 349,00
36	A.IV.5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky (469), (149)	2 260 405,55	1 051 199,80	1 209 205,75	1 893 191,05

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období			Minulé úč. období
			brutto	korekce	netto	netto
37	A.IV.6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na trasfery (471)	0,00	0,00	0,00	0,00
39	B.	Oběžná aktiva	983 091 143,15	7 628 084,58	975 463 058,57	665 643 875,64
40	B.I.	Zásoby	40 511 831,85	655 007,43	39 856 824,42	44 553 152,87
41	B.I.1.	Pořízení materiálu (111)	0,00	0,00	0,00	0,00
42	B.I.2.	Materiál na skladě (112)	846 695,43	0,00	846 695,43	935 859,80
43	B.I.3.	Materiál na cestě (119)	0,00	0,00	0,00	0,00
44	B.I.4.	Nedokončená výroba (121)	260 084,99	0,00	260 084,99	262 880,00
45	B.I.5.	Polotovary vlastní výroby (122)	0,00	0,00	0,00	0,00
46	B.I.6.	Výrobky (123), (184)	20 192 091,88	655 007,43	19 537 084,45	18 328 785,35
47	B.I.7.	Pořízení zboží (131)	0,00	0,00	0,00	0,00
48	B.I.8.	Zboží na skladě (132)	18 457 577,65	0,00	18 457 577,65	24 305 278,82
49	B.I.9.	Zboží na cestě (138)	0,00	0,00	0,00	454,90
50	B.I.10.	Ostatní zásoby (139)	755 381,90	0,00	755 381,90	719 894,00
51	B.II.	Krátkodobé pohledávky	485 713 746,62	6 973 077,15	478 740 669,47	230 774 055,00
52	B.II.1.	Odběratelé (311), (194)	9 021 196,20	4 351 457,97	4 669 738,23	4 165 564,36
53	B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy (314)	8 097 295,92	0,00	8 097 295,92	12 207 916,43
54	B.II.5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti (315), (192)	30 955 572,35	1 146 479,09	29 809 093,26	21 512 889,02
55	B.II.6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé (316)	0,00	0,00	0,00	0,00
56	B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci (335)	1 645 740,05	0,00	1 645 740,05	1 659 041,35
57	B.II.10.	Sociální zabezpečení (336)	0,00	0,00	0,00	0,00
58	B.II.11.	Zdravotní pojištění (337)	0,00	0,00	0,00	0,00
59	B.II.12.	Důchodové spoření (338)	0,00	0,00	0,00	0,00
60	B.II.13.	Daň z příjmů (341)	0,00	0,00	0,00	0,00
61	B.II.14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžita plnění (342)	0,00	0,00	0,00	0,00
62	B.II.15.	Daň z přidané hodnoty (343)	0,00	0,00	0,00	0,00
63	B.II.16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce (344)	0,00	0,00	0,00	0,00
64	B.II.17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi (346)	0,00	0,00	0,00	0,00
65	B.II.18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi (348)	0,00	0,00	0,00	0,00
66	B.II.28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery (373)	0,00	0,00	0,00	0,00
68	B.II.30.	Náklady příštích období (381)	8 864 381,00	0,00	8 864 381,00	7 743 786,09
69	B.II.31.	Příjmy příštích období (385)	42 154,00	0,00	42 154,00	0,00
70	B.II.32.	Dohadné účty aktivní (388)	408 055 618,94	0,00	408 055 618,94	165 784 960,54
71	B.II.33.	Ostatní krátkodobé pohledávky (377), (199)	19 031 788,16	1 475 140,09	17 556 648,07	17 699 897,21
72	B.III.	Krátkodobý finanční majetek	456 865 564,68	0,00	456 865 564,68	390 316 667,77
73	B.III.1.	Majetkové cenné papíry k obchodování (251)	0,00	0,00	0,00	0,00
74	B.III.2.	Dluhové cenné papíry k obchodování (253)	0,00	0,00	0,00	0,00
75	B.III.3.	Jiné cenné papíry (256)	0,00	0,00	0,00	0,00
76	B.III.4.	Termínované vklady krátkodobé (244)	0,00	0,00	0,00	0,00
77	B.III.5.	Jiné běžné účty (245)	0,00	0,00	0,00	0,00
78	B.III.9.	Běžný účet (241)	436 433 915,41	0,00	436 433 915,41	370 255 648,05
79	B.III.10.	Běžný účet FKSP (243)	8 347 113,82	0,00	8 347 113,82	7 752 538,57
80	B.III.15.	Ceniny (263)	3 437 509,00	0,00	3 437 509,00	3 309 631,00
81	B.III.16.	Peníze na cestě (262)	363 085,00	0,00	363 085,00	648 032,00
82	B.III.17.	Pokladna (261)	8 283 941,45	0,00	8 283 941,45	8 350 818,15

Řádek	Označení	Název	Stav v běžném účet. období	Stav v minulém účet. období
83		PASIVA CELKEM	5 176 805 589,01	4 607 418 285,39
84	C.	Vlastní kapitál	4 480 861 175,75	4 181 656 475,29
85	C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky	4 223 478 818,30	3 962 992 049,82
86	C.I.1.	Jmění účetní jednotky (401)	3 980 476 230,10	3 869 524 915,17
87	C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku (403)	244 499 011,35	95 630 589,80
88	C.I.4.	Kurzové rozdíly (405)	0,00	0,00
89	C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody (406)	-1 874 115,15	-1 874 115,15
90	C.I.6.	Jiné oceňovací rozdíly (407)	0,00	0,00
91	C.I.7.	Opravy předcházejících účetních období (408)	377 692,00	-289 340,00
92	C.II.	Fondy účetní jednotky	252 779 150,20	215 901 236,35
93	C.II.1.	Fond odměn (411)	23 011 333,00	23 026 333,00
94	C.II.2.	Fond kulturních a sociálních potřeb (412)	8 385 173,16	8 071 490,39
95	C.II.3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hosp. (413)	25 894 423,22	23 411 734,60
96	C.II.4.	Rezervní fond z ostatních titulů (414)	47 028 786,80	26 060 378,14
97	C.II.5.	Fond reprodukce majetku, fond investic (416)	148 459 434,02	135 331 300,22

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období	Minulé účetní období
98	C.III.	Výsledek hospodaření	4 603 207,25	2 763 189,12
99	C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	4 603 207,25	2 763 189,12
100	C.III.2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (431)	0,00	0,00
101	C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období (432)	0,00	0,00
102	D.	Cizí zdroje	695 944 413,26	425 761 810,10
103	D.I.	Rezervy	0,00	0,00
104	D.I.1.	Rezervy (441)	0,00	0,00
105	D.II.	Dlouhodobé závazky	378 166 241,66	152 861 569,34
106	D.II.1.	Dlouhodobé úvěry (451)	0,00	0,00
107	D.II.2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (452)	0,00	0,00
108	D.II.4.	Dlouhodobé přijaté zálohy (455)	0,00	0,00
109	D.II.7.	Ostatní dlouhodobé závazky (459)	348 057,71	348 057,71
110	D.II.8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery (472)	377 818 183,95	152 513 511,63
112	D.III.	Krátkodobé závazky	317 778 171,60	272 900 240,76
113	D.III.1.	Krátkodobé úvěry (281)	0,00	0,00
114	D.III.4.	Jiné krátkodobé půjčky (289)	0,00	0,00
115	D.III.5.	Dodavatelé (321)	101 007 799,14	61 434 822,44
116	D.III.7.	Krátkodobé přijaté zálohy (324)	2 713 100,30	2 465 121,83
117	D.III.9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé (326)	0,00	0,00
118	D.III.10.	Zaměstnanci (331)	49 007 892,00	60 129 558,00
119	D.III.11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům (333)	0,00	69 254,00
120	D.III.12.	Sociální zabezpečení (336)	23 840 140,00	28 416 859,00
121	D.III.13.	Zdravotní pojištění (337)	10 327 110,00	12 216 949,00
122	D.III.14.	Důchodové spoření (338)	0,00	0,00
123	D.III.15.	Daň z příjmů (341)	991 632,00	1 384 298,00
124	D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžita plnění (342)	10 051 410,10	13 131 102,00
125	D.III.17.	Daň z přidané hodnoty (343)	1 120 585,05	838 719,88
126	D.III.18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce (345)	0,00	0,00
127	D.III.19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím (347)	486 069,09	194 030,52
128	D.III.20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím (349)	0,00	0,00
129	D.III.32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery (374)	566 438,28	815 000,00
131	D.III.35.	Výdaje příštích období (383)	5 837 886,63	263 620,53
132	D.III.36.	Výnosy příštích období (384)	35 333 046,68	36 750 192,31
133	D.III.37.	Dohadné účty pasivní (389)	28 301 963,97	22 339 438,33
134	D.III.38.	Ostatní krátkodobé závazky (378)	48 193 098,36	32 451 274,92

Výkaz zisku a ztráty

Řádek	Označení	Text	Činnosti běžné období		Činnosti minulé období	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
1	A.	NÁKLADY CELKEM	2 019 686 194,28	48 679 544,29	1 842 417 022,16	61 414 532,15
2	A.I.	Náklady z činnosti	2 015 107 106,20	48 174 657,73	1 835 613 655,90	61 414 532,15
3	A.I.1.	Spotřeba materiálu (501)	55 565 079,26	1 622 347,81	53 771 725,98	2 539 917,33
4	A.I.2.	Spotřeba energie (502)	68 991 491,43	1 787 950,90	64 551 730,84	1 188 951,67
5	A.I.3.	Spotřeba ostatních nesklad. dodávek (503)	0,00	0,00	0,00	0,00
6	A.I.4.	Prodané zboží (504)	277 891,35	24 548 387,01	40,15	23 800 984,63
7	A.I.5.	Aktivace dlouhodobého majetku (506)	0,00	0,00	-304 141,15	0,00
8	A.I.6.	Aktivace oběžného majetku (507)	-405 967,30	-40 338,88	-256 329,35	-88 108,36
9	A.I.7.	Změna stavu zásob vlastní výroby (508)	-4 136 103,22	880 881,01	-4 996 109,03	115 401,18
10	A.I.8.	Opravy a udržování (511)	418 319 064,12	367 036,25	372 265 733,52	630 048,80
11	A.I.9.	Cestovné (512)	9 296 157,33	0,00	8 774 911,90	2 252,17
12	A.I.10.	Náklady na reprezentaci (513)	1 417 625,78	20 608,90	2 005 282,66	81 862,58
13	A.I.11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb (516)	0,00	0,00	0,00	0,00
14	A.I.12.	Ostatní služby (518)	219 857 965,77	1 887 203,47	196 166 866,46	8 474 205,36
15	A.I.13.	Mzdové náklady (521)	801 806 646,00	12 329 942,00	733 947 449,00	17 809 624,00
16	A.I.14.	Zákonné sociální pojištění (524)	258 253 031,02	3 789 012,80	238 232 468,43	5 416 962,62
17	A.I.15.	Jiné sociální pojištění (525)	2 132 503,49	32 190,73	1 961 818,70	44 615,28
18	A.I.16.	Zákonné sociální náklady (527)	34 225 015,25	226 756,60	32 852 036,45	310 779,95
19	A.I.17.	Jiné sociální náklady (528)	0,00	0,00	21 918,00	0,00
20	A.I.18.	Daň silniční (531)	0,00	0,00	0,00	3 000,00

Řádek	Označení	Text	Činnosti běžné období (2018)		Činnosti minulé období (2017)	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
21	A.I.19.	Daň z nemovitostí (532)	379 333,00	0,00	425 717,00	1 900,00
22	A.I.20.	Jiné daně a poplatky (538)	712 498,61	42 297,48	925 484,61	54 091,08
23	A.I.22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (541)	2 130,00	0,00	7 779,10	0,00
24	A.I.23.	Jiné pokuty a penále (542)	309 319,50	0,00	147 943,66	0,00
25	A.I.24.	Dary a jiná bezúplatná předání (543)	0,00	0,00	0,00	0,00
26	A.I.25.	Prodaný materiál (544)	0,00	0,00	0,00	0,00
27	A.I.26.	Manka a škody (547)	958 401,07	0,00	1 000,00	28 546,08
28	A.I.27.	Tvorba fondů (548)	55 152,00	0,00	44 553,00	0,00
29	A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku (551)	91 753 039,10	24 480,00	97 156 692,71	148 403,22
30	A.I.29.	Zúst. cena prodaného dlouh. nehmot. maj. (552)	0,00	0,00	0,00	0,00
31	A.I.30.	Zúst. cena prodaného dlouh. hmot. majetku (553)	93 152,00	0,00	288 850,00	0,00
32	A.I.31.	Prodané pozemky (554)	0,00	0,00	33 217,70	0,00
33	A.I.32.	Tvorba a zúčtování rezerv (555)	0,00	0,00	0,00	0,00
34	A.I.33.	Tvorba a zúčtování opravných položek (556)	952 277,20	0,00	223 669,84	2 875,00
35	A.I.34.	Náklady z vyřazených pohledávek (557)	109 061,44	0,00	19 440,42	0,00
36	A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku (558)	35 381 022,21	633 021,15	27 712 518,09	814 609,28
37	A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti (549)	18 801 319,79	22 880,50	9 631 387,21	33 610,28
39	A.II.	Finanční náklady	156 184,08	56,56	209 163,26	0,00
40	A.II.1.	Prodané cenné papíry a podíly (561)	0,00	0,00	0,00	0,00
41	A.II.2.	Úroky (562)	0,00	0,00	0,00	0,00
42	A.II.3.	Kurzové ztráty (563)	156 184,08	56,56	83 823,26	0,00
43	A.II.4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou (564)	0,00	0,00	91 297,00	0,00
44	A.II.5.	Ostatní finanční náklady (569)	0,00	0,00	34 043,00	0,00
45	A.III.	Náklady na transfery	0,00	0,00	0,00	0,00
46	A.III.1.	Náklady ústředních rozpočtů na transfery (571)	0,00	0,00	0,00	0,00
47	A.III.2.	Náklady územních rozpočtů na transfery (572)	0,00	0,00	0,00	0,00
48	A.V.	Daň z příjmů	4 422 904,00	504 830,00	6 594 203,00	0,00
49	A.V.1.	Daň z příjmů (591)	4 422 904,00	504 830,00	6 594 203,00	0,00
50	A.V.2.	Dodatečné odvody daně z příjmů (595)	0,00	0,00	0,00	0,00
51	B.	VÝNOSY CELKEM	2 022 143 052,82	50 825 893,00	1 842 417 022,16	64 177 721,27
52	B.I.	Výnosy z činnosti	651 547 487,21	50 825 893,00	603 701 729,26	64 177 721,27
53	B.I.1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků (601)	4 470 299,46	1 290 194,40	4 724 644,77	1 505 982,80
54	B.I.2.	Výnosy z prodeje služeb (602)	557 784 705,57	12 382 395,93	518 657 518,20	26 818 448,88
55	B.I.3.	Výnosy z pronájmu (603)	75 625 336,22	0,00	68 225 060,29	0,00
56	B.I.4.	Výnosy z prodaného zboží (604)	114 708,41	37 031 378,61	0,00	35 716 238,52
57	B.I.8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů (609)	0,00	0,00	0,00	0,00
58	B.I.9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (641)	1 033 557,99	0,00	1 569 090,38	0,00
59	B.I.10.	Jiné pokuty a penále (642)	73 398,56	0,00	72 543,76	0,00
60	B.I.11.	Výnosy z vyřazených pohledávek (643)	0,00	0,00	0,00	0,00
61	B.I.12.	Výnosy z prodeje materiálu (644)	7 299,40	0,00	67 133,30	0,00
62	B.I.13.	Výnosy z prodeje dlouh. nehm. majetku (645)	0,00	0,00	0,00	0,00
63	B.I.14.	Výnosy z prodeje dlouh. hmot. majetku kromě pozemků (646)	86 557,00	0,00	217 200,00	0,00
64	B.I.15.	Výnosy z prodeje pozemků (647)	0,00	0,00	0,00	0,00
65	B.I.16.	Čerpání fondů (648)	1 708 196,80	0,00	1 886 364,00	106 000,00
66	B.I.17.	Ostatní výnosy z činnosti (649)	10 643 427,80	121 924,06	8 282 174,56	31 051,07
67	B.II.	Finanční výnosy	102 102,66	0,00	184 377,89	0,00
68	B.II.1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů (661)	0,00	0,00	0,00	0,00
69	B.II.2.	Úroky (662)	0,00	0,00	5 716,36	0,00
70	B.II.3.	Kurzové zisky (663)	8 950,66	0,00	9 593,83	0,00
71	B.II.4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou (664)	93 152,00	0,00	169 067,70	0,00
72	B.II.6.	Ostatní finanční výnosy (669)	0,00	0,00	0,00	0,00
73	B.IV.	Výnosy z transferů	1 370 493 462,95	0,00	1 238 530 915,01	0,00
74	B.IV.1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů (671)	1 370 493 462,95	0,00	1 238 530 915,01	0,00
75	B.IV.2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů (672)	0,00	0,00	0,00	0,00
76	C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	0,00	0,00	0,00	0,00
77	C.1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	6 879 762,54	2 651 178,71	6 594 203,00	2 763 189,12
78	C.2.	Výsledek hospodaření po zdanění	2 456 858,54	2 146 348,71	0,00	2 763 189,12

foto

FINANČNÍ PROSTŘEDKY NPÚ ALOKOVANÉ NA ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY PRO ROK 2019

Ministerstvo kultury České republiky (MK ČR) poskytlo do rozpočtu NPÚ v roce 2019 finance na záchranné archeologické výzkumy ve výši 9 mil. Kč. Do této částky byly započítány nedočerpané finance z roku 2018 ve výši 34 tis. Kč. Jednalo se tak o nejnižší částku převáděnou z předešlého roku za posledních několik let.

Jako v minulých letech byly tyto finance využity na úhradu nákladů spojených s prováděním záchranných archeologických výzkumů (dále ZAV), jejichž potřeba vznikla při stavební činnosti fyzických osob nepodnikajících. Dále pak při ZAV na památkových objektech v majetku státu, které jsou ve správě NPÚ. Dalším významným využitím financí bylo zpracování starých výzkumů v režii NPÚ a vyhotovení řady odborných analýz z archeologických materiálů. Poslední investiční položkou byly opět mimořádné události. Polovina investovaných financí na mimořádné události byla vynaložena na likvidaci škod, které způsobil nelegální detektorový průzkum na archeologických lokalitách. Nebude-li tento problém, existující již nejméně dvacet let, řešen legislativně, lze výhledově očekávat vyšší ztrátu prostředků, které mohly být využity na ochranu archeologického dědictví na památkových objektech.

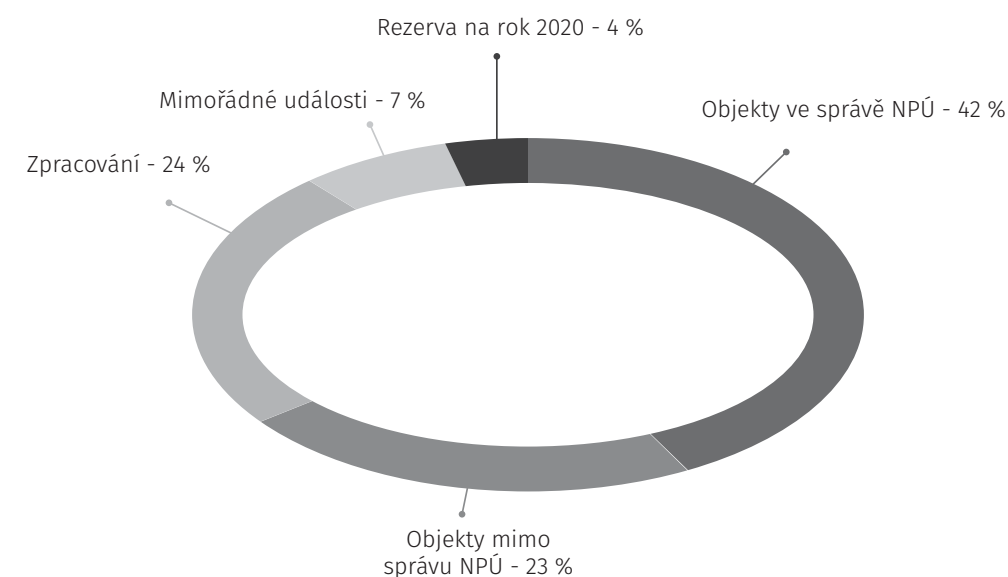
Během celého roku 2019 bylo realizováno 7 etap žádostí o přidělení finančních prostředků. Celkem bylo financováno 119 zakázek.

Rozložení financí dle účelu se v roce 2019 změnilo ve prospěch objektů ve správě NPÚ a zpracování výzkumů (graf 1). Poprvé převýšily investice do výzkumů objektů ve správě NPÚ investice do výzkumů směřujících do objektů mimo správu NPÚ. Důvodem je dlouhodobá snaha usměrnit finance do preventivní péče o archeologický památkový fond, tedy do tzv. zjišťovacích výzkumů, které jako jediný typ výzkumu umožňují ochranu archeologického dědictví in situ, ke kterému jsme zavazováni Úmluvou o ochraně archeologického dědictví Evropy. Stejně prvenství získaly investice na zpracování výzkumů oproti investicím do výzkumů objektů mimo správu NPÚ. Příčinu lze opět hledat ve vhodně nastaveném managementu archeologického dědictví, který upřednostňuje péči o již nabytý nezpracovaný fond oproti destruktivním zásahům na objektech mimo správu NPÚ.

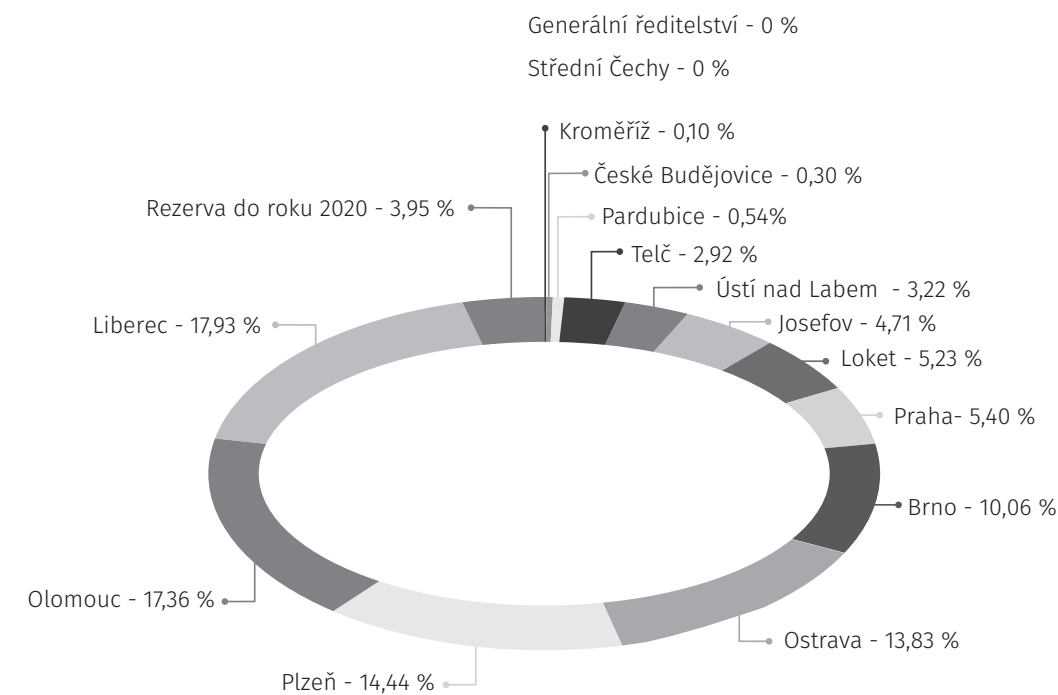
Z hlediska čerpání financí po jednotlivých pracovištích (graf 2) je nutné vyzdvihnout ÚOP v Liberci. Ač se jedná o pracoviště pouze s jedním archeologem, čerpalo na výzkumy objektů ve správě NPÚ nejvíce financí. Rezerva do dalšího roku činí 3,95 % z celkové částky přidělené na rok 2019.

Finance alokované v rozpočtu NPÚ na ZAV jsou významnými prostředky pro výkon památkové archeologie v ČR. I v roce 2019 byly tyto prostředky řádně čerpány v souladu se záměrem zřizovatele a přispěly tak k řádné péči o archeologický památkový fond.

Rozdělení financí dle účelu a vlastnictví objektů za rok 2019

Přehled čerpání financí alokovaných na ZAV za rok 2019 podle pracovišť NPÚ

PROJEKTY FINANCOVANÉ Z EVROPSKÝCH ZDROJŮ

Národní památkový ústav v roce 2019 v oblasti realizace projektů spolufinancovaných z evropských dotačních titulů plynule navázal na rok 2018. Velké projekty podpořené z Integrovaného regionálního operačního programu 3.1 (IROP) s většími či menšími obtížemi hledaly své zhotovitele, neboť situace na přesyceném stavebním trhu byla pro instituci jako zadavatele veřejných zakázek nepříznivá. Opět meziročně rostly ceny zakázek a paralelně ubývalo kapacit zhotovitelů i dodavatelů. Nicméně na podzim svítla naděje. Po téměř ročním vyjednávání se zřizovatelem se v rámci přípravy rozpočtu ministerstva kultury na další roky podařilo zajistit dofinancování projektů NPÚ ve výši téměř 160 mil. Kč. Tato částka v roce 2019 zajistila pokračování přípravy všech projektů IROP. Ačkoliv se zdánlivě jedná o vysokou sumu, vzhledem k množství a velikosti akcí bohužel již dnes nedostačuje ke krytí smluvního zajištění pro všechny firmy, které prošly úspěšně výběrovými řízeními, v plné výši. Řešení trvajících nedostatků financí s přihlédnutím k očekávaným dodatečným stavebním pracím tak bude předmětem jednání s naším zřizovatelem i v následujících letech.

Jak uvádíme níže, kromě „velkých“ projektů IROP pokračovala rovněž příprava a realizace menších projektů podpořených z Integrovaných územních investic (IROP ITI) a výzev Místních akčních skupin (IROP MAS). Dále také pracujeme na přípravě a realizaci projektů Operačního programu Životní prostředí, Operačních programů přeshraniční spolupráce a Finančních mechanismů EHP/Norska.

Pojďme si některé z těchto menších, ale i tak důležitých projektů krátce představit.

NKP zámek Třeboň – obnova komunikací a mobiliáře v zámeckém parku

Práce na revitalizaci zámeckého parku začaly v závěru roku 2019 úpravou povrchů cest, již předcházely jiné ne-

zbytné práce, např. čištění ucpaného původního příkopu, který dnes slouží jako městská kanalizace, či pravidelný úklid spadaneho listí. Nejprve došlo k odstranění asfaltového povrchu a vytvoření asfaltové drtě, načež se pokračovalo s demolicí litého betonu, místy s armaturou, která někde dosahuje tloušťky přes 30 cm. Z parku tak zmizely nepůvodní vyasfaltované cesty. Nyní se intenzivně pracuje na přípravě podložních vrstev nových cest, dozdvíče kamenných obrubníků a pokládce nového povrchu. Ten bude tvořen z několika vrstev kameniva a recyklovaného podložního materiálu původních cest, což napomůže žádoucímu vsakování dešťové vody. Nové podloží umožní, aby se voda při deštích samovolně přelávala mezi jednotlivými loukami parku. Doposud byla nepropustností cest zadržována v trávnicích a způsobovala uhnívání některých choulostivých stromů. Kromě asfaltových cest z parku zmizely i nevhodné zabetonované lavičky, které nahradí nové a hezčí.

SZ Kunštát – restaurování portrétů a podlahy v Rytířském sále

Hlavním cílem projektu je zrestaurování a zpřístupnění intarzovaných parket a obrazů v Rytířském sále státního zámku Kunštát. Jedná se o pět portrétů držitelů Řádu zlatého rouna – Augusta I. Silného, Augusta III., Karla VI., Františka Štěpána Lotrinského a Karla Alexandra Lotrinského. Malba na obrazech je potměnělá, čitelnost znesnadňuje hustá síť hlubokých krakelur. Parkety o ploše 92 m² pochází z 2. poloviny 19. století, z období neobaroka. Jedná se o čtvercové třívrstvé parkety, které jsou klížené a intarzované dubovou a javorovou švartnou s dubovými okraji po obvodu sálu a s voskovou povrchovou úpravou. V současné době jsou poškozeny prasklinami, škrábanci a skvrnami. Po realizaci budou výstupy projektu zpřístupněny návštěvníkům v rámci prohlídkového okruhu.

NKP Klášter Zlatá Koruna – obnova prostoru pro historické záchody ve velkém konventu

Projekt řeší stavební a restaurátorskou obnovu prostoru historických toalet v areálu kláštera Zlatá Koruna. Ty byly umístěny ve významné a veřejnosti dosud nepřístupné části

Velkého konventu, dnes využívané jako skladiště, která je téměř v havarijním stavu. Obnovou dojde k odstranění významných bezpečnostních i přístupových bariér v areálu kláštera a k uplatnění vhodnějších materiálů. Prostory budou prezentovány v rámci prohlídek zaměřených na působení cisterciáckého řádu v rámci českých zemí – každodennost života mnichů v 18. století.

NKP hrad Švihov – obnova vodního příkopu

Projekt je, jak je patrné z názvu, zaměřen na vodní příkop, přičemž dojde k odstranění jeho nevhodného stavebně-technického stavu. Proběhne obnova jílových izolací, která zamezí průsaku vody ke kamennému zdivu severní a západní hradby, příkop bude vyčištěn od sedimentu a na okraji vodní plochy vznikne nové dřevěné molo pro kotvení pramic, které nahradí současný provizorní stav. Pro návštěvníky tak bude rozšířena nabídka o novou zážitkovou prohlídkovou trasu s možností projížďky loďkou po vodním příkopu.

Součástí realizace je rovněž vybudování informačního systému věnovaného fortifikaci vodního hradu – informační tabule budou osazeny v gabionech podél hradeb. Z důvodu zajištění provozní bezpečnosti je nutné provést také obnovu zábradlí na okraji příkopu, tedy nahradit stávající dožilé dřevěné zábradlí novým. Pro zajištění břehů proti splavování a pro zlepšení estetického působení je součástí projektu také obnova vegetace na březích příkopu.

Navržené řešení je inovativní v přístupu k nově budované tzv. zážitkové trase, která umožní návštěvníkům poznávat památku z vodní hladiny a bez průvodce, tedy vlastním tempem.

Během roku 2019 probíhala příprava a realizace těchto projektů:

Projekt	Rozpočet v Kč
Selský dvůr „U Matoušů“ v Plzni-Bolevci. Projekt „Rok na vsi“	39 773 678,57
Klášter Kladruby – Život v řádu	127 374 250,19
Horní zámek Vimperk (Winterberg) – Probouzení zimního zámku	111 046 553,36
Pernštejn – vrchnostenská okrasná zahrada	117 845 449,51
Slatiňany – Šlechtická škola v přírodě	121 919 772,13
Šternberské hradní návrší: „čas proměn hradního parku a podhradí“	49 954 352,00
Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva	78 887 795,98
Cisterciácký klášter Plasy – Obnova opatské rezidence	120 115 412,61
Státní zámek Telč – Růže Vysočiny	211 588 964,02
Zámek Uherčice – šlechtické sídlo jako divadelní scéna	112 747 872,00
Hrad Karlštejn – klenot české země	95 965 689,64
Státní zámek Zákupy – obnova jižního křídla hospodářského dvora	118 702 853,00
NKP zámek Červené Poříčí – obnova staveb v zámecké zahradě	3 454 192,27
NKP hrad a zámek Horšovský Týn – obnova Hlásky v parku	10 165 165,40
NKP SH Lipnice nad Sázavou – obnova šindelových střech a osvětlení nádvoří	3 457 683,00
NKP zámek Náměšť nad Oslavou – restaurování plastik na vstupním mostě	428 145,00
NKP hrad Švihov – obnova vodního příkopu	3 161 072,48
NKP zámek Třeboň – Obnova komunikací a mobiliáře v zámeckém parku	4 995 124,72
SZ Kunštát – restaurování portrétů a podlahy v Rytířském sále	1 893 451,67
NKP Klášter Zlatá Koruna – obnova prostoru pro historické záchody ve velkém konventu	738 301,00
Státní hrad Šternberk – restaurování souboru kachlových kamen	1 718 151,58
Odborné vzdělávání pracovníků NPÚ	40 955 297,52
Součet	1 376 889 227,65

OBNOVY PAMÁTEK Z PROGRAMU SMVS

Financování obnovy památek ze státního rozpočtu ČR je realizováno prostřednictvím dotačního programu ministerstva kultury pro státní příspěvkové organizace Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení.

Celkem jsme z dostupných prostředků pro rok 2019 ve výši 542 mil. Kč vyčerpali 323 mil. Kč:

Program	Číslo	Dotace (v Kč)	Čerpání (v Kč)
Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení	134V112	129 594 678,76	79 539 100,52
Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení (nový)	134V131	388 725 170,91	221 008 515,85
Podpora realizace úsporných energetických opatření	134V115	23 532 664,00	22 449 485,38
Celkem		541 852 513,67	322 997 101,75

Pokračující projekty

V roce 2019 pokračovalo 57 akcí započatých v minulých letech, v objemu finančních prostředků ve výši 492 mil. Kč (celkový objem pokračujících akcí činí 1,06 mld. Kč), z nichž uvádíme (údaje v mil. Kč):

Bečov – příkladná obnova hradu a přilehlých objektů	143,2
Klášter Kladruby – obnova krovů, střeš a fasád staré prelatury a konventu	30,0
Zákupy – obnova barokního krovu, stropů a střešy	88,3
Lednice, minaret – dokončení odstranění havarijního stavu	7,6
Sychrov – rehabilitace interiérů 3. NP východního křídla na prohlídkovou trasu	7,3
Veltrusy – obnova a restaurování hlavní budovy	20,1
Lipnice nad Sázavou – obnova Thurnovského paláce a komunikací	22,1
Nové Hrady – oprava hradebního příkopu	25,4

Nové projekty

V průběhu roku byly přiděleny finanční prostředky pro 11 nových prioritních akcí v celkovém objemu 387 mil. Kč s přidělenými prostředky pro rok 2019 ve výši 67 mil. Kč., například (údaje v mil. Kč):

Náchod – vzorová obnova zámeckého kopce	259,9
Konopiště – opravy vybraných střeš zámku a dalších budov	23,0
Ploskovice – obnova fasád hlavní budovy zámku	26,7
Vranov nad Dyjí – II. etapa odstranění havárie střeš zámeckého areálu	14,9

Ukončené projekty

V průběhu roku 2019 bylo úspěšně ukončeno 13 akcí, například (údaje v mil. Kč):

Hradec nad Moravicí – Červený zámek (obnova, statika)	68,7
Jindřichův Hradec – oprava a restaurování zámeckých arkád	8,9
Veveří – odstranění havárie střeš	17,5
Stekník – rozšíření zpřístupnění zámku	16,3
Buchlovice – stavební obnova historických štol	15,4
Lysice – celková obnova saly tereny	6,1
Milotice – zahradnictví, I. etapa – skleníky, energeticky úsporné opatření	21,6
Rožmberk – rekonstrukce věže Jakobínka	9,1

Program Péče o národní kulturní dědictví I

V roce 2019 byl usnesením vlády ČR schválen program Péče o národní kulturní dědictví I, jehož součástí je i podprogram 134V141 Obnova a rozvoj materiálně technické základny Národního památkového ústavu s celkovými finančními prostředky ve výši 2,999 mld. Kč pro období 2019–2028.

Tento podprogram se týká následujících akcí:

Invalidovna – obnova objektu
Litomyšl – celková obnova zámku
Vimperk – obnova dolní části a horní části hradu
Krásný Dvůr – obnova komunikace a Poustevníkovy rokly vč. staveb
Lysice – obnova zámecké zahrady včetně historických staveb
Karlštejn – soubor rekonstrukcí (příprava – PD)
Klášter Plasy – dokončení obnovy Opatské rezidence, obnova sýpky, sanace havárií v přízemí konventu
Ratibořice – obnova Panského dvora
Uherčice – obnova zámeckého areálu

V roce 2019 byly již poskytnuty finanční prostředky ve výši 14,4 mil. Kč pro tvorbu či dopracování projektových dokumentací akcí Litomyšl, Vimperk a Plasy.

PODPORA PRO PAMÁTKY UNESCO

V roce 2019 byla Národnímu památkovému ústavu poskytnuta účelová finanční podpora ministerstva kultury na neinvestiční aktivity směřované k agendě památek světového dědictví UNESCO. NPÚ směřoval prostředky v souhrnné výši 1 milion Kč na podporu devíti projektů.

Název projektu	Neinvestiční dotace
Historické centrum Českého Krumlova – zpřesnění formulace památkových hodnot klíčových pro definici OUV	10 000
Propagace aktuální památkové péče ČR v evropském regionu prostřednictvím památky UNESCO Květná zahrada v Kroměříži	59 000
Management plán Zahrady a zámek v Kroměříži – aktualizace	200 000
Feste teatrale Valtice 2019	71 000
SZ Valtice – SHP zámeckého parku	100 000
Národní školení site managerů pro potřeby 3. periodického reportingu	76 000
Výzkum a dokumentace systémů a konst. odvodnění, teplovzdušného vytápění a větrání vých. objektu části Palmového skleníku vč. propojení do zimního skleníku na zámku Lednice (pokračování z r. 2018)	331 000
Tajemství Libosadu (pokračování z r. 2018)	70 000
Prezentace historického důlního díla u kostela Všech svatých v Kutné Hoře	83 000
Celkem	1 000 000

Národní školení site managerů pro potřeby 3. periodického reportingu

Ve dnech 30.–31. října proběhlo v Telči školení v rámci přípravy na 3. cyklus celosvětového monitorování stavu zachování světového dědictví. Zúčastnilo se jej 56 osob – zástupců lokalit zapsaných na Seznam světového dědictví, pracovníků NPÚ z oblastí monitoringu, lektorů z útvaru vzdělávání a Českého komitétu ICOMOS a zástupců ministerstva kultury. O této akci bylo informováno Centrum světového dědictví. NPÚ byl za její organizaci oceněn na mezinárodní úrovni.

Propagace aktuální památkové péče ČR v evropském regionu prostřednictvím památky UNESCO Květná zahrada v Kroměříži

Cílem projektu je zlepšit evropské povědomí o kvalitě památek zahradního umění a jejich vzorové obnově v ČR. Pro tyto účely byl vytvořen atraktivní propagační materiál v anglickém a německém jazyce. Jde o kvalitně zpracované DVD s filmem Květná zahrada rukama zahradníků. V časopise Die Gartenkunst byl také zveřejněn článek o historii, obnově a současném využití kroměřížské Květné zahrady.

Feste teatrale Valtice 2019

Na zámku Valtice proběhl v sobotu 31. srpna pátý ročník barokních slavností, kterými se tato památka připojila k Hradozámecké noci. Díky finanční podpoře z prostředků alokovaných pro agendu UNESCO se podařilo připravit bohatý program s tanci, workshopy a hudebními vystoupeními. Festival završil slavnostní komponovaný barokní ohňostroj.

Finanční prostředky nebyly věnovány pouze do oblasti koordinace přístupu k managementu jednotlivých kulturních statků či do oblasti jejich prezentace veřejnosti. Využití finančních prostředků na dokumentaci a prohloubení poznání konkrétních památek a jejich areálů má zásadní vliv na budoucí kvalitu obnovy kulturních statků zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO, jejich správy a prezentaci.

Dotační programy ministerstva kultury

Ministerstvo kultury nabízí několik dotačních programů na obnovu kulturních památek podle § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, které mohou využít vlastníci kulturních památek při jejich obnově. K přihlášeným projektům dává své stanovisko i Národní památkový ústav. Následující tabulka uvádí přehled vybraných dotačních programů MK a výši příspěvků přidělených na obnovu památek v návaznosti na vyjádření jednotlivých pracovišť NPÚ v roce 2019 (údaje jsou v tis. Kč).

Pracoviště NPÚ	Havarijní program	Program záchrany architektonického dědictví	Program regenerace městských památkových rezervací a zón	Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	Program restaurování	Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností
ÚOP v Praze	2 341	6 100	2 385	0	1 585	0
ÚOP středních Čech v Praze	10 196	41 644	18 507	7 850	3 148	19 074
ÚOP v Českých Budějovicích	8 648	28 247	18 815	6 100	3 128	16 065
ÚOP v Plzni	8 838	26 426	7 638	7 215	2 650	12 701
ÚOP v Lokti	3 000	19 690	9 001	1 883	2 280	3 988
ÚOP v Ústí nad Labem	9 280	34 054	13 898	4 410	2 254	13 305
ÚOP v Liberci	6 120	12 984	8 340	3 035	2 597	8 885
ÚOP v Josefově	5 000	13 763	21 417	2 000	2 362	11 621
ÚOP v Pardubicích	3 740	10 735	24 430	400	2 653	5 634
ÚOP v Telči	5 058	11 500	23 870	1 245	2 517	9 231
ÚOP v Brně	9 304	16 480	10 778	1 760	2 437	16 287
ÚOP v Olomouci	4 877	7 255	7 195	1 410	1 996	7 460
ÚOP v Kroměříži	3 050	6 855	8 605	635	2 197	6 551
ÚOP v Ostravě	4 229	10 095	13 283	1 535	2 545	6 873
Celkem	83 682	245 831	188 162	39 478	34 349	137 676

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST

V roce 2019 se jednou ze zásadních činností NPÚ v oblasti vědy a výzkumu stala příprava nových projektů pro podání do 3. jednodupňové veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích v Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II), vyhlášené Ministerstvem kultury ČR dne 11. března 2019. V roce 2019 bylo zahájeno řešení 12 nových oblastí výzkumu (VOB) s 24 dílčími cíli řešení v souladu se schválenou Dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav na léta 2019–2023 (dále jen Koncepce, dostupná online: www.npu.cz/portal/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/cinnosti/veda-a-vyzkum/Koncepce-uprava-2019-FINALsm.pdf). Pokračovalo řešení projektů NAKI II a GA ČR, které NPÚ získal ve veřejných soutěžích vypsaných ministerstvem kultury a Grantovou agenturou ČR (GA ČR) v letech 2015, 2016 a 2017 pro léta řešení 2016–2020, 2017–2019 a 2018–2022. V roce 2019 řešil NPÚ doposud největší počet výzkumných úkolů – celkem 34 výzkumných projektů, oblastí a grantů. Konkrétně šlo o 19 výzkumných projektů z Programu NAKI II, 12 výzkumných oblastí z prostředků IP DKRVO a 3 granty z prostředků GA ČR. Všechny úkoly byly včas a úspěšně zajištěny.

Organizační změny

Odbor vědeckého tajemníka, mezi jehož úkoly patří i zajištění řízení a koordinace výzkumných a vývojových úkolů (projektů), byl vydáním nového Hlavního organizačního řádu NPÚ (HOŘ) ke dni 1. 7. 2019 přesunut z gesce generální ředitelky do nově zřízené sekce náměstkyně pro programové řízení. Oddělení vědy a výzkumu (OVV), koordinující a řídicí vědecko-výzkumné činnosti NPÚ financované ze zdrojů IP DKRVO a prostředků získaných ve veřejných soutěžích na podporu základního (např. GA ČR) a aplikovaného (např. program NAKI II) účelového výzkumu, bylo tímto rozhodnutím změněno na Referát vědy a výzkumu a trvale poníženo o jeden pracovní úvazek. Oddělení poskytovalo řešitelům výzkumných oblastí, projektů i grantů součinnost při přípravě žádostí o změny a následném administrování dodatků, zpracování ročních/periodických zpráv o řešení projektu, přípravě dodávek výsledků do RIV a dalších činnostech. Informace poskytovalo průběžně a také na dvou organizovaných Kontrolních dnech.

Institucionální výzkum v roce 2019

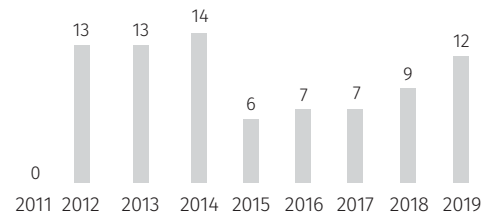

V rámci výzkumné oblasti V. IP DKRVO se odborníci zaměřují na přípravu praktických workshopů určených především úředníkům s agendou památkové péče.

Finanční prostředky poskytnuté NPÚ zřizovatelem na DKRVO v letech 2012–2019

Rok	Částka (v tis. Kč)
2012	15 686
2013	15 847
2014	16 053
2015	17 046
2016	18 937
2017	19 630
2018	18 280
2019	18 710
Celkem	140 189

Počet výzkumných cílů IP DKRVO řešených v letech 2011–2019

Přenos výsledků do praxe je v rámci VOB Materiály a technologie pro obnovu a údržbu památkového fondu realizován i formou Letních škol na téma využití tradičních vápenných materiálů při údržbě fasád.

V roce 2019 započalo řešení 12 oblastí výzkumu s 24 dílčími cíli financovanými z prostředků IP DKRVO a s plánovanou dobou řešení do roku 2023. Prostředky byly získány díky vyhodnocení NPÚ ze strany ministerstva kultury jako výzkumné organizace typu „A“ (vynikající), pro něž byla podkladem Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace NPÚ na léta 2019–2023. Díky hodnocení typu „A“ obdržel NPÚ o 644 tis. Kč více oproti původně rozpočtované částce 18 066 tis. Kč přiznané na základě výsledků vedených v Rejstříku informací o výsledcích (RIV). Celkem NPÚ v roce 2019 obdržel 18 710 tis. Kč. Na léta 2019–2023, tj. na období od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2023, obdrží NPÚ celkovou částku 93 550 tis. Kč.

Celkem byla v roce 2019 podána jedna žádost o změnu Rozhodnutí, kterou poskytovatel schválil. Na základě dílčích zpráv o řešení jednotlivých VOB a informací o dalších činnostech NPÚ, zasláných z ÚOP a ÚPS, vypracoval Referát vědy a výzkumu závěrem roku Průběžnou zprávu o plnění dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace za rok 2019, která byla v řádném termínu předána poskytovateli. Řešení jednotlivých VOB bylo interně vyhodnoceno Komisí pro hodnocení výzkumných (grantových) projektů ve dnech 5. a 6. 12. 2019.

Výzkumné oblasti IP DKRVO NPÚ přijaté k řešení na léta 2019 až 2023 schválením Koncepce poskytovatelem MK ČR:

Číslo VOB	Název VOB	Řešitel/ka
I.	Archeologie	PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.
II.	Dějiny památkové péče v českých zemích	Mgr. Jakub Bachtík
III.	Industriální dědictví	Mgr. Michaela Ryšková
IV.	Materiály a technologie pro obnovu a údržbu památkového fondu/ Památkové technologické edukační a popularizační projekty	Ing. Dagmar Michoinová
V.	Metody zpřístupnění památkového fondu pro celoživotní vzdělávání	PhDr. Martina Indrová
VI.	Moderní architektura 20. století	Ing. arch. Naděžda Goryczková
VII.	Movitě památky	PhDr. Alena Černá
VIII.	Nemovitě památky	PhDr. Vladislav Razím
IX.	Památkový urbanismus	Ing. arch. Alena Krušová
X.	Prezentace výsledků výzkumu a vývoje NPÚ a podpůrná vědecká činnost	Mgr. Martin Gaži
XI.	Tematické průzkumy	Mgr. Petr Skalický
XII.	Tvorba metodik pro správu památkového fondu	PhDr. Miloš Kadlec

Účelový výzkum v roce 2019

NAKI 2011–2015

VO 0
v.v.i. 0

NAKI 2012–2015

VO 4
v.v.i. 6

NAKI 2013–2017

VO 5
v.v.i. 5

NAKI II 2016–2020

VO 2
v.v.i. 13

NAKI II 2018–2022

VO 6
v.v.i. 17

NPÚ při řešení projektů spolupracuje s řadou výzkumných organizací (VO) a vědecko-výzkumných institucí (v. v. i.). Výše uvedený graf zachycuje jejich počet v programech NAKI a NAKI II v jednotlivých obdobích.

Člen výzkumného týmu projektu Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši (DG16P02M043) při obhlídce reliktu sochařské výzdoby deponované v nepřístupném depozitáři místního muzea.

NAKI II (2. výzva)

Rok 2019 byl druhým rokem řešení 12 pětiletých výzkumných projektů NAKI II (2. výzva) s dobou řešení 2018–2022. Celkem je NPÚ zastoupen v 11 konsorci-

ích, ve dvou případech jako příjemce-koordinátor, v ostatních jako příjemce. V jednom projektu figuruje jako účastník. Během roku bylo v návaznosti na žádosti o změny uzavřeno 36 dodatků.

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ / Typ projektu
Hardmuth: od uhlu k tužkařskému impériu	DG18P02OVV003	příjemce / konsorcium
Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě	DG18P02OVV005	příjemce / konsorcium
Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách	DG18P02OVV009	příjemce / konsorcium
Historické varhany, prostředky pro uchování a restaurování jejich zvuku a komplexní hudebně akustický a památkový výzkum jako součást národní identity a kulturního dědictví v ČR	DG18P02OVV014	další účastník / příjemce
Historické vodohospodářské objekty, jejich hodnota, funkce a význam pro současnou dobu	DG18P02OVV019	příjemce / konsorcium
Řeč materiálu – tradiční řemeslné technologie pro záchranu kulturního dědictví a současný životní styl	DG18P02OVV030	příjemce / konsorcium
Historické liturgické textilie v českých zemích: metodologie, inventarizace, péče a prezentace	DG18P02OVV035	příjemce / konsorcium
Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity	DG18P02OVV042	příjemce-koordinátor / konsorcium
Prezentace a interpretace historického prostředí jako nedílná součást kulturní výchovy a vzdělávání v čase nových médií a tzv. tekuté modernity	DG19P02OVV049	příjemce-koordinátor / konsorcium
Kampanologické památky Vysočiny	DG18P02OVV056	příjemce / konsorcium
Archeologie z nebe. Analýza a prezentace fondů dálkového průzkumu na Moravě a ve Slezsku	DG18P02OVV058	příjemce / konsorcium
Bezpečné snímání historických objektů bezpilotními helikoptéry – asistivní technologie, metodika a využití v památkové praxi	DG18P02OVV069	příjemce / konsorcium

NAKI II (1. výzva)

Rok 2019 byl předposledním rokem řešení projektů, které NPÚ získal v roce 2015 ve veřejné soutěži NAKI II

(1. výzva) s dobou řešení 2016–2020. Během roku bylo v návaznosti na žádosti o změny uzavřeno 28 dodatků.

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ / Typ projektu
Gotické a raně renesanční umění ve východních Čechách. Výzkum, interpretace, prezentace	DG16P02B003	příjemce / konsorcium
Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR	DG16P02R007	příjemce-koordinátor / konsorcium
Dokumentace historických staveb sloužících pro zpracování chmele	DG16902B021	příjemce-koordinátor / konsorcium
Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče	DG16P02H029	příjemce-koordinátor / konsorcium
Neinvazivní a šetrné postupy řešení kvality prostředí a údržby vodních prvků v rámci památkové péče	DG16P02M032	pracovníci NPÚ se podílejí formou DPP jako členové řešitelského kolektivu uchazeče / jediný příjemce
Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky	DG16P02M034	další účastník / příjemce
Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši	DG16P02R043	příjemce / konsorcium
Vnitřní zateplovací systémy pro oblast architektonického dědictví	DG16P02H046	další účastník / příjemce

Finanční prostředky přiznané NPÚ z programu NAKI II na období 2016–2022 na řešení projektů přijatých k financování:

Rok	Částka (v tis. Kč)
2016	12 046
2017	13 017
2018	32 749
2019	34 451
2020	36 198
2021	27 238
2022	22 308

Veřejné soutěže k účelovému výzkumu

V roce 2019 byla ministerstvem kultury vyhlášena 3. jednostupňová veřejná soutěž ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích v Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta

2016 až 2022 (NAKI II). Kolegium ředitelů generální ředitelky posoudilo 13 návrhů přihlášek a z nich doporučilo 8 k dalšímu rozpracování. Oddělení/Referát vědy a výzkumu se aktivně podílel na zpracování a podání přihlášek projektů do soutěže v řádném termínu. Byl podán 1 projekt s účastí NPÚ jako jediného příjemce, 5 projektů typu konsorcium (2x NPÚ v pozici příjemce-koordinátor, 3x NPÚ v pozici příjemce) a 2 projekty typu příjemce a další účastníci, v nichž je NPÚ v pozici dalšího účastníka. Výsledky soutěže byly zveřejněny dne 16. 12. 2019. Do soutěže bylo doručeno celkem 145 přihlášek projektů, z toho byly poskytovatelem vyloučeny z hodnocení 4 projekty, nepřijato k podpoře 112 projektů, přijato k podpoře celkem 29 projektů. Všechny 8 přihlášek projektů podaných NPÚ bylo hodnoceno i v II. kole soutěže a 2 projekty, které se umístily na 8. a 21. místě, byly vybrány k financování pro období let 2020–2022. Oddělení/Referát vědy a výzkumu si vyžádal od MK ČR oponentní posudky ke všem projektům pro provedení analýzy a pro potřeby navrhovatelů přihlášek projektů.

Název projektu přijatého k řešení pro období 2020–2022	Kód projektu	Role NPÚ / Typ projektu
Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení	DG20P02OVV008	příjemce / konsorcium
Topografie povrchu kamene a její aplikace v oblasti restaurování kamenných prvků	DG20P02OVV021	příjemce / konsorcium

Rejstřík informací o výsledcích vědy a výzkumu (RIV)

Přehled výsledků NPÚ v letech 2011–2019

Druh výsledku	Kód	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Celkem
Audiovizuální tvorba	A	0	0	1	1	2	0	3	3	2	12
Kapitola v odborné knize	C	78	10	28	18	1	9	11	55	22	232
Metodika schválená příslušným orgánem státní správy	N/E	0	1	6	15	22	14	2	4	1	65
Odborná kniha	B	9	10	10	19	47	11	33	23	7	169
Ostatní výsledky nezařaditelné do žádného z uvedených druhů výsledků	O	0	1	3	0	4	0	0	7	0	15
Ověřená technologie	Z/B	0	0	0	4	4	0	0	0	1	9
Památkový postup	N/C	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3
Recenzovaný odborný článek	J	44	78	86	84	70	133	82	67	48	692
Software	R	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Specializovaná mapa s odborným obsahem	N/D	12	7	2	1	22	4	16	3	5	72
Specializovaná veřejná databáze	S	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Stať ve sborníku	D	9	4	6	1	20	9	19	7	4	79
Uspořádání (zorganizování) konference	M	1	1	0	2	4	1	1	0	0	10
Uspořádání (zorganizování) výstavy	E	1	2	3	4	10	3	6	5	0	34
Uspořádání (zorganizování) workshopu	W	1	0	4	6	11	1	6	1	6	36
Celkem		155	114	149	155	218	188	180	175	97	1 431

GAČR

Rok 2019 byl posledním rokem řešení tří tříletých projektů GA ČR. Ve dvou z nich byl NPÚ hlavním řešitelem, na jednom se podílel jako spoluřešitel.

Finanční prostředky čerpané NPÚ z GAČR v roce 2018

Rok	Částka (v tis. Kč)
2019	5 259

NUŠL

V roce 2019 byly do Národního úložiště šedé literatury, které provozuje Národní technická knihovna, vloženy 2 metodiky v souladu s Příkazem ministra kultury č. 21/2018, kterým se ruší Příkaz ministra kultury č. 25/2014 a stanovuje se „Postup schvalování metodik a památkových postupů Ministerstvem kultury jako uznatelných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a postup ve věci vydání stanoviska poskytovatele k využitelnosti výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem“.

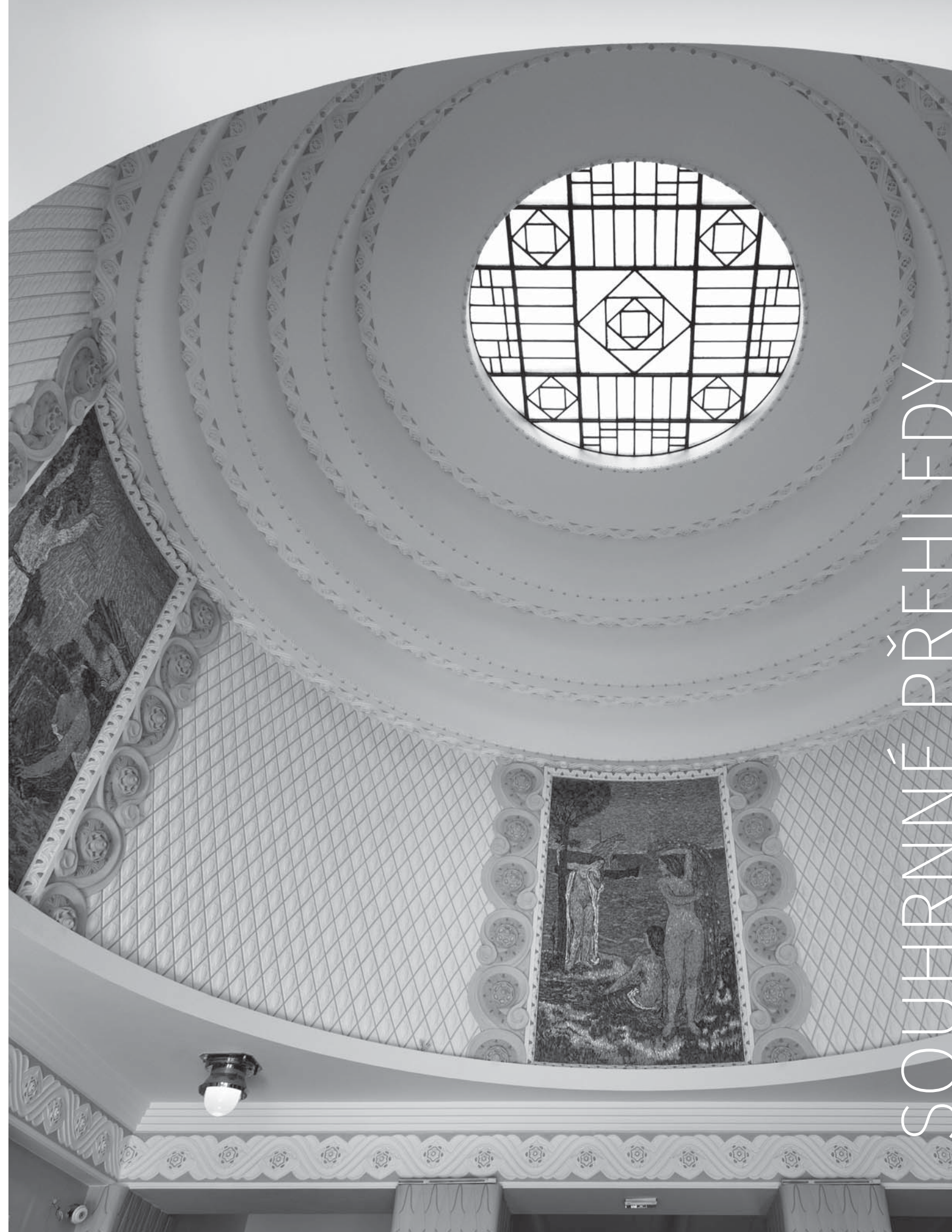
Výsledky aplikovaného výzkumu typu N

V roce 2019 byly ke schvalovacímu řízení předány celkem 3 metodiky, schváleny byly celkem 2 metodiky.

Název metodiky	Autoři	Zdroj financování	Osvědčení o schválení
Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče	Miloš Matěj, Michaela Ryšková	NAKI II	č. 185
Metodika ochrany průmyslového dědictví muzejními prostředky	Petra Mertová	NAKI II	č. 186
„Pánové, prosím, smekněte“ Metodika datování a interpretace fotografií z let 1850–1918 pomocí historické (pánské) módy	Radek Polách	NAKI II	v řízení
Metodika efektivního terénního průzkumu a dokumentace historických staveb. Tematický plošný průzkum sušáren chmele.	Kamil Podroužek a kol.	NAKI II	v řízení
Metodika hodnocení a ochrany staveb 2. poloviny 20. století (se zaměřením na architektonické dědictví 60. a 70. let) vzhledem k jejich (možné) památkové ochraně	Renata Vrabelová a kol.	NAKI II	v řízení

V roce 2019 byly ke schvalovacímu řízení předány 4 specializované mapy s odborným obsahem, schváleno bylo celkem 8 map.

Název mapy	Autoři	Zdroj financování	Schválení
Archeologické doklady válečných konfliktů 18. století ve volné krajině na území Libereckého kraje: polní dělostřelecká opevnění druhé poloviny 18. století v Libereckém kraji	Renata Tišerová	IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas MPZ Uničov	Hana Dehnerová, Jan Grégr	IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas památek v prostoru Ždánického lesa	Petr Vítula	IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas SZ Náměšť nad Oslavou	Petr Vítula	IP DKRVO	schváleno
Archeologický potenciál okresu Benešov	Jan Kypta, Jiří Marounek, Zdeněk Neustupný	IP DKRVO	schváleno
Dynamická 3D mapa objektu obchodního domu Prior/Kotva	Hana Hasníková, Kateřina Kulawiecová, Jiří Kunecký	NAKI II	schváleno
Dynamická 3D mapa objektu železničního nádraží v Ostravě-Vítkovicích	Jiří Kunecký, Hana Hasníková, Kateřina Kulawiecová	NAKI II	schváleno
Elektrárny v severozápadních Čechách	Jiří Chmelenský	IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas SH Lipnice nad Sázavou	Petr Vítula a kol.	IP DKRVO	v řízení
Kulturní dědictví brněnského vlnářského průmyslu	Michaela Ryšková, Pavel Maren	IP DKRVO	v řízení
Mapa lokací souboru pamětních a směrových kamenů, komunikací a parkových pěšin (s identifikací historického názvosloví) v areálu krajinářského parku v Hradci nad Moravicí dle map a plánů z let 1855–1910	Petr Havrlant, Pavel Maren	NAKI	v řízení
Mapa vodovodního systému Bredovské zahrady	Miroslav Kolka, Vladimír Vrabec	NAKI	v řízení
Řepné cukrovary v Moravskoslezském kraji od roku 1838 až do současnosti	Michaela Ryšková, Karel Sklenář, Pavel Maren	IP DKRVO	v řízení
Řepné cukrovary v Olomouckém kraji od roku 1838 až do současnosti	Karel Sklenář	IP DKRVO	v řízení

PŘEHLED PUBLIKACÍ VYDANÝCH V ROCE 2019

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

Das Geheimnis des Lustgartens, Petr Hudec, ISBN 978-80-7480-133-4, 116 s.

Dědictví pout zbavené: 30 památkových obnov za 30 let demokracie, Naďa Goryczková, Jakub Bachtík (edd.), ISBN 978-80-7480-141-9, 272 s.

Guidebook to Monuments managed by the National Heritage Institute in the Czech Republic, 2. vydání, Karel Kuča a kol., ISBN 978-80-7480-144-0, 368 s.

Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře ve Středočeském kraji, sv. II., Vratislav Nejedlý, Kateřina Adamcová, Zdenka Gläserová Lebedová, Viktor Kovařík, Pavel Zahradník, ISBN 978-80-7480-119-8, 672 s.

Metodika péče a dlouhodobého uchování zbraní a zbroje, Rudolf Protiva, ISBN 978-80-87967-12-6, 60 s.

Metodika prezentace zbraní a zbroje, Zuzana Vaverková, Lenka Vaňková, ISBN 978-80-87967-11-9, 60 s.

Metodika třídění a evidence zbraní a zbroje ve sbírkách Národního památkového ústavu, Roman Gronský, Vladimír Kočan, ISBN 978-80-87967-10-2, 100 s.

Použití cibulnatých a hlíznatých rostlin v památkách zahradního umění, Lenka Křesadlová, Petr Hudec, Hana Poková, ISBN 978-80-7480-143-3, 120 s.

Španělský a Německý sál na Pražském hradě v 19. století / The Spanish and German Halls at Prague Castle in the 19th Century, Jindřich Vybíral, ISBN 978-80-87989-84-5, 200 s., vydáno ve spolupráci s VŠUP

Tajemství Libosadu, Petr Hudec, ISBN 978-80-7480-126-6, 112 s.

The Mystery of the Flower Garden, Petr Hudec, ISBN 978-80-7480-132-7, 116 s.

Transgas: Areál řídicí ústředny Tranzitního plynovodu a budova FMPE v Praze. Historie / architektura / památkový potenciál, Naďa Goryczková (ed.), ISBN 978-80-7480-138-9, 256 s.

Výroční zpráva NPÚ za rok 2018, ISBN 978-80-7480-130-3, 132 s.

PERIODIKA:
Zprávy památkové péče, ročník 79/2019, ISSN 210-5538

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PRAZE

PERIODIKA: Staletá Praha, ročník 35/2019, ISSN 0231-6056

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Dějiny evropské architektury, I. díl, Václav Mencl (Helena Soukupová ed.), ISBN 978-80-88339-05-2, 208 s.

Luděk Marold. Panorama Mělníka od řeky, Julie Motyčka, Kateřina Knorová, ISBN 978-80-88339-01-4, 978-80-86720-81-4, 80 s., vydáno ve spolupráci s Městem Mělník

Móda v časech kříže a kalicha. Oděvní kultura v českých zemích 14. a 15. Století, Alena Nachtmannová, ISBN 978-80-88339-06-9, 304 s.

Společenská role módy po vzniku Československé republiky, ISBN 978-80-7480-131-0, 138 s. (sborník z konference)

Středověká opevnění českých měst. 3. díl: Morava a Slezsko, Vladislav Razím, ISBN 978-80-88339-03-8, 504 s.

PERIODIKA:

Památky středních Čech, ročník 33/2019 + Ročenka, ISSN 0862-1586

Průzkumy památek, ročník 26/2019, ISSN 1212-1487

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Památky jižních Čech 10, Martin Gaži (ed.), ISBN 978-80-85033-91-5, 192 s.

The Schwarzenbergs 1615–1789, Ludmila Ourodová-Hronková, ISBN 978-80-85033-89-2, 12 s.

The Schwarzenbergs 1790–1950, Ludmila Ourodová-Hronková, ISBN 978-80-85033-90-8, 12 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PLZNI

Věžnice Plzeň-Bory, Stanislav Plešmíd, ISBN 978-80-85035-54-4, 8 s., skládanka

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LOKTI

Circulus Cubitanus 2018/2019. Ročenka NPÚ, ÚOP v Lokti, ISBN 978-80-906866-4-9, 80 s.

Třicet let památkové péče v Karlovarském kraji 1989–2019, Romana Riegerová, příloha k Circulus Cubitanus 2018/2019, ISBN 978-80-906866-5-6, 68 s.

Památkově chráněná území Karlovarského kraje, 2. upravené a doplněné vydání, Lubomír Zeman, Filip Prekop, ISBN 978-80-906866-7-0, 111 s., vydáno ve spolupráci s Karlovarským krajem

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

PERIODIKA: Monumentorum Custos 2018, Časopis pro památky severozápadních Čech, ISSN 1803-781X

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI

Hraběcí obory. Odkaz Clam-Gallasů v krajině Jizerských hor, Renata Tišerová (ed.), ISBN 978-80-87810-36-1, 128 s.

leták Liberec-Perštýn, Dům U Pelikána, Alena Řičánková (text), ISBN 978-80-87810-40-8, 12 s., skládačka

leták Liberec-Rudolfov, vodní elektrárna, Petr Freiwilg (text), ISBN 978-80-87810-37-8, 12 s., skládačka

PERIODIKA: Fontes Nissae – Prameny Nisy, ročník XX/2019, ISSN 1213-5097s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V JOSEFOVĚ

Monumenta vivent, Sborník NPÚ, ÚOP v Josefově, ISBN 978-80-88226-18-5, 194 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PARDUBICÍCH

Historie Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody Východočeského kraje v Pardubicích, 978-80-87626-10-8, 128 s.

Sborník NPÚ, ÚOP v Pardubicích za rok 2019, ISBN 978-80-87626-09-2, 126 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V TELČI

Lidová architektura v Kraji Vysočina. Zděné stavby 19. století, Ivan Minář, ISBN 978-80-907357-1-2, 248 s.

Památky Vysočiny 2017–2018, ISBN 978-80-907357-0-5, 160 s.

Varhany brněnské a loketské školy a jejich zvukové ideály, Petr Koukal, ISBN 978-80-907357-2-9, 288 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V BRNĚ

Hotel Intercontinental v Praze, Kateřina Houšková a kol., ISBN 978-80-7480-129-7, 256 s.

Památková péče na Moravě – Monumentorum Moraviae tutela 21/2019, 30 let Městské památkové rezervace Brno, ISBN 978-80-87967-23-2, 141 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OLOMOUCI

Sborník NPÚ, ÚOP v Olomouci 2018, ISBN 978-80-86570-32-7, 144 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V KROMĚŘÍŽI

Ingredere Hospes XI/2018, Sborník NPÚ, ÚOP v Kroměříži, ISBN 978-80-87231-54-8, 156 s.

Příběhy stromů. Stromy Republiky Zlínského kraje 1918–2018, Lenka Křesadlová, ISBN 978-80-87231-49-4, 152 s.

Tvrz Kurovice. Stavební vývoj, historie a archeologie šlechtického sídla na pomezí tvrze a hradu, Jan Štětina, Dalibor Janiš a kol., ISBN 978-80-87231-55-5, 208 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OSTRAVĚ

Kulturní dědictví Severní dráhy císaře Ferdinanda, 2. rozšířené vydání, Alena Borovcová, ISBN 978-80-88240-17-4, 214 s.

Kulturní dědictví Vítkovických železáren, 2. rozšířené vydání, Miloš Matěj, Irena Korbelářová, Ludvík Tejzr, ISBN 978-80-88240-18-1, 260 s.

Methodology for the Evaluation and Protection of Industrial Heritage from the Perspective of Heritage Management, Miloš Matěj, Michaela Ryšková, ISBN 978-80-88240-07-5, 200 s.

Methodology for the Evaluation and Protection of Industrial Heritage through Museology, Petra Mertová, ISBN 978-80-88240-15-0, 112 s., vydáno ve spolupráci s Technickým muzeem v Brně

Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče, Miloš Matěj, Michaela Ryšková, ISBN 978-80-88240-06-8, 200 s.

Metodika ochrany průmyslového dědictví muzejními prostředky, Petra Mertová, ISBN 978-80-88240-14-3, 108 s.

Průmyslové dědictví města Ostravy, Miloš Matěj, ISBN 978-80-85034-81-7, 400 s.

Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě 2019, ISBN 978-80-88240-19-8, 136 s.

Sepulkrální památky okresu Přerov, Renata Skřebská, ISBN 978-80-88240-13-6, 256 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V PRAZE

Veltrusy. Deset podob barokního zámku, Jakub Jukl, ISBN 978-80-904654-4-2, 40 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Metodika průzkumů vybraných skupin předmětů uměleckého řemesla, Petra Lesniaková, Alena Samohýlová, Zdeněk Holý a kol., ISBN 978-80-87890-30-1, 246 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA NA SYCHROVĚ

Gallasové/Clam-Gallasové. Noblesa severních Čech, Vladimír Tregl, ISBN 978-80-906784-2-2, 152 s.

Parádní kočáry hraběte Gallase, Martin Krummholz, ISBN 978-80-906784-1-5, 62 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V KROMĚŘÍŽI

Hrad Šternberk, Michal Konečný, ISBN 978-80-907400-4-4, 216 s.

Palace Valtice, Michal Konečný, ISBN 978-80-907400-3-7, 255 s.

Přehled průzkumů a dokumentací

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ
Stavebněhistorické průzkumy
Praha 8 – Karlín – Invalidovna
Karlštejn – hrad (pokračování archivní rešerše)
Operativní průzkumy a dokumentace
Stará Boleslav – bazilika sv. Václava (celek)
Horšovský Týn – hrad a zámek (celek)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PRAZE
Operativní průzkumy a dokumentace
Praha 1 – Hradčany – barokní opevnění, XIX. bastion, fragment strážního (?) domku
Praha 1 – Hradčany – čp. 164, Úvoz 16
Praha 1 – Hradčany – čp. 102, letní domek
Praha 1 – Malá Strana – kaple sv. Kříže – Kalvárie
Praha 1 – Malá Strana – čp. 162, Ledeburská a Pálfyovská zahrada
Praha 1 – Staré Město – čp. 553, dům U Sixtů (západní dvorní objekt)
Praha 1 – Staré Město – čp. 597, Celetná 13 – Milesimovský palác (archivní průzkum)
Praha 1 – Staré Město – čp. 598, Celetná 11 – Štupartská 6 (severní fasáda)
Praha 1 – Nové Město – kostel sv. Voršily, sklepy pod kostelem (pozůstatek starších domů)
Praha 1 – Nové Město – čp. 753, františkánský klášter (dílčí nálezy)
Praha 2 – Nové Město – kostel sv. Apolináře (západní fasáda)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE
Operativní průzkumy a dokumentace
Borovsko – kostel sv. Petra a Pavla
Český Šternberk – hrad
Dobříš – most přes Pilský potok
Drachkov – sýpka hospodářského dvora
Hořovice – Víška – kostel sv. Jiljí
Hradenín – areál tvrze
Kojetice – kostel sv. Víta
Křivoklát – Amalín – dům čp. 31 zvaný Laubovna
Kutná Hora – dům čp. 289
Luštěnice – zámek
Mladá Boleslav – elektrárna (náhon, turbína)
Mochov – kostel sv. Bartoloměje
Načeradec – kostel sv. Petra a Pavla
Nížbor – zámek

Nymburk – kaple sv. Jana Nepomuckého
Obděnice – kostel Nanebevzetí Panny Marie
Osečany – zámek
Plaňany – kostel Nanebevzetí Panny Marie
Sázava – Černé Budy – fara čp. 75
Sázava – Černé Budy – kostel sv. Prokopa
Sedlčany – děkanství čp. 44
Slaný – dům čp. 20 se srubem
Soutice – sýpka
Stránka – zámek
Zvěstov – zámek
Žebrák – dům čp. 23
Archivní rešerše
Drážkov – usedlost čp. 10
Krakovec – nejstarší fáze hradu
Mladá Boleslav – dům čp. 51, tzv. Loretko
Mladá Boleslav – kostel sv. Víta a dvůr Podhradí
Nové Dvory – kostel sv. Anny
Slaný – dům čp. 20/32
Turbovice – viniční usedlost
Žemličkova Lhota – dům čp. 21

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Operativní průzkumy a dokumentace
Borotín – hospodářský dvůr čp. 120
Boršov – zámek Poříčí
Červený Dvůr – bažantnice v zámeckém parku
Červený Dvůr – zámek
České Budějovice – Senovážné náměstí čp. 230/6 (bývalé povoznictví Anton Ferus)
České Budějovice – Riegrova ul. čp. 1791/25 (měštanský dům, tzv. Alžír)
České Budějovice – Nádražní ul. čp. 119/4 (staniční budova vlakového nádraží)
Český Krumlov – obřadní síň (modlitebna) na židovském hřbitově v Rozsypu
Český Krumlov – náměstí Svornosti čp. 2
Český Krumlov – Rooseveltova čp. 29
Elbančice – zámek, bývalý lázeňský areál (dílčí archivní rešerše)
Komařice – zámek
Markvartice – kaple Panny Marie
Němčice – ohradní zdi, brány, altán a gloriety v zámeckém parku
Nové Hrady – hrad
Selibov – kovárna čp. 23 (dílčí archivní rešerše)

Soběslav – Táborské předměstí, kaple sv. Anny u čp. 238
Světlík – tvrz Pasovary
Třeboň – měštanský dům čp. 85
Věžovatá Pláně – kostel sv. Anny
Žlábek – hospodářský dvůr Olšov, Žlábek ev. č. 1

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PLZNI
Operativní průzkumy a dokumentace
Domažlice – předměstský domek čp. 28 (záchranná dokumentace před demolicí)
Horažďovice – židovský hřbitov, domek hrobníka (pasportizace stavebních výplní před rekonstrukcí)
Hradiště u Blovic – areál zámku, skleník (OPD, archivní průzkum)
Chotěšov – klášter, prelatura (OPD fasád v průběhu rekonstrukce)
Klatovy – jezuitská kolej (rozšířený OPD v průběhu stavebních prací při celkové rekonstrukci přízemí objektu)
Kožlany – bývalý hostinec čp. 278 (pasportizace okenních výplní)
Kralovice – fara čp. 158 (pasportizace stavebních výplní)
Krašov – kostel sv. Ondřeje (OPD v průběhu stavebních prací při celkové obnově fasád)
Křimice – venkovský domek čp. 37 (záchranná dokumentace před demolicí)
Manětín – areál zámku, oranžerie (OPD obvodových zdí před rekonstrukcí)
Mokrosuky – zámek, jižní palác (OPD krovu před rekonstrukcí)
Nekmír – areál zámku, kočárovna (rozšířený OPD objektu se stavebně-historickou analýzou)
Nemilko – zámek (OPD části fasády před obnovou fasád)
Nepomuk – městský dům čp. 76 (omítky, výmalba)
Ostružno – fara čp. 1 (rozšířený OPD objektu; rozpracováno)
Plzeň – katedrála sv. Bartoloměje (průběžný OPD během celkové rekonstrukce interiéru objektu)
Plzeň – čp. 721, byt Oskara Semlera (pasportizace prvků interiéru před celkovou rekonstrukcí)
Poleň – venkovská usedlost čp. 7, stodola (rozšířený OPD před demolicí objektu)
Potvorov – areál fary čp. 1, hospodářský objekt stájí (OPD obvodových zdí před rekonstrukcí)
Rabí – městský dům čp. 13 (OPD krovu a prostoru půdy před rekonstrukcí)
Tachov – kostel Nanebevzetí Panny Marie (OPD interiéru věže před obnovou omítek)
Tymákov – venkovská usedlost čp. 75 (záchranná dokumentace před demolicí, rozšířený OPD)
Úlice – kostel sv. Vavřince (OPD v průběhu stavebních prací při celkové rekonstrukci objektu)
Žďánov – zámeček (záchranný OPD reliktního severního křídla)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM
Operativní průzkumy a dokumentace
Bitozeves – kostel sv. Michaela Archanděla
Hasištejn – hrad
Jezeří – objekt zámku pod severní terasou
Jílové – zámek
Kláštepec nad Ohří – most přes Podmilevský potok mezi ulicemi Pod Pivovarem a Pod Skalou
Kostomlaty pod Milešovkou – hrad
Krásná Lípa – st. p. č. 842
Liběšice – kostel sv. Martina a Nanebevzetí Panny Marie
Litoměřice – arcibiskupská rezidence, budova bývalé kočárovny
Louny – čp. 43
Mirošovice – čp. 38
Mirošovice – čp. 39
Perštejn – hrad
Peruc – čp. 1
Roudnice nad Ohří – KD Říp čp. 58
Teplice – kaple svatého Kříže
Terezín – čp. 358
Úštěk – čp. 29
Žatec – Mederův dům čp. 102
Žatec – dům čp. 295 (krov)
Stavebněhistorické průzkumy
Jezeří – dům na p. č. 1/2 v areálu zámku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI
Operativní průzkumy a dokumentace
Bezděz – hradní kaple (dokumentace průčelí před obnovou omítek)
Doksy – hospodářský dvůr (dokumentace dvora v havarijním stavu)
Holany – Holanský rybník (dokumentace rybníční hráze během obnovy)
Horní Police – zámek (dokumentace odkrytého zdiva v přízemí před obnovou)
Kravaře – most (dokumentace mostu před obnovou)
Stráž pod Ralskem – zámek Vartenberk (dokumentace jižního průčelí před obnovou)
Václavice – kostel sv. Jakuba (dokumentace odkrytého zdiva kostela)
Zahrádky – objekt čp. 134 (dokumentace před demolicí)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V JOSEFOVĚ
Stavebněhistorické průzkumy
Brtev – kostel sv. Petra a Pavla na Byšičkách (zahájení průzkumu)
Hrádek u Nechanic – zámecká jízdárna s divadlem čp. 40–49 (dokončení)

Operativní průzkumy a dokumentace
Broumov – klášter čp. 1 (dispoziční řešení prelatury a konventu)
Broumov – klášter čp. 1 (železné dveře v interiéru)
Dolní Olešnice – kostel sv. Jakuba Staršího (dokumentace nálezů během obnovy střechy předsíně)
Chlumeck nad Cidlinou – dům čp. 47 (dokumentace vrchnostenská obytné stavby v ochranném pásmu zámku před demolicí)
Jičín – funerální plastika na hřbitově u kostela Panny Marie de Salle
Librantice – usedlost čp. 30 (dokumentace ohrožené nechráněné usedlosti)
Měník – dům čp. 8 (dokumentace venkovského domu před demolicí, během demontáže a deponování v depozitáři Muzea lidových staveb v Kouřimi)
Podkost – hrad Kost, pivovar (dokumentace zdiva varny)
Podkost – hrad Kost, palác a věž (dokumentace po sejmutí omítek, dokumentace líců kvádrového zdiva)
Rtyně v Podkrkonoší – dům čp. 10 (dokumentace v průběhu obnovy kulturní památky)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PARDUBICÍCH
Operativní průzkumy a dokumentace
Nové Hrady – kaple Panny Marie na Chmelišti
Vysoké Mýto – čp. 212 (krov)
Operativní průzkumy a dokumentace / Stavebněhistorické průzkumy
Albrechtice – venkovský dům čp. 47
Čenkovice – venkovský dům čp. 203
Dolní Holetín – čp. 35
Dolní Holetín – mlýn čp. 72, stodola, dům čp. 60
Dolní Lipka – kaple Panny Marie a škola čp. 33
Heřmanice – hospoda čp. 93
Horní Heřmanice – krov venkovského domu čp. 95
Zubří – čp. 4

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V TELČI
Operativní průzkumy a dokumentace
Brtnice – panský hospodářský dvůr, Horní město 405 (průzkum a kompletní fotodokumentace)
Budkov – zámek (kompletní fotodokumentace)
Jemnice-Louka – kaplička v poli (stratigrafie maleb interiéru i exteriéru)
Krasovice – zámek (záchranný průzkum a kompletní fotodokumentace při rekonstrukci)
Pelhřimov – kaple sv. Anny
Telč – dům, nám. Zachariáše z Hradce čp. 66 (kompletní fotodokumentace)
Telč – šachta, Svatoanenská čp. 88

Třebíč – rabinát, Tiché nám. čp. 4 (stratigrafie maleb interiéru)
Třešť – zámek (průzkum, stratigrafie maleb a kompletní fotodokumentace před rekonstrukcí)
Údavy – propad polního terénu
Velké Meziříčí – dům, Hornoměstská 419 (stratigrafie maleb interiéru)
Větrný Jeníkov – zámek (kompletní fotodokumentace)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V BRNĚ
Stavebněhistorické průzkumy
Brno – hrad Veveří (kaple)
Operativní průzkumy a dokumentace a dokumentace
Brno – hrad Veveří (postupná dokumentace krovů)
Brno – Moravské náměstí 1 (interiéry přízemí)
Brno – Muchova 11 (interiéry)
Břeclav – zámek (dokumentace během rekonstrukce)
Dolní Věstonice – kostel sv. Michala (interiér)
Hajany – zámek (podzemní chodby)
Hostěradice – dům čp. 52 (krovy)
Hostěradice – radnice (krovy)
Hrubšice u Ivančic – bývalý vodní mlýn (celá stavba vyjma obytného křídla)
Mikulovice – kostel sv. Petra a Pavla (krov)
Moravský Krumlov – zámek
Račice – předzámčí, fasády a kostel
Sedlec u Mikulova – most k záměčku Portz
Svitávka – fara (celek)
Uherčice – zámek
Valtice – Růžová 55 (dokumentace během rekonstrukce)
Valtice – předzámčí (v průběhu rekonstrukce)
Vyškov – kaple sv. Anny (interiéry)
Znojmo – Malá Františkánská 2, srubová konstrukce
Znojmo – Slepíčí trh 2 (průčelí domu)
Znojmo – Staré Město 69 (konstrukce)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OLOMOUCI
Stavebněhistorické průzkumy
Olomouc – budova Hanáckých kasáren čp. 803 (dokončení SHP)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V KROMĚŘÍŽI
Stavebněhistorické průzkumy
Buchlov – hrad, SHP celého areálu, pokračování (dokončení 2020)
Slavičín – zámek, komplexní SHP
Vizovice – nemocnice, komplexní SHP

Operativní průzkumy a dokumentace
Brničko, okr. Šumperk – zřícenina hradu, zadání opravy kulturní památky, II. část
Helfštýn, okr. Přerov – hrad, OPD části zdiva horní partie kuchyňského stavení
Holešov – měšťanský dům čp. 20, náměstí Dr. E. Beneše, část přízemí
Kroměříž – měšťanský dům čp. 55, Vodní ul., přízemí
Kroměříž – měšťanský dům čp. 55, Vodní ul., první patro
Křídlo – zřícenina hradu, nároží objektu v hradním jádře
Kurovice – tvrz, chodba v prvním patře dvorního traktu západního křídla
Litenčice – zámek, OPD čelní fasády zámku
Loučka u Valašského Meziříčí – zámek, OPD, I. část
Lukov – zřícenina hradu, OPD dolního hradu
Lukov – zřícenina hradu, OPD hradeb v příkopu
Lukov – zřícenina hradu, OPD vstupní věže
Slavičín – zámek, OPD jednotlivých nálezových situací
Uherský Brod – dominikánský klášter, OPD části sklepní prostory jižního křídla klášterní budovy
Uherský Brod – hradby, OPD části jižního úseku městské hradby
Valašské Meziříčí – měšťanský dům čp. 108 na Náměstí, přízemí, patro a dvorní průčelí
Velehrad – poutní dům u baziliky, předběžný průzkum části sklepního prostoru poutního domu
Vizovice – zámek, dokumentace architektonických detailů volně ložených v zámeckém areálu
Vsetín – fara (bývalý nový zámek), průzkum podzemních partií části fasád
Zborovice – zámek, sloupek brány u starého zámku, OPD poškozené konstrukce

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OSTRAVĚ
Operativní průzkumy a dokumentace
Fulnek – kostel a bývalý augustiniánský klášter a kostel Nejsvětější Trojice
Janovice u Rýmařova – zámek čp. 10 (pasport)
Kopřivnice – zaniklý dům čp. 124
Krnov – zámek (hlavní městská a zámecká hradba)
Opava – Dolní náměstí, dům čp. 115
Opava – dům čp. 1 (rekonstrukce městského „Müllerova“ domu)
Opava – konkatedrála (vybrané nálezové situace)
Ostrava – ul. Velká, sklepy asanovaných městských domů čp. 54–59 (I. fáze), nálezové situace v rámci archeologických výzkumů (II. fáze)
Příbor – dům čp. 17 (operativní dokumentace zaměřená na výmalbu)
Příbor – zaniklý dům čp. 383
Řepiště – kostel sv. Michaela (dokumentace dřevěných konstrukcí)

Počet archeologických akcí

PRACOVIŠTĚ NPÚ	Dohled	Záchranný archeologický výzkum	Celkem
ÚOP v Praze	7	26	33
ÚOP středních Čech v Praze	4	3	7
ÚOP v Českých Budějovicích	3	4	7
ÚOP v Plzni	8	12	20
ÚOP v Lokti	2	6	8
ÚOP v Ústí nad Labem	5	2	7
ÚOP v Liberci	2	3	5
ÚOP v Josefově	3	1	4
ÚOP v Pardubicích	0	1	1
ÚOP v Telči	3	3	6
ÚOP v Brně	0	16	16
ÚOP v Olomouci	52	2	54
ÚOP v Kroměříži	0	2	2
ÚOP v Ostravě	86	33	119
ÚPS na Sychrově	3	6	9
Celkem	178	120	298

Seznam objektů ve správě NPÚ

Praha	Typ objektu	Telefon	Web
Zahrady pod Pražským hradem	zahrady	257 214 817	www.palacove-zahrady.cz
Invalidovna	Invalidovna	724 816 966	www.invalidovna-praha.cz
Středočeský kraj			
Březnice	zámek	318 682 179	www.zamek-breznice.cz
Hořovice	zámek	311 512 479	www.zamek-horovice.cz
Karlštejn	hrad	311 681 617	www.hrad-karlstejn.cz
Konopiště	zámek	317 721 366	www.zamek-konopiste.cz
Krakovec	hrad	313 549 302	www.hrad-krakovec.cz
Křivoklát	hrad	313 558 440	www.hrad-krivoklat.cz
Mnichovo Hradiště	zámek	326 773 098	www.zamek-mnichovohradiste.cz
Mníšek pod Brdy	zámek	318 590 261	www.zamek-mnisek.cz
Sázava	klášter	327 321 177	www.klaster-sazava.cz
Točnick	hrad	311 533 202	www.hrad-tocnik.cz
Veltrusy	zámek	315 781 146	www.zamek-veltrusy.cz
Zbečno – Hamousův statek	lidová architektura	724 980 456	www.hamousuv-statek.cz
Žebrák	hrad	311 533 202	www.hrad-zebrak.cz
Žleby	zámek	327 398 121	www.zamek-zleby.cz

Ústecký kraj			
Benešov nad Ploučnicí	zámek	412 586 795	www.zamek-benesov.cz
Doksany	zámek	416 861 143	www.zamek-doksany.cz
Duchcov	zámek	417 835 301	www.zamek-duchcov.cz
Házmburk	hrad	606 175 052	www.hrad-hazmburk.cz
Jezeří	zámek	724 326 031	www.zamek-jezeri.cz
Krásné Březno – kostel sv. Floriána	kostel	472 704 800	www.kostel-krasnebrezno.cz
Krásný Dvůr	zámek	415 210 004	www.zamek-krasnydvur.cz
Libochovice	zámek	416 591 443	www.zamek-libochovice.cz
Most – kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel	724 663 546	www.kostel-most.cz
Ploskovice	zámek	416 749 092	www.zamek-ploskovice.cz
Stekník	zámek	723 086 011	www.zamek-steknik.cz
Velké Březno	zámek	475 228 331	www.zamek-vbrezno.cz
Karlovarský kraj			
Bečov nad Teplou	hrad a zámek	353 999 394	www.zamek-becov.cz
Kynžvart	zámek	354 691 269	www.zamek-kynzvart.eu
Valeč	zámek	353 399 731	www.zamek-valec.cz
Jihočeský kraj			
Červená Lhota	zámek	384 384 228	www.zamek-cervenalhota.cz
Český Krumlov	hrad a zámek	380 704 721	www.zamek-ceskykrumlov.cz
Dačice	zámek	384 420 246	www.zamek-dacice.cz
Domanín – Schwareznberská hrobka	hrobka	384 721 193	www.zamek-trebon.cz
Hluboká	zámek	387 843 911	www.zamek-hluboka.eu
Jindřichův Hradec	hrad a zámek	384 321 279	www.zamek-jindrichuvhradec.cz
Kratochvíle	zámek	388 324 380	www.zamek-kratochvile.cz
Landštejn	hrad	384 498 580	www.hrad-landstejn.cz
Nové Hrady	hrad	386 362 135	www.hrad-novehrady.cz
Rožmberk	hrad	380 749 838	www.hrad-rozmbek.cz
Třeboň	zámek	384 721 193	www.zamek-trebon.cz
Vimperk	zámek	388 411 506	www.zamek-vimperk.cz
Zlatá Koruna	klášter	380 743 126	www.klaster-zlatakoruna.cz
Zvíkov	hrad	382 285 676	www.hrad-zvikov.cz
Plzeňský kraj			
Červené Poříčí	zámek	376 393 022	www.zamek-cerveneporici.cz
Gutštejn	hrad	374 631 773	www.hrad-gutstejn.cz
Horšov – kostel Věch svatých (Horšovský Týn)	kostel	379 423 111	www.zamek-horsovskytytn.cz
Horšovský Týn	hrad a zámek	379 423 111	www.zamek-horsovskytytn.cz
Kladruby	klášter	374 631 773	www.klaster-kladruby.cz
Kozel	zámek	377 969 040	www.zamek-kozel.cz
Manětín	zámek	373 392 283	www.zamek-manetin.cz
Nebílovy	zámek	377 917 090	www.zamek-nebilovy.cz

Plasy	klášter	373 322 174	www.klaster-plasy.eu
Plzeň-Bolevec – Selský dvůr u Matoušů	selský dvůr	377 360 928	www.usedlost-bolevec.cz
Přimda	hrad	374 631 773	www.hrad-primda.cz
Rabí	hrad	376 596 171	www.hrad-rabi.eu
Švihov	hrad	376 393 378	www.hradsvihov.cz
Velhartice	hrad	376 583 315	www.hrad-velhartice.cz
Kraj Vysočina			
Jaroměřice nad Rokytou	zámek	568 440 237	www.zamek-jaromerice.cz
Lipnice nad Sázavou	hrad	724 961 945	www.hrad-lipnice.cz
Náměšť nad Oslavou	zámek	568 620 319	www.zamek-namest.cz
Telč	zámek	567 243 943	www.zamek-telc.eu
Zahrádka – kostel sv. Víta (Lipnice nad Sázavou)	kostel	486 569 189	www.kostel-zahradka.cz
Královéhradecký kraj			
Hospitál Kuks	hospitál	499 692 161	www.hospital-kuks.cz
Hrádek u Nechanic	zámek	495 441 244	www.zamek-hradekunechanic.cz
Náchod	zámek	491 426 201	www.zamek-nachod.cz
Opočno	zámek	494 668 216	www.zamek-opocno.cz
Ratibořice	zámek	491 452 123	www.zamek-ratiborice.cz
Vizmburk (Ratibořice)	hrad	491 452 123	www.hrad-vizmburk.cz
Liberecký kraj			
Bezděz	hrad	487873131	www.hrad-bezdez.eu
Frýdlant	hrad a zámek	482312130	www.zamek-frydlant.cz
Grabštejn	hrad	482724208	www.hrad-grabstejn.cz
Hrubý Rohozec	zámek	481321012	www.zamek-hrubyrohozec.cz
Lemberk	zámek	487762305	www.zamek-lembek.cz
Sychrov	zámek	482416011	www.zamek-sychrov.cz
Trosky	hrad	481313925	www.hrad-trosky.eu
Zákupy	zámek	487857278	www.zamek-zakupy.cz
Pardubický kraj			
Kunětická hora	hrad	466 415 428	www.hrad-kunetickahora.cz
Litice	hrad	465 320 627	www.hrad-litice.cz
Litomyšl	zámek	461 615 067	www.zamek-litomysl.cz
Slatiňany	zámek	469 681 112	www.zamek-slatinany.cz
Jihomoravský kraj			
Bitov	hrad	515 294 736	www.hrad-bitov.cz
Brno – vila Stiassni	vila	778 545 993	www.vila-stiassni.cz
Bučovice	zámek	517 383 135	www.zamek-bucovice.cz
Kunštát	zámek	516 462 062	www.zamek-kunstat.cz
Lednice	zámek	519 340 128	www.zamek-lednice.com
Janův hrad (Lednice)	umělá zřícenina	519 355 134	www.januv-hrad.cz
Lysice	zámek	516 472 235	www.zamek-lysice.cz
Milotice	zámek	518 619 643	www.zamek-milotice.cz

Pernštejn	hrad	566 566 101	www.hrad-pernstejn.eu
Rájec nad Svitavou	zámek	516 432 013	www.zamek-rajec.cz
Uherčice	zámek	515 298 396	www.zamek-uhercice.cz
Valtice	zámek	778 743 754	www.zamek-valtice.cz
Veveří	hrad	549 420 164	www.hrad-veveri.cz
Vranov nad Dyjí	zámek	515 296 215	www.zamek-vranov.cz
Nový hrádek u Lukova (Vranov nad Dyjí)	zřícenina	515 296 215	www.hrad-novyhradek.cz
Olomoucký kraj			
Bouzov	hrad	585 346 202	www.hrad-bouzov.cz
Jánský Vrch	zámek	584 440 286	www.zamek-janskyvrch.cz
Šternberk	hrad	585 012 935	www.hrad-sternberk.cz
Velké Losiny	zámek	583 248 380	www.zamek-velkelosiny.cz
Moravskoslezský kraj			
Hradec nad Moravicí	zámek	553 783 915	www.zamek-hradec.cz
Janovice u Rýmařova	zámek	777 427 002	www.zamek-janoviceurymarova.cz
Ostrava – Důl Michal	důl	596 231 160	www.dul-michal.cz
Raduň	zámek	553 796 119	www.zamek-radun.cz
Zlínský kraj			
Buchlov	hrad	725 377 374	www.hrad-buchlov.cz
Buchlovice	zámek	572 434 240	www.zamek-buchlovice.cz
Kroměříž – Arcibiskupský zámek	zámek	573 502 011	www.zamek-kromeriz.cz
Vizovice	zámek	577 452 762	www.zamek-vizovice.cz

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ

KRAJ	Počet zpřístupněných objektů	Pracoviště NPÚ
Hlavní město Praha	2	1 – ÚPS v Praze; 1 – GnŘ
Středočeský kraj	14	ÚPS v Praze
Jihočeský kraj	14	ÚPS v Českých Budějovicích
Plzeňský kraj	11	ÚPS v Českých Budějovicích
Karlovarský kraj	3	ÚPS v Praze
Ústecký kraj	11	12 – ÚPS v Praze; 1 – ÚOP v Ústí nad Labem
Liberecký kraj	8	ÚPS na Sychrově
Královéhradecký kraj	5	ÚPS na Sychrově
Pardubický kraj	4	ÚPS na Sychrově
Kraj Vysočina	4	ÚPS v Českých Budějovicích
Jihomoravský kraj	15	ÚPS v Kroměříži
Olomoucký kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Zlínský kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Moravskoslezský kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Celkem	103	

Přehled návštěvnosti památkových objektů ve správě NPÚ

OBJEKT	Návštěvnost	OBJEKT	Návštěvnost
Lednice	389 381	Lipnice	31 140
Český Krumlov	386 290	Zákupy	29 239
Hluboká nad Vltavou	292 926	Rájec nad Svitavou	27 317
Valtice	212 463	Horšovský Týn	26 904
Karlštejn	212 413	Hrubý Rohozec	25 735
Kroměříž	177 520	Zahrady pod Pražským hradem	25 541
Konopiště	147 995	Veltrusy	24 757
Trosky	116 948	Hořovice	24 072
Křivoklát	111 033	Kozel	23 498
Bouzov	110 674	Vizovice	22 919
Sychrov	103 777	Grabštejn	22 699
Buchlovice	101 352	Jezeří	22 631
Pernštejn	81 890	Raduň	22 308
Veveří	80 792	Zlatá Koruna	22 133
Kuks – hospital a Betlém	78 200	Libochovice	22 025
Buchlov	76 715	Nové Hradky	21 791
Bečov	76 057	Plasy	21 304
Červená Lhota	74 096	Krásný Dvůr	20 887
Telč	72 947	Krakovec	20 149
Jindřichův Hradec	71 883	Benešov nad Ploučnicí	19 900
Vranov nad Dyjí	69 387	Mnichovo Hradiště	19 431
Bezděz	68 090	Náměšť nad Oslavou	17 335
Bitov	66 726	Most – kostel Nanebevzetí Panny Marie	16 117
Rabí	63 196	Stekník	15 766
Ratibořice	60 476	Sázava	15 501
Žleby	57 817	Duchcov	14 920
Landštejn	55 782	Velké Březno	14 708
Litomyšl	53 292	Manětín	14 058
Frýdlant	52 727	Kladruby	13 243
Mníšek pod Brdy	51 951	Březnice	13 093
Hradec nad Moravicí	51 817	Žebrák	12 918
Švihov	51 101	Dačice	12 675
Třeboň	50 616	Brno – vila Stiassni	12 520
Opočno	49 464	Litice	11 701
Velhartice	46 461	Slatiňany	10 758
Rožmberk	45 450	Kunštát	10 358
Milotice	44 247	Bučovice	9 893
Točnick	43 994	Valeč	9 189
Náchod	43 226	Nebílovy	8 959
Kynžvart	42 236	Nový Hrádek u Lukova	8 621
Hrádek u Nechanic	41 354	Uherčice	5 348
Třeboň – Schwarzenberská hrobka Domanín	40 161	Ostrav – Důl Michal	5 322
Velké Losiny	38 623	Zbečno – Hamousův statek	4 540
Házmberk	37 803	Praha – Invalidovna	3 883
Zvíkov	36 743	Vimperk	3 044
Kratochvíle	36 116	Červené Poříčí	2 324
Lemberk	35 611	Janovice u Rýmařova	873
Šternberk na Moravě	34 224	Krásné Březno – kostel sv. Floriána	763
Kunětická hora	34 221	Doksany*	0
Lysice	33 711	Gutštejn*	0
Jaroměřice nad Rokytnou	33 039	Plzeň-Bolevec – selský dvůr*	0
Ploskovice	31 799	Přímda*	0
Javorník – Jánský Vrch	31 302	Vizmburk*	0
		Celkem	5 272 925

* objekt bez integrovaného pokladního provozu

Změny památkového fondu*

KRAJ	Prohlášené nemovité kulturní památky	Prohlášené movité kulturní památky	Zrušené nemovité kulturní památky**	Prohlášené národní kulturní památky	Prohlášené památkové zóny
Hlavní město Praha	4	3	1	5	0
Středočeský kraj	6	3	2	1	0
Jihočeský kraj	17	4	3	0	0
Plzeňský kraj	5	1	1	0	0
Karlovarský kraj	5	1	1	0	0
Ústecký kraj	3	1	3	0	0
Liberecký kraj	6	2	0	0	0
Královéhradecký kraj	7	9	2	0	0
Pardubický kraj	2	0	1	1	0
Kraj Vysočina	6	0	1	0	0
Jihomoravský kraj	10	1	13	0	0
Olomoucký kraj	7	12	0	0	1
Zlínský kraj	0	1	1	0	0
Moravskoslezský kraj	1	0	0	1	0
Celkem	79	38	29	8	1

* Do tabulky jsou zahrnuty pouze nové kulturní památky, národní kulturní památky a památkové zóny, není zahrnut přeprůhlášený památkový fond. V roce 2019 nebyla prohlášena žádná nová památková rezervace.

** Movité kulturní památky v roce 2019 zrušeny nebyly.

Počet nemovitých a movitých kulturních památek, národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v ČR k 31. prosinci 2019

PRACOVISŤE / PŮSOBNOST	Nemovité kulturní památky *	Movité kulturní památky **	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
Hlavní město Praha	2 124	10 614	60	3	18
Středočeský kraj	4 366	5 087	38	14	62
Jihočeský kraj	5 437	2 972	41	24	86
Plzeňský kraj	3 241	3 581	25	8	67
Karlovarský kraj	1 433	1 182	16	9	23
Ústecký kraj	3 534	2 401	16	9	33
Liberecký kraj	2 260	848	15	8	28
Královéhradecký kraj	3 050	2 445	23	7	35
Pardubický kraj	2 107	2 164	20	5	24
Kraj Vysočina	2 984	2 447	16	6	28
Jihomoravský kraj	4 202	5 382	38	9	24
Olomoucký kraj	2 224	5 323	15	3	26
Zlínský kraj	1 392	1 427	16	4	17
Moravskoslezský kraj	2 094	2 675	20	5	25
Celkem	40 435***	48 548	350****	114	496

* Evidence nemovitých kulturních památek zahrnuje počet hlavních záznamů, z nichž některé ovšem zahrnují rozsáhlé areály a soubory. V památkovém katalogu je v současné době evidováno přes 109 000 jednotlivých nemovitých objektů, které jsou kulturními památkami. Rozepsání všech areálů a souborů na jednotlivé objekty však nebylo ještě ukončeno.

** Evidence movitých kulturních památek zahrnuje počet rejstříkových čísel, z nichž některá ovšem zahrnují rozsáhlé soubory předmětů. V případě mobiliárních fondů památkových objektů 102 rejstříkovým číslům odpovídá cca 1 300 000 památek, v případě historických knihovních fondů 341 rejstříkovým číslům odpovídá cca 1 878 000 knižních svazků. Celkový počet předmětů evidovaných jako movitá kulturní památka tedy přesahuje 3 226 000.

*** Počet hlavních záznamů nemovitých kulturních památek; některé kulturní památky jsou na území více krajů a jsou v působnosti více pracovišť.

**** Počet rejstříkových čísel národních kulturních památek; některé národní kulturní památky jsou na území více krajů a jsou v působnosti více pracovišť.

Seznam fotografií na předělových stranách:

obálka: Pohled do kaple sv. Barbory na hradě Grabštejn

- s. 6: Detail dekorativního terče na vodárenské věži na Letné v Praze se stal v roce 2019 hlavním motivem Patrimonia pro futuro
- s. 9: Detail obnovené výzdoby Státní opery v Praze
- s. 10: Nástěnné panneau z Grabštejna od malíře Jana Raunachera (výřez)
- s. 12: Transfer soch na Kuksu v 90. letech
- s. 21: Pohled do interiéru zámku Stekník
- s. 24: Detail sochařské výzdoby kláštera v Želivi
- s. 40: Vzorová repase historických oken a dveří v rámci Kurzu řemeslné obnovy historických staveb
- s. 45: Evidence a dokumentace drobné sakrální architektury v rámci výzkumného projektu Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši
- s. 46: Fragment gotického reliéfu Krista v Getsemanech ze zaniklého dominikánského kláštera sv. Klimenta v místech dnešního Klementina v Praze
- s. 51: Zimní pohled na hrad Grabštejn
- s. 96: Pohled do interiéru historické radnice v Táboře
- s. 103: Mezinárodní den archeologie byl v Pardubicích zaměřen na způsoby obživy v období pravěku
- s. 109: Detail kovové výzdoby sanktuária z kostela sv. Mikuláše ve Znojmě
- s. 117: Pohled do krovu zámku Janovice u Rýmařova
- s. 123: Pohled do kopule Muzea východních Čech v Hradci Králové
- s. 137: Hrad Grabštejn s Hochwaldem v pozadí

Autoři fotografií:

archiv Jiřího Líbala (12), archiv Národního divadla (Filip Šlapal: 9, 24 vlevo), archiv Východočeského muzea v Hradci Králové (Miroslav Beneš: 27 vpravo, 70 vlevo, 123), Daniel Alka (19 nahoře), Barbora Augustová (40, 74), Viktor Čáp (16), Michal Duda (27 vpravo), Petra Effenberková (61 dole), Andrea Holasová (6, 46), Daniel Hvězda (33 vpravo), Romana Indrová Semelková (15, 36–37, 42), Štěpán Jůsko (27 vpravo), Martin Micka (obálka), Radek Míča (17 – Hradozámecká noc, 88 dole), Jarmila Sajtlová (61 vlevo, nahoře), Tomáš Souček (25 vpravo), Jiří Stašek (113 dole), Jan Vojtěchovský (33 nahoře, vlevo, 109)

Ostatní fotografie archiv NPÚ

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV